

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Poziv

Prošloga petka u redakciji »Hrvatske riječi« održan je seminar za stalne dopisnike našega tjednika. Dopisnici iz Apatina (Sonte), Bača, Novog Sada, Sombora, Srijemske Mitrovice, Stanišića i Subotice (Đurđina) kroz praktične su vježbe učinili još jedan korak u učenju novinarskog zanata. S obzirom na izuzetnu disperziranost Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji, strateško je opredjeljenje ustanove razvijanje dopisničke mreže u svim mjestima gdje žive Hrvati, ali jednako tako i njihovo educiranje za kvalitetnije novinarstvo. Naime, od 70.000 Hrvata, koliko ih se izjasnilo na posljednjem popisu, 56.000 živi u Vojvodini, najviše u Subotici, zatim u Somboru, Novom Sadu, Apatinu, Srijemskoj Mitrovici, Šidu, Rumi, Indiji, Staroj Pazovi, Baču, Pančevu... U samom gradu Beogradu je, prema popisu, 10.000 Hrvata i još 6000 u okolnim gradovima centralne Srbije, pa sve do Vranja.

Naravno, ne može se niti zamisliti dopisnik iz svakoga mjesta gdje žive Hrvati, pa stoga pozivamo vas, dragi čitatelji da se javite redakciji s informacijom o svim događanjima koji bi mogli biti interesantna tema za naš tjednik. Ostali dio posla uradit će naši novinari i dopisnici.

Seminaru za dopisnike prethodio je i trodnevni seminar za zaposlenike naše ustanove, u organizaciji Novosadske novinarske škole, tijekom kojeg su priznati stručnjaci prenijeli dio svoga znanja i iskustva o novinarstvu i marketingu, javnom interesu, primjeni novinarskih žanrova u manjinskom tjedniku. Bilo je riječi i o profiliranju vlastitog brenda i prodaji, a jedan dio bio je posvećen i analizi našeg tjednika iz različitih aspekata. Interesantno je bilo čuti medijske i marketinške stručnjake o tome kako vide naš tjednik, koje su nam pogreške i koji su im prijedlozi za poboljšanje. Neke od njihovih sugestija već su primijenjene i možete ih vidjeti na stranicama našega tjednika, a neke su promjene u planu. A pozivamo i vas da nam se javite sa sugestijama i primjedbama.

Kontinuirana i stručna edukacija novinara i menadžera je dakako neophodna, ali isto toliko nam je važna i komunikacija s vama, našim čitateljima. Jer, ove novine i postoje zbog vas.

J. D.

Romsko naselje Medan u Sonti pred raseljavanjem

OTIĆI ILI OSTATI?.....16

Ljiljana Kujundžić-Ivanković, organizatorica obrazovanja odraslih u subotičkoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje

PRILIKA I ZA POSLODAVCE I ZA MLADE.....19

Srijemsko selo Hrtkovci, jedno od najvažnijih arheoloških nalazišta u Europi

SIMBOL RAZVOJA, ALI I STRADANJA.....22

Van protokola

PETAR KUNTIĆ.....42

Povodom odluke MVPEI Republike Hrvatske da se stipendiraju samo neki studenti iz Srbije

Branko Horvat uputio pismo Sanaderu

Treći tjedan zaredom, od kako je 22. travnja objavljen rezultat natječaja Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske za stipendiranje studenata i učenika, još uvijek nema konkretnih odgovora na pitanja: što su bili kriteriji po kojima je povjerenstvo donijelo odluke, što studenti i brućoši mogu očekivati sljedeće godine ili za dva mjeseca kada počinju upisi, hoće li biti povlastica ili ne, itd.

Naime, povodom informacije da je od 13 brućoša iz Vojvodine koji studiraju u Republici Hrvatskoj, samo dvoje njih dobilo stipendije Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, odnosno da je od ukupno 111 kandidata iz Srbije odobreno tek 37 stipendija, najprije je članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić* uputila pismo Generalnom konzulatu RH u Subotici u kojemu je zatražila što skoriji susret s *Petrom Barišićem*, načelnikom Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu pri Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija. Budući da nije bilo ni susreta niti konkretnih dogovora, prošloga je tjedna i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat* uputio pismo, ovoga puta hrvatskom premijeru *Ivi Sanaderu*.

»Kako smo pripremu za upis studenata u Hrvatskoj radili skupa s Generalnim konzulatom RH u Subotici, neshvatljivo nam je da ono što je svim brućošima prije upisa obećano – neće biti realizirano«, stoji između ostalog u pismu u kojemu se traži da brućoši dobiju obećane stipendije, te da je za hrvatsku nacionalnu manjinu u Vojvodini neprihvatljiva odluka MVPEI.

Kako Hrvatska riječ neslužbeno saznaje, na adrese studenata ovih dana stižu pismene obavijesti o odluci Ministarstva na koje oni imaju pravo žalbe u roku od osam dana. Međutim, ni ove obavijesti ne sadrže obrazloženja i razloge zbog kojih stipendije nisu odobrene.

S. M.

Tavankutski »Matija Gubec« prva »Škola bez nasilja« u Sjeverno-bačkom okrugu

Nije prazna priča, tuča je sve manje

Konfliktne situacije među učenicima u tavankutskoj osnovnoj školi od nedavno mnogo su rjeđe, kažu nastavnici a potvrđuju i daci OŠ »Matija Gubec«.

»Nije prazna priča, tuča i svađa je među starijima doista manje«, ističu učenici viših razreda škole, dodajući kako to smatraju rezultatom edukacije o sprječavanju vršnjačkog nasilja.

U praksi je tako potvrđena važnost trogodišnjega UNICEF-ova programa smanjivanja nasilja među i nad djecom, koji je proveden u tavankutskoj školi. U tom povodu 12. je svibnja na ulazu u objekt otkrivena ploča s natpisom »Škola bez nasilja«, čime je »Matija Gubec« postao prva škola s UNICEF-ovim certifikatom u Sjeverno-bačkom okrugu.

»Program je proveden u 54 grada u Srbiji, i u njega su bili uključeni uče-

nici, svi uposlenici, roditelji i lokalna zajednica«, kaže pedagoginja i mentorica projekta »Škole bez nasilja« iz Sombora *Edita Sakal*. Ona dodaje kako su istraživanja pokazala da je 65 posto učenika bar jednom doživjelo nasilje, a 24 posto njih više puta, kao i da su najzastupljeniji oblici nasilja verbalno nasilje, širenje laži, spletkarenje, prijetnje zastrašivanjem.

Ploču »Škola bez nasilja« otkrio je, uz ravnateljicu škole *Stanislavu Stantić-Prčić*, član Nacionalnog prosvjetnog vijeća Ministarstva prosvjete Republike Srbije *dr. Andrija Kopilović*.

Svečanosti je također bila nazočna i konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*, koja je istaknula kako je multietničkoj školi, kakva je »Matija Gubec«, najpotrebnija tolerancija i dobra suradnja među učenicima.

J. S.

U Staroj Pazovi potpisan ugovor o rekonstrukciji Slovačkog narodnog doma

Pomoć Pokrajine slovačkoj zajednici

U Staroj Pazovi potpisan je ugovor o prvoj fazi radova na rekonstrukciji Slovačkog narodnog doma (Slovenský národný dom). Radove vrijedne 3 milijuna dinara

financira Izvršno vijeće Vojvodine, a po završetku prve faze rekonstrukcije bit će izgrađena dvorana za probe, garderobe, uredi i sanitarni čvor, na površini od oko 80 četvornih metara. U

drugoj fazi, uz obnovu postojećih sadržaja, Slovački narodni dom će dobiti još 200 četvornih metara suvremenog prostora namijenjenog radu umjetničkih sekcija SKUD-a »Janko Čmelik«.

Ugovor je potpisan 7. svibnja tijekom posjeta predsjednika Izvršnog vijeća Vojvodine *Bojana Pajtića*, potpredsjednice pokrajinske tajnice za informacije te predsjednice Nacionalnog vijeća slovačke nacionalne manjine *Ane Tomanove-Makanove* i pokrajinskog tajnika za kulturu *Milorada Đurića* Slovačkom narodnom domu u Staroj Pazovi.

Slovački narodni dom osnovan je još 1928. godine i to je najstarija institucija vojvodanskih Slovaka, prva izvan Slovačke Republike, a sadašnja zgrada nalazi se pod zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Srijemskoj Mitrovici.

Parlamentarna skupština VE prihvatila amandmane zastupnice SVM-a Elvire Kovács

Izvješće izaslanstva Vijeća Europe o Srbiji – površno

Parlamentarna skupština Vijeća Europe prihvatila je na proljetnom zasjedanju prošloga tjedna svih šest amandmana koje je, kao članica Europske narodne partije, podnijela zastupnica Saveza vojvodanskih Mađara *Elvira Kovács*. Kako je na konferenciji za novinare rekla, ona je amandmane podnijela u povodu monitoring izvješća izaslanstva Vijeća Europe o Srbiji.

»Pročitavši izvješće, smatrala sam da je površno i da se temelji isključivo na stanju ljudskih prava, a položaj nacionalnih manjina u njemu jednostavno je preskočen«, rekla je Kovács.

Govoreći o pojedinostima, *Elvira Kovács* je navela kako je amandmane podnijela u svezi s teritorijalnom organizacijom sudova u Srbiji, verbalnim i fizičkim incidentima na nacionalnoj osnovi, donošenju Zakona o izborima, ovlastima i financiranju nacionalnih vijeća, neriješenim problemima privatizacije medija, Statutu Vojvodine i samom određenju pojma »srpski građani«.

Stanislava Stantić-Prčić
i dr. Andrija Kopilović

15. svibnja 2009.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini najavio akciju prikupljanja potpisa za preregistraciju stranke

»Ne damo naš DSHV«

Formiranje III. podružnice DSHV-a – »Južno Podunavlje« u Sonti, predviđeno za 5. lipanj, te preregistracija političke stranke DSHV u povodu donošenja novog Zakona o političkim strankama, bile su glavne teme VIII. sjednice Predsjedništva DSHV-a, održane u petak 8. svibnja, u prostorijama glavnog ureda stranke.

Na početku sjednice, kojom je predsjedavao predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, između mnoštva događanja, izdvojeni su posjet Veleposlanika Republike Hrvatske *Željka Kuprešaka* Općini Sombor 28. travnja, te blagoslov križa u Starom Žedniku 25. travnja na salašu *Marka Vukova* – osnivača DSHV-a, a u povodu obilježavanja 19. obljetnice osnutka stranke, stoji u priopćenju DSHV-a.

Što se tiče formiranja III. podružnice DSHV-a, na sjednici je zaključeno kako je zbog povećanja broja članova ove stranke to neminovnost, s obzirom na veliku udaljenost od sjedišta podružnice Sombor, čiji su članovi bili do sada. Predsjedništvo smatra kako će Mjesna organizacija Sonta, kao središte, te MO Vajska, kao član, te vrlo skoro MO Plavna i MO Bač, biti čvrst oslonac šokačkih Hrvata u zastupanju njihovih interesa na tom području, tj. u općinama Bač i Apatin.

Najveću pozornost izazvala je točka u svezi s preregistracijom svih političkih stranaka u povodu novog Zakona o političkim strankama. Predsjedništvo smatra kako je od najveće važnosti maksimalno motivirano ući u akciju prikupljanja neophodnih potpisa. Akcija će se odvijati pod sloganom »Ne damo naš DSHV« i obavljat će se na području cijele Vojvodine. Ukoliko prateći zakoni budu doneseni do polovice lipnja, Predsjedništvo nalaže svim mjesnim organizacijama da akciju prikupljanja svih tisuću ovjerenih potpisa okončaju do proslave 19. obljetnice DSHV-a, znači do 17. srpnja.

Na kraju sjednice *Petar Kuntić* je pozvao sve članove Predsjedništva da se uključe u akciju posjeta mjesnim organizacijama u Bačkom Monoštoru i Bačkom Bregu predviđenih za 22. svibnja.

Predsjedništvo je na svojoj sjednici također odobrilo organizirani posjet nogometnoj utakmici u Zagrebu između Hrvatske i Ukrajine, zakazane za 6. lipnja.

Bivši zapovjednik obrane Osijeka nepravomoćno osuđen na 10 godina zatvora

Glavaš pobjegao u BiH

Gotovo četiri godine nakon pokretanja istrage, *Branimir Glavaš* je 8. svibnja proglašen krivim po obje točke optužnice i nepravomoćno osuđen na jedinstvenu zatvorsku kaznu od 10 godina. Međutim, Glavaš nije dostupan hrvatskim vlastima, jer je uoči izricanja presude pobjegao u Bosnu i Hercegovinu. Tamo je u srijedu uhićen i s lisicama na rukama sproveden u Sarajevo. U trenutku zaključenja ovog broja, davao je izjavu u sarajevskom tužiteljstvu, te se najavljivalo da će brzo biti pušten budući da je u studenome prošle godine osigurao državljanstvo BiH.

Glavaš je osuđen za slučajeve »garaža« i »selotejp«, a zbog zapovijedanja mučenja i ubojstava srpskih civila u Osijeku 1991. Petero suoptuženika za »selotejp« također su nepravomoćno osuđeni: *Ivica Krnjak* je dobio osam, *Gordana Getoš-Magdić* sedam, a *Dino Kontić*, *Tihomir Valentić* i *Zdravko Dragić* po pet godina zatvora.

Glavašu se sudilo za slučaj »garaža« zato što je naredio uhićenje i mučenje pet civila i likvidaciju nekoliko civila srpske nacionalnosti, kao i ubojstvo *Čedomira Vučkovića* i *Đorđa Petrovića*, koji su ubijeni u garaži. U drugom slučaju, nazvanom »selotejp«, prema Glavaševoj naredbi po Osijeku su uhićivali Srbe, a zatim ih odvodili na obalu Drave, gdje su likvidirani i bačeni u rijeku. Sva trupa pronađena su zavezanih ruku i sa selotejp trakom zalijepljenom preko usta. Tijekom suđenja Glavaš, koji je bio i zastupnik, pozivao se na imunitet i branio se sa slobode. U jednom trenutku je Glavaš štrajkao i glađu kako bi izbjegao ostanak u pritvoru. Glavašu, koji nije bio nazočan izricanju presude, pritvor nije određen jer je kao zastupnik u Hrvatskom saboru imao imunitet, koji ga je trenutačno štiti od pritvaranja, što je on iskoristio te pobjegao u Hercegovinu. Po ukidanju imuniteta Ministarstvo unutarnjih poslova raspisalo je tjeralicu za Glavašem te se dalo u postupak raspisivanja međunarodne tjeralice za njime, čime je osječki političar i službeno postao bjegunac.

Gospodarski iskorak varaždinske prehrambene industrije u Srbiju

Vindija otvorila tvornicu u Plandištu

Hrvatska prehrambena tvrtka Vindija otvorila je u Plandištu u Srbiji novu tvornicu za proizvodnju mesa, vrijednu više od 12 milijuna eura. To je prva tvornica varaždinskog Poslovnog sustava Vindije koja počinje s radom na području Srbije. Tvornicu su 8. svibnja otvorili hrvatski i srpski ministri poljoprivrede *Božidar Pankretić* i *Saša Dragin*, te su se tom pri-

likom založili za daljnje jačanje gospodarske suradnje te nove investicije. Vindija je kupila tvornicu u Plandištu u Vojvodini u siječnju ove godine te odmah pristupila rekonstrukciji objekta, rezultat čega je suvremena tvornica mesnih proizvoda koja zapošljava 160 djelatnika, ističu iz varaždinske kompanije. Već 1. srpnja u Valjevu biti otvorena Vindijina tvornica stočne hrane, čime kompanija želi zaokružiti svoj proizvodni ciklus u Srbiji, najavio je glavni direktor Poslovnog sustava Vindija *Dragutin Drk*.

Kviz »Koliko se poznajemo«

U tijeku završna natjecanja

Završna natjecanja četvrtog ciklusa kviza »Koliko se poznajemo« bit će održana od 7. do 19. svibnja u novosadskom Studiju M. Znanje o povijesti i kulturi naroda koji su živjeli i žive u Vojvodini imat će prigodu pokazati učenici 48 srednjih škola.

UKLJUČIVANJE »BUNJEVAČKE OPCIJE« - NOVINA OVOGODIŠNJE DUŽIJANCE

Zajednička proslava kao uvod u dijalog?

Dužijanica 2008.

»Ovo je lijepa priča, poslije 20 godina razdvajanja istog naroda pokušava se voditi dijalog u sferama u kojima ga možemo imati, ali u ovom dijalogu treba svatko pričati ono što zna i u ingerencijama koje ima«, kaže predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance Davor Dulić

Inicijativom gradonačelnika dvaju bačkih gradova – Subotice i Sombora – ove bi godine bunjevački Hrvati i »samo« Bunjevci skupa trebali organizirati žetvene svečanosti Dužijancu i Dužionicu. Posljednjih se godina, naime, i u jednom i u drugom gradu »samo« Bunjevci nisu željeli uključiti u gradske žetvene svečanosti već su organizirali »svoje« žetvene svečanosti, pa su tako sami birali bandaša i bandašicu i predavali kruh od novog brašna gradonačelnicima.

Ove godine u Organizacijski odbor subotičke Dužijance, na prijedlog gradonačelnika *Saše Vučinića* i asistiranje predsjednika Bunjevačke stranke Vojvodine *Branka Franciškovića*, uključeno je pet predstavnika »bunjevačke opcije«. Istodobno, u službeni

je program uključena Svečana akademija 15. kolovoza, kojom je do prošle godine Bunjevačko nacionalno vijeće samostalno obilježavalo Dan Dužijance. I u Somboru su do prošle godine Hrvati i Bunjevci odvojeno proslavljali Dužionicu, uz dva kruha i dvije svečanosti. Ove je godine i somborski gradonačelnik *Dušan Jović* sugerirao da se ova manifestacija objedini te je odredio samo jedan termin za svečanu predaju kruha.

DUŽIJANCA OSTAJE ŠTO JEST

Predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Davor Dulić*, inače predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, smatra kako bunjevački Hrvati i oni Bunjevci

koji negiraju pripadnost hrvatskom narodu mogu skupa raditi na organiziranju Dužijance. Ima stvari oko kojih postoji suglasje i koje su nam zajedničke, kaže Dulić, dok se

»Inicijativu za uključenjem predstavnika 'bunjevačke opcije' zimus je pokrenuo gradonačelnik Vučinić, koji je sugerirao da HKC 'Bunjevačko kolo', kao organizator Dužijance i predlagatelj članova Organizacijskog odbora, prihvati i pet prijedloga koje je predložila bunjevačka opcija, a u čije je ime s nama pregovarao predsjednik Bunjevačke stranke Vojvodine«, kaže Davor Dulić. »Ovo je lijepa priča, poslije 20 godina razdvajanja istog naroda pokušava se voditi dijalog u sferama u kojima ga možemo imati, ali u ovom dijalogu treba svatko pričati ono što zna i u ingerencijama koje ima.«

Za sada, kaže predsjednik Organizacijskog odbora, nema sporenja glede sadržaja programa, a i nesuglasnost oko jezika tijekom Dužijance, koja je prije postojala, otklonjena je. Naime, kaže Dulić, tijekom pregovora o suradnji s bunjevačkom zajednicom, koji se vode nekoliko godina unazad, jedina zamjerka predstavnika »bunjevačke opcije« bila je oko jezika koji se koristi tijekom Dužijance.

»Igrom slučaja, a nevezano za njihove kritike i prijedloge, prošle godine se na moju inicijativu konferansa vodila ikavicom, jer mislim da običaje tvori i govor, a kako se radi o dijalektu koji pripada hrvatskom jeziku, u pismenoj komunikaciji se koristi hrvatski standardni

Nova bina – dar iz Hrvatske

Hrvatski kulturni centar je kao izvršni producent Dužijance dobio značajna sredstva za kupovinu bine, a za što su do sada izdvajana ogromna sredstva. Za kupovinu ove bine Vlada Republike Hrvatske i Grad Zagreb donirali su po 25.000 eura, a kao kulturni centar, »Bunjevačko kolo« je bilo oslobođeno plaćanja poreza i carina. Ova će bina biti prvi put korištena na natjecanju risara u Ljutovu.

ideologijska i politička neslaganja i borbe trebaju voditi mimo Dužijance.

jezik, jedan od službenih jezika u sredini u kojoj živimo«, ističe Dulić.

On kaže i kako se ovogodišnja Dužijanica neće bitno razlikovati od prošlogodišnje.

»Dužijanica je najvažnije promjene, organizacijske i idejne, doživjela prošle godine kako bi zadovoljila što veći broj građana, kako onih iz Subotice, tako i gostiju sa strane«, pojašnjava Dulić. »Ove godine neće biti velikih razlika, jedina ograničenja mogu biti financijske prirode, jer još uvijek ne znamo kolikim ćemo novcem raspolagati. Promijenjen je jedino termin Dječje dužijance, koja će biti održana, umjesto u kolovozu, početkom srpnja u vrijeme kosidbe. Neće biti rok koncerta zbog nedostatka novca, a ugostiteljska ponuda u gradu tijekom centralne Dužijance će ostati.« Dulić dodaje kako je jedino što se ne može mijenjati u Dužijanci njena sama suština, a to je kosidba kao prezentacija i pokušaj oživljavanja tradicije, te svečana misa zahval-

Dužijanica 2008.

Jedino što se ne može mijenjati u Dužijanci je njena sama suština, a to je kosidba kao prezentacija i pokušaj oživljavanja tradicije, te svečana misa zahvalnica. Sve drugo je organizacijska tvorevina modernog doba, kaže Dulić

nica. »Sve drugo je organizacijska tvorevina modernog doba«, kaže Dulić. »Naime, Dužijanica je nevjerovatna fuzija različitih životnih pitanja jedne zajednice - od sportskih, preko tradicionalnih oblika umjetnosti kao što su glazba i ples, zatim razni običaji, smotre alata i zanata, revija karuca, konjanika, pa sve do duhovne dimenzije, koja je ovdje možda i najznačajnija. Dužijanica je nastala iz potrebe da žitelji ovoga kraja zahvale za plod koji su dobili, bez toga ona ne bi niti postojala. Mi ne smijemo zanemariti tu dimenziju, jer upravo ona Dužijancu čini onakvom kakva jest, sve ostalo je folklor.«

FINANCIRANJE

Članovi Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća kritički su se osvrnuli na promjene u organiziranju Dužijance te postavili pitanje transparentnosti financiranja njenih programa. Dulić kaže kako Hrvatsko nacionalno vijeće do sada nije pokazivalo nikakvo zanimanje za ovu manifestaciju, kao ni za teškoće koje prate njeno financiranje i organiziranje.

»S projektom Dužijance ide se na mnoštvo javnih natječaja, od republičkih u Beogradu, preko pokrajinskih, gradskih i svih drugih. Tražimo razne mogućnosti kako bismo došli do sredstava i u Srbiji i u Hrvatskoj. Dobrim dijelom oslanjamo se na gradski proračun, jer je Dužijanica gradska manifestacija i Grad je obavezan dobar dio toga financirati. To je dobra osnova za početak rada, a sve ostalo je na snalazljivosti Upravnog odbora Hrvatskog kulturnog centra 'Bunjevačko kolo' i, kao i svih prethodnih godina, na predsjedniku Dužijance.«

Financijska konstrukcija prošlogodišnje Dužijance je zatvorena

Predsjednik OO Davor Dulić, gradonačelnik Saša Vučinić i ministar poljoprivrede RS Saša Dragin na dužijanci 2008.

Saša Vučinić: Dužijanica ne smije biti predmet sporenja

Gradonačelnik Subotice Saša Vučinić u izjavi za HR ističe kako je imenovanje predstavnika bunjevačkih institucija u Organizacijski odbor ovogodišnje Dužijance pokušaj pronalaženja kompromisa između hrvatske i bunjevačke zajednice.

»Dužijanica ne treba biti poprište borbe. Ona treba biti manifestacija koja spaja, a ne predmet sporenja«, kaže Vučinić, koji je bio inicijator uključivanja predstavnika Bunjevaca u Organizacijski odbor.

On dodaje kako program manifestacije određuje Organizacijski odbor, na čijem su čelu, kao i prijašnjih godina, predstavnici Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

»Mislim da je to dobar korak, koji neće riješiti odnose među dvjema zajednicama, problem 'bunjevačkog pitanja' će ostati, a vjerojatno će žustrih rasprava na tu temu biti i dalje. Meni je važno da Dužijancu izuzmemo iz toga, jer ona predstavlja nešto što je ponos nas Subotičana, bez obzira na nacionalnu pripadnost«, kaže Saša Vučinić.

D. B. P.

Gradska manifestacija »Dužijanca« svake godine okupi veliki broj folklornih izvođača iz zemlje i inozemstva

krajem godine, kada su sva obećana sredstva stigla na račun Dužijance. Prošle je godine za Dužijancu iz sredstava gradskog proračuna izdvojeno 1.270.000 dinara, a ove godine ta je cifra povećana na 2.100.000 dinara. »Sredstva iz gradskog proračuna su povećana nominalno, ali ako uzmemo tečajnu razliku, inflaciju i porast cijena, to nije tolika razlika. No, ipak su veća sredstva i to nam daje puno veću energiju u startu. Ove smo se godine prijavili na sve natječe

koji su objavljeni posljednjih 6-7 mjeseci i, naravno, radi se ogromna akcija za animiranje sponzora. Ne očekujemo velika sredstva sa svih tih adresa po pojedinim natjecanjima ili od sponzora, ali ako dobijemo dio sa svih tih adresa onda se nadamo da ćemo uspjeti zaokružiti financijsku konstrukciju i završiti Dužijancu uspješno do kraja«, objašnjava Dulić.

A na što se troše osigurana sredstva? Dužijanca, kao manifestacija koja traje skoro četiri mjeseca,

s brojnim akterima i programima, s 36 događanja različite tematike, kapaciteta, publike i organizacijskih oblika, veoma je komplicirana i stoga i košta mnogo, kaže Dulić. »Imamo konstantan problem da je čak i subotička javnost neobaviještena dovoljno o tome što se i kad se što događa. Znamo kako je danas marketing izrazito potreban i jednako toliko skup. Mi se stalno trudimo pronaći neke jeftine modele, ali to jednostavno ne ide, pa stalno imamo problem s informira-

nošću naših građana. S druge strane, imamo problem s kadrovima, jer se još uvijek radi 99 posto volonterski. Mi nemamo dovoljan kapacitet ljudi koji se mogu baviti Dužijancom onoliko vremena koliko je potrebno, jer to zahtijeva novac. Zatim, imamo ogroman problem s tehnikom. Imamo 8 do 10 postavljanja pozornice, to smo sad riješili kupovinom bine, ali ta pozornica nije dovoljna. U vrijeme kosidbe treba nam još jedna i u vrijeme gradske Dužijance još jedna, a to moramo iznajmiti.

Šima raič predaje kruh od novog žita Dušanu Joviću

Dužionica u Somboru

Somborska Dužionica održava se od 1935. godine u okviru HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru. Osnivanjem UG »Bunjevačko kolo« (2000. godine) Dužionica se slavi na dvjema stranama – kod Hrvata koji su je tradicionalno obilježavali od 1935. godine i kod onih koji su nacionalno opredjeljeni kao Bunjevci i koji je obilježavaju tek nekoliko godina. Običaj čiji je smisao zajedništvo, jedan stol, jedan oltar i jedan kruh, postao je najednom razdijeljen. To nije omelo somborske Hrvate da nastave obilježavati svoju tradiciju i slaviti ono što im je predano u naslijeđe od djedova i pradjedova, uz poštovanje drugih naroda, opredjeljenja, uvjerenja i različitih mišljenja. Povodom izjave gradonačelnika Dušana Jovića, koji je rekao kako će ove godine biti određen samo jedan termin za obje dužionice, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora je sazvalo sastanak Upravnog odbora, na kojem je odlučeno da će se zatražiti razgovor s gradonačelnikom. Prema riječima predsjednika HKUD-a Šime Raiča, udruga će iznijeti svoj stav i nadaju se da će gradonačelnik promijeniti svoje mišljenje, te prihvatiti ono što je autohtono pravo hrvatske manjinske zajednice u Somboru.

Z. G.

Novac od EU

Subotičke gradske manifestacije – Interetno festival i Dužijanca bit će uključene u međunarodni projekt za čiju su realizaciju Vijeće Europe i Europska komisija namijenili 228,5 tisuća eura, najavila je u ponedjeljak koordinatorka projekta Stanka Parać.

Na ovaj su projekt aplicirali Grad Subotica u suradnji s nevladinom udrugom Centar za lokalnu demokraciju. Projekt će trajati dvije godine, a osim Subotice u njega će biti uključena još tri grada: Osijek (Hrvatska), Mostar (Bosna i Hercegovina) i Wolverhampton (Engleska).

S obzirom da je projekt tek potpisan, projektne aktivnosti, kako je istaknuto, još nisu precizirane. Prema najavama, u planu je da se tijekom Interetno festa i Dužijance u Subotici održe međunarodni skupovi, kampovi mladih, kao i tematski skupovi predstavnika gradskih uprava iz gradova sudionika projekta. Dio sredstava namijenjenih projektu trebao bi biti utrošen i na unapređenje tehničkih uvjeta dviju subotičkih manifestacija. Također, najavljeno je i da će televizijska postaja Media Lighthouse iz Wolverhamptona pratiti ove manifestacije, te ih u formi dokumentarnih filmova prezentirati kao dobre primjere interkulturalnosti.

B. P.

Zatim, tu je ozvučenje na otvorenom i rasvjeta, što je izrazito skupo. Osim toga, prošle je godine Dužijanca imala blizu 2000 izvođača, a kako su folklorni ansambli brojni, skup je njihov smještaj i hrana, na što smo prošle godine utrošili 45 posto od proračuna. Zatim je tu risarski ručak

i 'užna' u podne, smještaj profesionalnih izvođača, svečani ručak na sam dan Dužijance, nagrade, majice, kape, darovi, zahvalnice, plakete... Sve su to veliki troškovi, jer se sve radi u velikom broju. Dužijanca je masovna manifestacija i zato je skupa.«

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Dužijancu organizira Organizacijski odbor koji broji 49 ljudi. »Kao predsjednik, u Organizacijski odbor predlažem operativce koji samostalno rade određene poslove. Oni nisu birani ni po kakvom ključu,

osim ove novine koju je ove godine sugerirao gradonačelnik Saša Vučinić. Kao hrvatska zajednica trebamo biti ponosni na to što su ljudi iz bunjevačke zajednice pristupili Dužijanci koju mi organiziramo već više desetljeća, s jednom stankom 70-ih godina, kad nam je bila oduzeta iz političkih razloga. Novina je ove godine Svečana akademija, koju smo uvrstili u cjelokupni program Dužijance, ali koja tog dana neće imati ritualno znakovlje Dužijance, kao što su predaja kruha, bandaš i bandašica. To se događa na gradskom trgu i oni pristaju biti dijelom jedne velike manifestacije, nema paralelizma i sitnih sukoba. De facto se pozivamo na iste ljude – *Blaška Rajića, Ivana Antunovića*, imamo istu nošnju, iste običaje, isti govor i nema razloga, bez obzira na sukobe na višim i političkim instancijama, da ne uspostavimo i vodimo dijalog. To nam je potrebnije od svađa, neutemeljenih i nekompetentnih optužbi, kao što je često situacija u hrvatskoj zajednici«, kaže Davor Dulić.

BRANKO FRANCIŠKOVIĆ, PREDSEDNIK BUNJEVAČKE STRANKE VOJVODINE

Nisam tvrda bunjevačka linija

Predsjednik Bunjevačke stranke Vojvodine Branko Francišković spreman je za otvaranje dijaloga s predstavnicima hrvatske zajednice o bunjevačkom pitanju, s ciljem da se dvije strane ovdašnjih Bunjevaca približe, a »možda vremenom i ujedine«.

»Otvoreno kažem, ja sam od tih 'izdajica' koji ne pripadaju tvrdoj bunjevačkoj liniji, nego sam spreman razgovarati s nekim koji je izvan našega kursa«, kaže Francišković u razgovoru za Kroniku tjedna, televizijsku emisiju Hrvatske riječi.

»Mi u programu imamo predviđenu suradnju sa sličnim strankama, i jesam apsolutno za to da otvorimo razgovore s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini. Želio bih, a to će se vjerojatno i dogoditi – ne želim precizirati kada – da sjednemo za isti stol, analiziramo probleme i vidimo što nam je zajedničko, a u čemu se razilazimo. Mislim kako je najteže naći područja u kojima smo svi suglasni, jer uvijek postoje oni – tvrdi, koji sve ove ostale smatraju izdajicama«, navodi Francišković.

Predsjednik BSV-a navodi kako bi dobar povod za početak dijaloga stranke i predstavnika zajednice Bunjevaca koji priznaju i onih koji niječu hrvatsku pripadnost mogla biti ovogodišnja Dužijanca u čijem će se Organizacijskom odboru naći i zastupnici Bunjevačke stranke Vojvodine.

»To je prvi korak, i zajedničko nam je da i jedni i drugi želimo očuvati taj dio bunjevačke kulture i tradicije. Što će biti dalje, teško je prognozirati. Osobno mislim kako taj proces zbližavanja, da ne kažem ujedinjavanja, neće ići ni lako ni brzo. Ali, ovo je jedan demokratski čin uvažavanja i priznavanja jedni drugih. Naravno, ukoliko bude političke volje i politički razumnih aktera, ono će donijeti i za rezultat neku vrstu približavanja. U kojemu stupnju i na koji način – ne bih se usudio prognozirati«, ističe sugovornik.

Upitan - hoće li predstavnici zajednice Bunjevaca tražiti bilo kakve promjene u organizaciji ovogodišnje Dužijance, Francišković odgovara:

»Suština Dužijance su običaji bunjevačkog etnosa na ovim pro-

storima i to se mora održati. Sve ostalo je stvar Organizacijskog odbora. No, ono što će se možda promijeniti jest pokušaj da žetvene svečanosti budu zajednički projekt. Samo po sebi to je velika stvar, kako za nas tako i za narod. Pokušat ćemo vratiti stari sjaj Dužijanci i da ona postane jedna od vodećih svečanosti grada Subotice.«

Na našu konstataciju da je Dužijanca prethodnih godina imala hrvatski predznak sugovornik odgovara kako njima »u suštini ne smeta tko će koga kako zvati«.

»Mi uopće ne pretendiramo izbrisati naziv hrvatski Bunjevac ili bunjevački Hrvat, ali pretendiramo da se onaj prvi red koga svi priznajemo – a to je da smo Bunjevci – da se to ispoštuje. A dalje, dajemo svakome na slobodu da se izjasni i uradi kako misli da treba uraditi. Treba još istaknuti kako će glavni nositelj manifestacija i dalje biti Hrvatski kulturni centar 'Bunjevačko kolo', ali, napominjem, ono nije organizator Dužijance, već je to Grad.«

Francišković kaže kako je uključivanje predstavnika Bunjevaca u

Organizacijski odbor Dužijance oštro kritizirano u dijelu te zajednice, što se uostalom, dodaje, dogodilo i u hrvatskoj zajednici.

»To nas, međutim, ne treba obeshrabriti. Razdor među Bunjevcima odgovara ljudima koji samo u takvom okruženju mogu ostvariti svoje specifične interese«, zaključuje Francišković.

J. S.

TOMISLAV BOGUNOVIĆ, PREDSEDNIK OPĆINE BAČ

Turizam je naša šansa

Turizam, a osobito etno-turizam, velika je prilika za ubrzani razvoj Općine Bač. Osobno ću poduprijeti svakog građanina naše općine koji ima dobar projekt i biznis plan vezan uz razvoj seoskog turizma * Budite sigurni, čim bude pokrenuta ozbiljna inicijativa, pitanje službene uporabe hrvatskog jezika na području Općine Bač bit će stavljeno na dnevni red SO

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Prošlo je skoro devet godina od stupanja prof. Tomislava Bogunovića (DS) na čelo Općine Bač. Osim dužnosti predsjednika SO, a potom i predsjednika Općine Bač, ovo mu je i treći izbor za zastupnika u Skupštini Vojvodine po većinskom sustavu. Upravo zahvaljujući njegovom angažmanu u svojstvu pokrajinskog zastupnika, u Općinu Bač ovih se godina slio i velik novac. Na posljednjim lokalnim izborima građani su apsolutno povjerenje ukazali koaliciji DS-G17 plus-DSHV-SVM. U Skupštini Općine Bač danas su zastupljeni predstavnici svih ovih stranaka. Do 2001. godine bio je srcem i dušom u sportu. Kako to često u životu biva, ljubav je popustila i Bogunović se stopostotno predaje politici.

HR: Lokalnu vlast u Baču u kontinuitetu obnaša DS, s Vama kao čelnim čovjekom. Rezultati su vidljivi. Koliko je to financijski bilo naporno i kako ste osigurali sredstva?

Danas su sva pitanja financijske naravi za sve nas postala prenaporna. Dovijali smo se, pokušavali s projektima gdje god je to bilo moguće. Istina, puno je posla u takvom načinu rada, no mislim da jedini i daje pozitivne rezultate. Najveći dio sredstava osigurali smo iz Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, te bukvalno od svih tajništava Izvršnog vijeća Vojvodine.

Kao vijećnik Skupštine Vojvodine u fokusu sam zbivanja, a priznat ćete da je najbolja kombinacija pravodobno posjedovanje kvalitetne informacije, ali jednako tako i munjevito reagiranje. Na taj smo način osigurali većinu sredstava kojima smo izgradili doista kvalitetnu infrastrukturu na području naše općine.

HR: Uređen je užu centar grada, općina, sportska dvorana, sportski tereni, pješačka staza, svako mjesto u općini ima kapelu. S druge strane, mladi ljudi, pa i oni srednje dobi, otišli su i još uvijek odlaze »trbukom za kruhom«, kako u urbane sredine, tako i u inozemstvo. Koliko boljitak općih životnih uvjeta danas može zadržati mlade u manjim sredinama?

Ljudi su »trbukom za kruhom« odlazili oduvijek, osobito poslije kriza ili ratova. Stoljećima su se žitelji doseljavali u ove krajeve, drugi su odlazili. Znam kako je bilo velikih iseljavanja s prostora Plavne, Vajske i Bođana poslije velikih poplava 1965. godine. Drugi veliki egzodus zabilježen je u vrijeme besmislenog ratovanja devedesetih godina prošlog stoljeća. Dio ovdšnjeg življa podlegao je pritiscima i odselio se, dio je jednostavno napustio ove prostore i odselio se kod svoje djece. Veliki broj izbjeglica iz Hrvatske doselio se u cijelu Vojvodinu, pa

tako i u našu općinu. Današnja iseljavanja su ekonomske naravi i mi njihove uzroke moramo eliminirati. Sve svoje raspoložive resurse stavljamo u službu boljitka životnih uvjeta, a osnovni preduvjet za boljitak svakako je otvaranje novih radnih mjesta. Napravili smo radnu zonu, u pregovorima smo s potencijalnim investitorima i očekujem povoljne rezultate. Jednako tako, želimo potaknuti što više pojedinaca na uključivanje u procese samoupošljavanja. Novootvorena radna mjesta donijet će žiteljima nove plaće, koje će se, kako se nadamo, trošiti u Baču. Povećat će se potrebe za novim ponudama u području usluga, trgovine, što će iziskivati i nova upošljavanja i tu je ta nova kvaliteta života. Tješi me i to što se mnogi koji su otišli u urbane sredine, pomalo razočarani, vraćaju i iznalaze načina za osiguravanje egzistencije i u sredini iz koje su pokušali otići. Dolaze i ljudi koji nisu rođeni ovdje, privučeni velikom ponudom i niskim cijenama kuća u selima naše općine i uključuju se u redovit život starosjedilaca. Na dijelu općinskog atara

koji gravitira Dunavu izgrađena je dobra infrastruktura. Osim ceste, urađena je i elektrifikacija, a čim su se poboljšali opći uvjeti, poraslo je zanimanje mladih ljudi za revitalizacijom salaša. To nam otvara nove perspektive u razvoju turističke ponude. S pokrićem mogu reći kako sam optimist glede ostanka sve većeg broja mladih u sredinama u kojima su i rođeni. Živo me zanima popis 2011. godine i kakvi će tada biti pokazatelji prirodnog priraštaja u Baču.

HR: Tijekom privatizacije veliki broj radnika je otpušten, u Nacionalnoj službi za zapošljavanje, odsjek Bač, evidentirano je više od 2000 neuposlenih. Kakve mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta na području općine vidite?

Nove perspektive, nadam se, otvoriće nam davanje u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta, u čemu će prioritet imati žitelji lokalne zajednice, čime će onemogućiti tajkune u uzimanju svega, pa i te zemlje. Podijelit ćemo je onima

koji žive ovdje, koji će je obrađivati i na taj način ćemo riješiti veliki dio problema neuposlenosti. Na području Općine Bač imamo oko osam i pol tisuća hektara državnog zemljišta. Ponudit ćemo je svakom tko je zainteresiran, mislim da će ljudi u prosjeku zakupljivati po pedesetak hektara, što bi im omogućilo uvjete za rentabilnu proizvodnju. Nastojat ćemo omogućiti tim ljudima potpisivanje ugovora o zakupu na najmanje tri godine i na taj način kod njih stvoriti potrebnu dozu sigurnosti. Nažalost, lokalna uprava nema nikakve ingerencije glede poduzeća koja su privatizirana. O uočenim problemima i negativnostima možemo samo obavijestiti Agenciju za privatizaciju i na taj način utjecati na ovu instituciju glede bržeg sankcioniranja kupaca-privatnika koji krše potpisane ugovore. Djelatnicima možemo pružiti samo moralnu potporu u njihovim najčešće opravdanim zahtjevima za ispunjenjima obveza iz ugovora od strane novih vlasnika.

HR: Poduzeća formalno rade, ali u stvarnosti rade samo s minimalnim brojem radnika. Arma, Šećerana, Slavija, trgovačka firma Jedinstvo, Poljoprivredni kombinat Agrobačka, Labudnjača, sve nekada jaki gospodarstveni subjekti, ranije su upošljavali ne samo Bačane, nego i veliki

broj radnika iz okolice. Kakve su im trenutačno perspektive?

Perspektive privatiziranih poduzeća ovise o sposobnostima i namjerama onih koji su ih kupili i, nažalost, tu trenutačno nemam pouzdane pokazatelje na temelju kojih bih dao cjelovitiji odgovor na ovo pitanje.

HR: Selenča bi mogla biti primjer razvoja ruralnih sredina. Koliko je njezin model ostvariv u ostalim mjestima vaše općine?

Veliki broj pripadnika slovačke nacionalne zajednice iz Selenče devedesetih je godina odlazio na rad u inozemstvo, mahom u Italiju. Sada se ti ljudi masovno vraćaju u svoje rodno mjesto. Ulažu zarađeni novac u otvaranje malih poduzeća, u poljoprivredu, na taj način ne samo što rješavaju svoj problem neuposlenosti, nego upošljavaju i dodatnu radnu snagu. Model Selenče polako se širi i na ostala sela, ne samo naše općine, nego i iz šire okolice. Privatno poduzeće »Slovan Progres« trebalo bi, u suradnji s talijanskim partnerom, biti stožer razvoja organske proizvodnje, ne samo u Baču, nego u cijeloj regiji. Ova proizvodnja iziskuje veliki broj kooperanata, to ljudi prepoznaju i što me osobito raduje, svoje dugoročne planove vežu za »Slovan«.

Upravo je ovakav oblik kooperacije najbolji recept za izlaz iz krize poljoprivrede.

HR: Kažu kako je budućnost cijeloga Podunavlja u turizmu. I pokraj velikih potencijala za razvoj ove grane gospodarstva, dojam je da se napreduje presporo. Iz kojih razloga?

Turizam, a osobito etno-turizam, velika je prilika za ubrzani razvoj Bača. Imamo fenomenalne prirodne resurse, koji su momentalno u jako malom dijelu u uporabi. Moramo ubrzano unapređivati lovni i ribolovni turizam, moramo posjetiteljima maksimalno približiti nepatvorenu ljepotu ovoga dijela Podunavlja. Na svojem teritoriju imamo i veliki broj povijesnih objekata, imamo manastir Bođani, franjevački samostan Bač, Tvrdavu Bač, imamo nekoliko lokacija s iskopinama, jednostavno imamo sve potrebne preduvjete za ubrzani razvoj turizma, jedino smo deficitarni sa smještajnim kapacitetima i rješavanje toga problema mora nam već od danas biti prioritet. Svjestan sam našega neiskustva u toj grani gospodarstva. Mi turiste koji dolaze moramo dobro ugostiti jer su oni došli kod nas potrošiti novac. To možemo samo kvalitetnom ponudom i dobrim marketingom. Upravo marketing

moramo podići na puno viši stupanj od današnjega.

HR: Kakve su mogućnosti žitelja vaše općine s dobrim projektima i biznis planovima glede kreditnih i bespovratnih sredstava namijenjenih razvoju seoskog turizma?

Jedan broj privatnih osoba već je dobio poticajna sredstva iz pokrajinskog proračuna, bilo za smještajne, bilo za ugostiteljske kapacitete, a osobno ću poduprijeti svakog građanina koji ima dobar projekt i biznis plan vezan za razvoj seoskog turizma. Mogućnosti su velike, a jamčim da će svaki od pojedinaca, koji se bude uključio u ovu granu gospodarstva, naći svoje mjesto na turističkoj karti Bača.

HR: U Baču, Vajskoj i Plavni djeluju tri hrvatska kulturno-prosvjetna društva. Pitanje svojih prostorija rješavaju teško, svako društvo po svojem receptu. HKUPD-u »Mostonga« Bač ustupljene su prostorije za rad, no niti poslije godinu dana imovno-pravni odnosi nisu riješeni, pa »Mostonga« ne može započeti njihovu adaptaciju. Prostor nije priveden namjeni, nema sanitarni čvor, niti vodu. Postoji li, po Vašem mišljenju, rješenje ovog velikog problema s kojim se susreću ove tri institucije hrvatske nacionalne zajednice?

Trudimo se poštovati potrebe institucija svih nacionalnih zajednica. Financiramo njihove akcije i programe, nitko više neće dobivati novac za nerad. Pitanje prostorija pojedinih udruga nastojat ćemo riješiti u najkraćem mogućem roku.

HR: Na valovima Radio Bačke jedanput na tjedan emitira se jednosatna emisija namijenjena Hrvatima. Nedavno je u uredništvu ove emisije bilo potresa. Imate li uvida u narav problema koji su iskrslili i razloge smjena?

O potresima u redakciji ne bih, pošto nisam upoznat sa suštinom problema. Samo sam obaviješten o smjenama unutar redakcije emisije »Zvuci bačke ravnice«. I Općina Bač je jedan od financijera emisije, iz proračuna pokrivamo putne troškove za dva čovjeka. O ostalom ne bih, budući da doista nisam upoznat s detaljima, a ja sam prvi koji sebi neće dopustiti miješanje u uređivačku politiku bilo koje redakcije.

HR: Pravo na uporabu materinjeg jezika jedno je od deklarativnih prava pripadnika nacionalnih manjina. Iz kojih razloga u službeni uporabu u Baču još uvijek nije uveden i hrvatski jezik?

Mi smo naslijedili situaciju sa službenom uporabom srpskog, mađarskog i slovačkog jezika. Istina, broj pripadnika hrvatske nacionalne zajednice u našoj općini nije zanemariv, no takvu inicijativu nitko do sada nije pokrenuo. Nije u pitanju samo uporaba u službenoj komunikaciji, trebalo bi takve inicijative provesti i u vrtićima, te osnovnim i srednjim školama. Pazite, imamo zanimljiv primjer s izučavanjem vjeronauka. Jedan novinar me je nedavno pitao kako to da se troje učenika prijavilo za pravoslavni vjeronauk, desetero za katolički, a tridesetak za građanski odgoj. Odgovorio sam mu kako o tome mora pitati djecu i njihove roditelje, a ne predsjednika općine. Nacionalni i vjerski osjećaji, kao i potreba za konzumacijom prava nacionalnih manjina u sferi uporabe materinjeg jezika, obrazovanja, kulture i informiranja ne propisuju se dekretima ili uredbama, postoje duboko u nama. Upravo iz tih razloga očekujem veću aktivnost pripadnika hrvatske nacionalne zajednice naše općine, očekujem pokretanje inicijative za uporabu svojih prava od njih samih. Budite sigurni, čim bude pokrenuta ozbiljna inicijativa, pitanje službene uporabe hrvatskog jezika na području Općine Bač bit će stavljena na dnevni red SO.

HR: Nacionalne manjine u Srbiji, pa tako i Hrvati, imaju svoja nacionalna vijeća. Suradujete li s ovim institucijama i na koji način?

Formalnih susreta s predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice imam gotovo svakodnevno u Skupštini Vojvodine i u drugim institucijama. To su uglavnom razgovori o položaju hrvatske manjine u Baču, o aktivnostima njihovih institucija...

HR: U nekoliko navrata na manifestacijama ste se susretali i s predstavnicima diplomacije Republike Hrvatske. Je li bilo i službenih susreta?

Svakako. Mogu se pohvaliti odličnom suradnjom s dosadašnjim

generalnim konzulima Republike Hrvatske u Subotici. Gospoda *Ljerka Alajbeg* u više je navrata dolazila u Bač, susreti su nam uvijek bili ugodni, razgovori konstruktivni. Mislim kako upravo generalna konzulica ima najviše uvida u rad institucija hrvatske nacionalne zajednice u Baču, ali i u tretman kojega te institucije imaju. Još moram napomenuti kako me je neugodno iznenadila izjava novog veleposlanika Republike

bolna tema za lokalne uprave i žitelje s obiju strana Dunava. I pokraj velikog angažmana političkih struktura regije, problem se ne rješava. Čijom voljom?

U fazi je završetka cesta prema Vajskoj, cesta koja vodi prema Vukovaru, za koju smo osigurali sredstva pravodobno. Da smo samo malo zakasnili, ne bismo uspjeli. Na 600 metara do Vukovara ta se cesta završava i sada koristimo

sela puno znači. Muke zbog teško prohodnih poljskih cesta u kišnim jesenima su iza njih. Bez obzira na vremenske uvjete, svoju letinu na vrijeme izvezu iz njiva do kuća ili otkupnih punktova. Željeznički most Bogojevo-Erdut je završen. Promet više ne ovisi o administraciji, nego o gospodarstvenicima. Upravo ta pruga bila je za cijelu regiju od Novog Sada do Subotice veza s destinacijama u Hrvatskoj, najbliža veza sa zapadom. Mislim

Hrvatske gospodina *Kuprešaka* prigodom nedavnog posjeta Somboru, kako bi Hrvati u Srbiji trebali imati bar dio prava koja imaju Srbi u Hrvatskoj. Odmah pokušavam tu izjavu primijeniti na stanje u Baču, gdje živi značajan postotak populacije Hrvata i mislim da ona ne stoji. U izrečenom kontekstu ova izjava samo otežava napore političkih garnitura i nacionalno opredijeljenih institucija u unapređenju kvalitete suživota u još i danas pomalo trusnim područjima Podunavlja ili Srijema. Stoga javno pozivam gospodina *Kuprešaka* u posjet Baču, kako bi se na terenu uvjerio u položaj pripadnika nacionalnih manjina na ovim prostorima. Siguran sam da će naići na dobre primjere vrlo kvalitetnog suživota i međusobnog uvažavanja pripadnika svih nacija koje na ovim prostorima obitavaju.

HR: Dojam je kako je pitanje skele Plavna-Vukovar, te željezničkog mosta Bogojevo-Erdut

skelu. S Vukovarem smo napravili protokol o suradnji. I nama i njima stalo je da što prije profunkcionira feribot, donacija nizozemske vlade. Odgovara nam svaka solucija i želimo što bržu realizaciju. Poslije lokalnih izbora u Hrvatskoj nadam se da ćemo pojačanim aktivnostima ubrzati rješavanje problema. Ne možemo gotova rješenja čekati iz Zagreba ili Beograda, najviše toga ovisi o nama. Nakon izbora novog čelništva Vukovara, moramo dogovoriti izravnu aktivnost prema ministarstvima unutarnjih poslova Srbije i Hrvatske, kako bi se ovaj prijelaz iz malograničnog preformirao u granični. Bez toga, protok robe je nemoguć i upravo stoga ovakvo stanje ne odgovara ni jednoj od ovih dviju lokalnih zajednica. Ova cesta, takozvana Šokačka magistrala, nije značajna samo za međunarodni promet. Ona povezuje više od 5000 hektara obradivog zemljišta u atarima Plavne, Vajske i Bođana i to vrijednim poljodjeljima iz ovih

kako putnički promet ne bi bio isplativ i da upravo stoga njegovu uspostavu izbjegavaju željeznice obiju država.

HR: Što u bliskoj budućnosti, glede navedenih tema, mogu očekivati žitelji Bača?

Oduvijek sam bio optimist, pa tako i sada, kad svi kukaju uglavnom na temu svjetske ekonomske krize. Očekujem priliv novih sredstava namijenjenih projektima koji će omogućiti zapošljavanja i samozapošljavanja. Očekujem donošenje zakona o zaštiti državnog zemljišta u Skupštini Srbije, kako bi mogli putem licitacije dati zemlju u zakup ljudima iz naše općine. Očekujem i procvat turizma u našoj općini, jer svaki sustavni rad mora biti nagrađen uspjehom. Očekujem i konačno puštanje u promet feribota, preinaku malograničnog prijelaza u granični, a imam i viziju izgradnje mosta, koji će nas odvesti u Europu.

»Brodoremont« iz Bačkog Monoštora završio još jedan velik posao

Brod porinut u rijeku krize

Iako bi za ovu tvrtku na europskom tržištu moglo biti posla u neograničenoj mjeri, prinuđeni su, kažu, odbijati narudžbe. Razlog: destimulacija izvoznika i nizak tečaj dinara

Oko 80 posto proizvodnje »Brodoremonta«, čiji je vlasnik beogradski Terratrade (78 posto), odlazi na tržište EU, a ostatak otpada na remont domaćih i stranih plovila i druge poslove.

Prije desetak dana porinuta je barža proizvedena za nizozemskog kupca vrijedna oko 2 milijuna eura. Gradnja broda započela je u listopadu prošle godine, a porinuće je obavljeno u svibnju ove godine. Zbog tečajnih razlika i drugih čimbenika, od momenta ugovaranja broda do isporuke i naplate, poduzeće je pretrpjelo gubitak od preko 12 milijuna dinara, samo na tom objektu. Međutim, bez obzira na financijsko stanje, situaciju u kojoj se nalazi država i nepovoljnu poslovnu klimu, tom su prilikom nagrađena trojica radnika: brodomonteri *Mata Francuz* i *Stipan Mikić*, kao i zavari-vač *Kristijan Milošević*.

Među gostima toga dana porinuće su prisustvovali: gradonačelnik Sombora *Dušan Jović*, potpredsjednik Skupštine Grada *Zoran Miler* te vlasnik Terratrade Brodoremonta *Nenad Golijanin*.

Ugovor o izgradnji četiri barže sklopljen je prije 2,5 godine, kada je vrijednost eura bila u prihvatljivom odnosu s dinarom. Ugovor uzima u obzir promjenu cijene crne metalurgije i inflaciju u EU, ali nisu uračunati negativni efekti svjetske ekonomske krize i povećanje cijena energenata i tehničkog plina, kao i drugih sirovina.

Prava pomoć izvoznicima, koji se iz nepoznatih razloga ne nalaze na listi povlaštenih grana gospo-

darstva, bila bi nadoknada gubitaka izazvanih inflacijom, ali se ni tada ne može govoriti o nekom razvoju proizvodnje. Od momenta ugovaranja broda s rokom, cijenom i kvalitetom, kalkulacija je dobra, međutim pri završenom poslu dobiva se manje od ugovorene cijene, a svi troškovi su povećani.

»Kako da povećamo plaće i standard naših građana!? Da nema razumijevanja većinskog vlasnika, ne znam što bi bilo s plaćama i bismo

li uopće imali radnika. Pitanje je – bi li pod ovako teškim uvjetima rada netko htio raditi za manju plaću?«, kaže direktor Terratrade Brodoremonta *Mile Basarić*. Vlada Srbije selektivno stimulira izvoz: proizvode od suncokreta, soje, žirinskog mesa, a ne može stimulirati jedan brod. Najveći gubitnici su oni čiji se proizvodi prodaju na europsko tržište, a s druge strane ne trguju, tj. ne uvoze nikakvu robu. »Brodoremont« izvozi isključivo na tržište EU s kojom Srbija ima najveći platni deficit.

Bez obzira na nepovoljnu poslovnu klimu, u Brodoremont će i ove godine biti uloženo preko 2 milijuna eura. Sagrađena je i pokretna dvorana, kako bi se poboljšali uvjeti rada. Ugovorena je proizvodnja za cijelu 2009. godinu, kao i za 2010. godinu. Direktor »Brodoremonta« *Mile Basarić* kaže kako poslova na europskom tržištu imaju koliko hoće, ali su prinuđeni odbijati ih, upravo zbog nedostatka stimulacije izvoznika i nepovoljnog tečaja, koji automatski stvara gubitak

Anita Đipanov

Miroslav Kiš, o razgovoru predstavnika poljoprivrednih udruga s predstavnicima Vlade

Vjerujem u dogovor s premijerom

Zahtjevi vojvodanskih poljoprivrednika su opravdani i njihovo udovoljenje Vlada Srbije smatra svojom obavezom, zaključeno je na sastanku predstavnika Asocijacije poljoprivrednika Vojvodine i premijera *Mirka Cvetkovića*. Sastanak je održan prošlog tjedna u Beogradu, a izaslanstvo vojvodanskih poljoprivrednika predvodio je *Miroslav Kiš* iz Subotice. Tijekom susreta iznesena su dva osnovna zahtjeva poljoprivrednika: da država do kraja svibnja isplati zaostale subvencije iz prošle godine, te da se iz proračuna namijenjenog poljoprivredi za ovu godinu sredstva isplate do jeseni, jer bi svi kasniji termini došli prekasno.

U izjavi za HR, Miroslav Kiš naglašava kako očekuje provedbu onoga što je u Beogradu dogovoreno.

»U razgovorima smo zajednički zaključili kako su a naša dva zahtjeva opravdana i da predstavljaju obvezu Vlade Republike Srbije, a ne nečiju dobru volju«, kaže Miroslav Kiš. »Rezultate tih razgovora poljoprivrednici će vidjeti na svojim računima idućih mjeseci. Vjerujem da će Vlada poštovati dogovor, kako bi poljoprivrednici sljedeću sjetvu mogli obaviti normalno, a ne kao ovu proljetos, kada su sijali praktički bez sredstava, odnosno bez obećane subvencije«.

Kiš dodaje kako su premijeru Cvetkoviću izrazili i ogorčenje što je proračun za poljoprivredu, nakon rebalansa, sramotno mali i iznosi tek 2,7 posto iako je poljoprivreda, kako kaže, jedina gospodarska grana koja u ovoj zemlji stvara suficit. U razgovorima s premijerom sudjelovao je i ministar poljoprivrede *Saša Dragin*.

Z. P.

Uskoro starta IPA CBS program Srbija-Hrvatska

Tri milijuna eura za prekograničnu suradnju

APATIN – Početkom lipnja ove godine očekuje se startanje IPA CBS programa Srbija – Hrvatska 2007.-2013. s ukupnom vrijednošću potpore od 3 milijuna eura. IPA je instrument za predpristupnu pomoć koji je objedinjen kroz 5 komponenti s ciljem da pruži ciljanu i efikasnu pomoć svakoj zemlji, ovisno o njenim razvojnim potrebama i statusu. Opći ciljevi programa su poticanje prekograničnih partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s naglaskom na razvoj gospodarstva, zaštitu prirode i životnog okoliša kao i poboljšavanje socijalne kohezije.

U Apatinu je 7. svibnja održan prvi u nizu pripremnih sastanaka s temom prijavljivanja projekata za predpristupnu pomoć EU iz programa prekogranične suradnje Srbija-Hrvatska. Sastanak je organizirala koordinatrica za lokalni ekonomski razvoj Općine Apatin *Snežana Milešević*, s namjerom ostvarivanja kontakata predstavnika Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje i Agencije za razvoj Osječko-baranjske županije s potencijalnim aplikantima iz Općine Apatin.

I. Andrašić

Romsko naselje Medan u Sonti pred raseljavanjem

Otići ili ostati?

Veći dio romske populacije živi u vrlo lošim uvjetima naselja Medan * Mlađi bi rado u selo, ali bi neki stariji radije ostali

Piše: Ivan Andrašić

Romi nastanjeni na zapadnom rubnom dijelu Sonte nadaju se pozitivnom raspletu priče o raseljavanju žitelja naselja Medan. Po planovima, buduća kanalizacija Sonte upravo bi se na lokaciji Medana slijevala u kolektor i daljnjim vodom išla u jedinstveno općinsko postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda. Zbog toga je potrebno raseliti žitelje Medana, a kako je u selu puno kuća ponuđeno na prodaju, po nekim kombinacijama najisplativije bi bilo takve kuće otkupiti i ustupiti Romima iz ovoga naselja.

Na popisu iz 2002. godine 138 Sonećana, ili 2,76 postotaka, izjasnilo se Romima, a 211, odnosno 4,23 posto Rumunjima. Većina Roma živi »na Medanu« i po romskom običaju u određenom vremenskom intervalu biraju predsjednika svoje zajednice. Aktualni je 50-godišnji *Ivan Todorović*. Imaju oni i svojega zastupnika. Od prošlojesenskih lokalnih izbora jedan od zastupnika Sonte u Skupštini Općine Apatin s liste SPS-a je žitelj Medana *Ljubiša Balog*. U nedjeljno prijedpodne skupa su sjedili u dvorištu kod Baloga i »vodili politiku«. Na improviziranom stolu nije bilo ni kave ni rakije, uglas kažu – kriza je.

PODJELE

Predsjednik Todorović nezadovoljan je podjelama kod svojih sunarodnjaka.

»Vidite kakvi smo mi«, kaže Todorović. »Jedna duša, jedno srce, a dijelimo se na Rome i Rumunje, na katolike i pravoslavce. Podijeljeni smo i politički, jedni su socijalisti, ima i radikala, a i jedan demokrata. Samo u Čonkinjoj stranci nema više nikoga, u Sonti je izgubio izbornu bazu. Zato bi ga i rušili iz Vijeća za međunarodne odnose Općine Apatin. Ne bismo ga rušili samo mi, rušili bi ga i Apatinci. Kako da nas tamo zastupa, kad se bacio u veliku politiku i Sontu zaboravio? Nemamo od njega više nikakve informacije, nema više ni donacija, ni pomoći. A vidiš, Žika (nadmak predsjednika Općine Apatin dr. *Živorada Smiljanića*, op. aut.) nam je dao i brašno i pomoć, a rekao je i kako će nas zaposliti, pa kako ne bismo glasovali za njega? A ako nas prevari, drugi put ćemo glasovati za drugog.«

SAMO DA BOG DA BOLJI ŽIVOT

Zabrinut je i zbog loših životnih uvjeta u kojima se živi u »njegovom« naselju.

»Medan je jako neprikladan za život. Do prije nekoliko godina bilo je još gore. Imali smo samo jednu zajedničku česmu u središtu. Iskreno moram priznati, zaslugom Antuna Čonke osigurane su donacije u materijalu i organiziran dragovoljni rad na kopanju, a radnici mjesne zajednice spojili su cijevi i

dogledno vrijeme raseliti, tako što će za njegove žitelje biti kupljene kuće u selu. Samo, ni tu nismo jedinstveni. Mlađi bi išli u selo, neki od starijih, koji su tu proveli cijeli život, ne bi. To moramo riješiti međusobno. A vjerujte, iako sam ovdje rođen, ja bih prvi otišao u selo! Drugi problem koji me muči

Smetaju me podjele među mojim sunarodnjacima

»Ja sam se izjasnio kao Rumunj, mislim da su to naši pravi korijeni. I katolik sam. Član sam Demokratske stranke od 2004. godine i kao takav nisam baš popularan među Romima, a većina Rumunja politički je neopredijeljena, više su preokupirani bitkom za egzistenciju svojih obitelji. Nisu mi drage ove podjele među mojim sunarodnjacima, osobito ne njihova politička prevrtljivost. Volio bih da smo jedinstveni, volio bih da se konačno utvrdi jesmo li Romi ili Rumunji, a ne da se izjašnjavamo kako se kome čefne, ili kako ga instruiira njegov politički gazda. No, bez obzira na političku opredijeljenost, svi se moramo zalagati za raseljavanje žitelja Medana, jer mislim da se u tom naselju higijensko-sanitarni uvjeti jednostavno ne mogu poboljšati«, kaže 26-togodišnji Srđan Balog

Gdje su nestale guske?

»Prije osam godina u Sontu je dopremljeno matično jato gusaka, kažu 300 komada. Kako nam je objasnio naš tadašnji lider Antun Čonka, po podnesenom projektu trebala se otvoriti farma za uzgoj gusaka u objektima Poljoprivrednog kombinata Sonta u naselju Bubija, na suprotnoj strani sela. U toj farmi uposlio bi se jedan broj Roma. No, guske su netragom nestale. Poslije su nam objašnjavali kako su odvezene u Bački Monoštor, međutim mi znamo kako je jedan dobar broj završio i u loncima u Sonti. Samo, žao mi je što guske nismo dobili svi, nego samo odabrani, samo oni koji su bili bliski Čonki«, kaže Ivan Todorović.

svaka kuća je dobila vodu. Dobili smo i struju i telefone i mislili smo kako je to kraj našim mukama. Pokušavali smo i kopati septičke jame, no to je nemoguće, jer su već na dubini od jednog metra izbijale podzemne vode. Zato i ne možemo praviti kupaone«, kaže Todorović.

Zastupnik Balog ima druge brige. »Ja se moram boriti za svoje. Evo, najveći naš problem je seosko smetlište. Neuređeno je, s njega se širi nesnosan smrad. Česte su i paljevine, a kako je smetlište udaljeno svega nekoliko metara od zadnjih kuća naselja, tu je i opasnost od požara. Imam informaciju od predsjednika Općine da će se Medan u

jest neuposlenost. Pripadnici starijih generacija su i neobrazovani, malo nas je završilo osnovnu školu, pa ne možemo niti očekivati nekakav bolji posao. A mlađi su žrtve ove krize, pa se ne mogu uposliti ni oni. Sreća je da dobivamo socijalnu pomoć, dječje doplatke i povremeno jednokratne pomoći, nekada novčane, nekada u namirnicama«, kaže Balog.

I Todorović i Balog jedinstveni su u željama da svojim sunarodnjacima osiguraju bezbrižnije sutra. »Samo da nam Bog da da živimo bolje!«, kažu uglas i nastavljaju svoje politiziranje.

SVIBANJSKI IZBORI ZA LOKALNU SAMOUPRAVU U OSIJEKU

Četiri kandidata za gradonačelnika

Sportskim rječnikom rečeno, svibanjski izbori za lokalnu samoupravu diljem Hrvatske, pa tako i u Osijeku, ulaze u finiš. U utrci, prema anketi Metron/Vectre od konca travnja, vodi HDSSB-ov kandidat za gradonačelnika *Krešimir Bubalo*, inače aktualni župan Osječko-baranjski, s 24,9 posto, a u stopu ga prati s 24,0 posto samostalna lista *Gordana Matkovića*, dojučerašnjeg gradonačelnika Osijeka, kojega je aktualni gradonačelnik *Anto Đapić* »otpilio«, misleći kako će iz fotelje u Kuhačevoj 9 lakše zavladatai Osijekom još jedan mandat. Očito je pogriješio, jer ankete mu daju 13,1 posto, pa je tek treći, dok je posljednji s 12 posto kandidat sa sloganom »Napokon«, sveučilišni profesor i bivši veleposlanik u BiH *Josip Vrbošić*.

ANKETE

Zanimljivo je, ista anketa pokazuje neočekivano veliko zanimanje birača za svibanjske izbore i gotovo 72 posto ispitanika najavljuje kako će 17. svibnja izaći na izbore. To je značajan otklon od uobičajenoga izlaska na izbore u Osijeku, a pokazatelji za 2005. godinu nam govore kako je od 103.107 upisanih birača na izbore izašlo 42.252 ili 40,98 posto.

Aktualni gradonačelnik i šef HSP-a *Anto Đapić* prema anketi nema šansu ponovno osvojiti mandat, mada ga je koalicijski partner i šef HDZ-a dr. *Ivo Sanader* na nedavnom skupu u športskoj dvorani Zrinjevac predstavio kao pobjedničkog kandidata, koji će pobjedu ostvariti već u prvom krugu. »Što ste pogasili ta svjetla, upalite ih, da vidim sav taj narod. Uštedjet ćemo na drugom izbornom krugu, jer ga neće ni biti, a svaki glas za Antu Đapića, glas je za HDZ. I ne samo da ćemo vladati gradom, već i županijom, jer HDZ je uvijek pobjeđivao na razini županije, pa sam uvjeren da će naš kandidat i predsjednik županijskog HDZ-a *Tomislav Ivić* također uvjerljivo pobijediti na ovim izborima. Bio sam u Vinkovcima i Vukovaru i mogu vam reći, to su utvrde HDZ-a. Bio sam u Požegi, koja je talac gradonačelnika Ronka, a danas sam

Vrlo brzo ćemo znati jesu li u pravu ankete, ili šef HDZ-a i aktualni premijer Hrvatske Ivo Sanader

Josip Vrbošić

Krešimir Bubalo

Gordan Matković

Anto Đapić

u Osijeku da navijestim izbornu pobjedu i to me raduje«, rekao je Ivo Sanader.

Tko će pobijediti u Osijeku, danas je još nepoznanica. »Nova osječka priča« i Gordan Matković imaju prilične šanse, jer Matković je ljubimac Osječana, naročito

mlade populacije. I »Snaga grada«, Bubalo, HDSSB, *Vrdoljak*, HNS i *Lovoković*, nezavisna, svi su određeni mladi i obrazovani i ankete su im naklonjene, mada bi mnogi stariji Osječani u fotelji u Kuhačevoj 9 radije vidjeli »Napokon« i prof. Josipa Vrbošića, kojega podupiru

HSLŠ, HSS i SDP, jer to je čovjek bez mrlje u karijeri i u životu, no i Ante Đapić nije bez šansi, jer HSP je baš najjači u Slavoniji, a uživa i potporu HDZ-a, koji do koalicije s HSP-om do sada nikada nije participirao u gradskoj vladi. U svakom slučaju prejudicirati je nezahvalno.

HOĆE LI BITI DRUGOG KRUGA?

I na županijskoj razini nije ništa bolje. Ankete pokazuju kako vodi kandidat HDSSB-a dr. *Vladimir Šišljagić*, ali HDZ je najčešće obnašao županijsku vlast, pa nisu loše šanse njihovog kandidata *Tomislava Ivića*, kojega podupire vrlo široka koalicija HDZ, HSP, HSU, HSLŠ i HSS, a pobjedi se nada i kandidat SDP-a dr. *Zlatko Maksimović*, kojega podupiru još HNS i DSU.

»Ne nasjedajte privatno naručenim anketama, imajte povjerenje u volju građana«, grmio je na već spomenutom skupu dr. Ivo Sanader, i možda ima i pravo. HDZ je najviše uložio, što se promidžbe tiče, u ove izbore, najčešće je vladao županijom i ni HSP nije bez neke šanse, jer je već na dvama izborima osvojio najviše glasova birača, pa je sve moguće.

I novonastala situacija i izricanje nepravomoćne presude *Branimiru Glavašu* i ostalima za zločine nad srpskim življem u Osijeku svakako će imati odraza na svibanjske izbore, i vrlo brzo ćemo znati jesu li u pravu ankete, ili šef HDZ-a i aktualni premijer Hrvatske Ivo Sanader. Znat ćemo to praktički već prekosutra, kao i to, hoće li biti drugog izbornog kruga, koji bi bio održan 31. svibnja, na blagdan Duhova.

Dodajmo ovome još i mišljenje visoko pozicioniranog HSS-ovca, kako je ovo šansa za Josipa Vrbošića, koji bi, zbog pada rejtinga Ante Đapića nakon što je istjerao iz stranke Gordana Matkovića, pa tako jedan drugom 'jedu' glasove, zajedno s Bubalom mogao u drugi krug, a kako HSP neće dati glas Bubalu, Joza bi moga izaći kao pobjednik i zasjesti u fotelju u Kuhačevoj 9. Živi biti pa vidjeli.

Slavko Žebić

»PROJEKTNI TJEDAN« U TEHNIČKOJ ŠKOLI

Dani kreativnosti i znanja

»Projekttni tjedan« je manifestacija na kojoj učenici Tehničke škole predstavljaju i izlažu svoje projekte, odnosno praktične radove iz područja elektrotehnike, mehanike, strojarstva, itd., a organizirana je po ugledu na praksu iz tehničke škole HTBL iz Beča s kojom Subotičani imaju uspostavljenu suradnju. Cilj »Projekttnog tjedna« je potaknuti kreativnost, inicijativu i samostalnost učenika u praktičnoj primjeni stečenih znanja u nastavi.

»Prije dvije godine uspostavili smo suradnju sa školom u Beču i od njih smo preuzeli naziv i manifestaciju, koju smo prilagodili mogućnostima naše škole i učenika. Ove smo godine »Projekttni tjedan« organizirali drugi put, sudjelovalo je stotinjak učenika, što je dva puta više nego lani. Prošle smo godine imali 12 prijavljenih projekata, a ove 40. Djeca prihvaćaju sudjelovanje, doduše ne ide tako lako zato što pokušavamo promovirati kako su rad i učenje glavna dobit za učenike, a ne neka materijalna nagrada«, kaže pomoćnik ravnatelja Teničke škole Grgo Stantić.

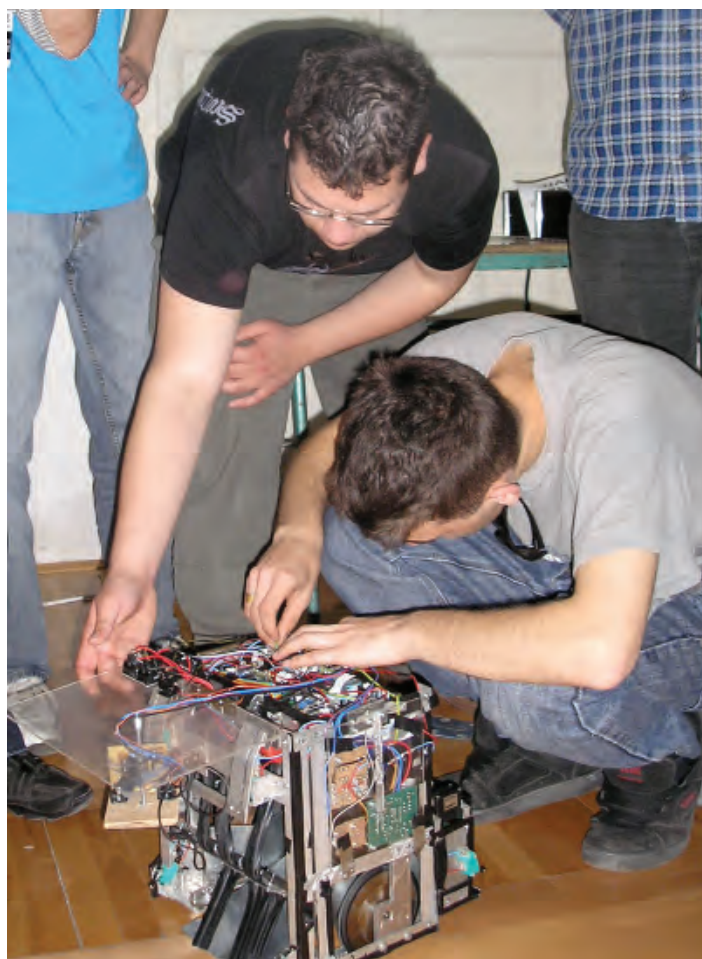
PRIZNANJE ZA MINI ROBOTA

Među izloženim radovima mogli su se vidjeti mali roboti koji obavljaju jednostavne mehaničke operacije, model motora automobila koji se može primijeniti u praktičnoj nastavi, elektronički sustavi za identifikaciju, modeli vjetrenjača, hidraulične platforme, a većina radova projekata koje učenici predstavljaju na ovoj internoj izložbi predstavljaju demonstraciju više razine znanja. Manifestacija zapravo počinje već s početka školske godine kada škola objavi interni natječaj u kojemu se definiraju uvjeti, a potom profesori-mentori s učenicima podnose prijave, definiraju svoj projekt, sadržajem opisu svoju ideju o inovativnosti i također definiraju proračun projekta, jer njihovu izradu financira škola.

»Projekti se isključivo realiziraju izvan redovite nastave, škola ih financira, premda to nije klasično financiranje jer učenici moraju sami pronaći proizvođače i nabavljače od kojih će nabaviti materijal, i tako su zapravo ubačeni u stvaran život gdje se moraju pobrinuti oko svega što im treba. Na kraju realizacije obvezni su izraditi i video prezen-

Prije dvije godine uspostavili smo suradnju sa školom u Beču i od njih smo preuzeli naziv i manifestaciju, koju smo prilagodili mogućnostima naše škole i učenika. Ove smo godine »Projekttni tjedan« organizirali drugi put, sudjelovalo je stotinjak učenika, što je dva puta više nego lani, kaže pomoćnik ravnatelja Teničke škole Grgo Stantić

taciju koja treba biti zanimljiva i privlačna za publiku, koja će doći pogledati njihov projekt«, kaže Stantić

Učenici odlaze i na druge izložbe i natjecanja, gdje izlažu svoje radove, pa je tako model motora s unutarnjim izgaranjem ožujka ove godine na međunarodnom natjecanju u Szekszárdu među 70 natjecatelja osvojio prvo mjesto. Projekt mini robota, uz mentorstvo profesora fizike Róberta Tóta, dobio je priznanje na međunarodnoj izložbi Eurorobot u Novom Sadu, osvojivši peto mjesto, a ovaj rezultat je za mlade konstruktore iznimno značajan, budući da su ga osvojili u konkurenciji radova i projekata studenata s brojnih fakulteta, te da su bili jedina srednja škola sudionik ove izložbe.

SKUPNI RAD

»Budući da robot obuhvaća i elektroniku i strojarstvo, sudjelovalo nas je mnogo iz cijele škole. Ja sam elektrotehničar računala i radio sam hardver robota, Zoran Lazarević je radio programiranje, a dečki iz strojarskog dijela pravili su čitavu konstrukciju robota. U početku svi zajedno osmišljavamo taktiku kako će robot raditi, i onda krećemo u posao za koji imamo četiri-pet mjeseci. Na natjecanje Eurorobot 2009. dolaze natjecatelji iz Francuske, Njemačke i Rusije, ali oni uglavnom sudjeluju izvan konkurencije, a imaju i puno jače ekipe jer ulažu mnogo više novca – mi smo, na primjer, uložili oko 200 do 300 eura, a oni i po sedam, osam tisuća eura i onda možete pretpostaviti njihovu prednost«, kaže Boris Nimčević, te dodaje kako je za »Projekttni tjedan« najprije prijavio tri projekta, ali je od druga dva odustao jer je želio sve svoje vrijeme posvetiti robotu.

Boris ističe i kako ovaj praktičan rad značajno pridonosi olakšavanju učenja.

»Neću reći da baš sve znanje koje imam potječe iz tih projekata, ali 90 posto onoga što sam naučio jest iz tog praktičnog dijela. Na redovitim satima puno manje dobijem, a osim toga u većoj sam prednosti zato što učim i ono što nije u planu i programu za srednju školu«, kaže Boris Nimčević.

S. Mamužić

Ljiljana Kujundžić-Ivanković, organizatorica obrazovanja odraslih u subotičkoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje

Prilika i za poslodavce i za mlade

Novim pokrajinskim programom, poslodavac dobije kvalificiranog pripravnika na 12 mjeseci, kojeg plaća samo 2 mjeseca, a ostalih 10 mjeseci plaća država, dok pripravnici dobiju zaposlenje, makar i samo na godinu dana

Pokrajinsko tajništvo za rad, upošljavanje i ravnopravnost spolova raspisalo je natječaj namijenjen poslodavcima za zapošljavanje pripravnika angažiranih na određeno vrijeme, tijekom 12 mjeseci. Način prijavljivanja na natječaj, kao i utvrđene uvjete, za HR pojašnjava organizatorica obrazovanja odraslih u subotičkoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje *Ljiljana Kujundžić-Ivanković*.

Što konkretno dobije poslodavac koji, koristeći se ovim programom, uposli pripravnika?

Poslodavcu koji uposli osobu bez radnog iskustva, kako bi se osposobljavala za samostalan rad na stručnim poslovima, iz pokrajinskog se proračuna financiraju 10, od ukupno 12 bruto plaća, u mjesečnom iznosu od 37.500 dinara za osobe s visokom, odnosno 27.800 dinara za osobe s višom ili srednjom stručnom spremom, odnosno, na teret poslodavca idu šesta i deveta plaća. Ugovorne obveze su pritom minimalne, jer se od poslodavca jedino traži da pripravnika osposobi za samostalan rad i polaganje pripravnčkog ispita i da ne smanjuje broj zaposlenih za vrijeme financiranja pripravnika.

Kojom dinamikom i na koji način se poslodavcima isplaćuje novac

za plaće pripravnika?

Programi financijske potpore stručnom osposobljavanju mladih stručnjaka redovita su djelatnost Nacionalne službe za zapošljavanje, ali je evidentno kako natječajni uvjeti nikada nisu bili povoljniji, i to kako za poslodavce, tako i za same pripravnike. Prilikom podnošenja zahtjeva poslodavci se opredjeljuju za jednu od dvije mogućnosti financijske potpore. Prva je da im se sredstva namijenjena plaćama pripravnika, uključujući poreze i doprinose za obvezno socijalno osiguranje, uplate na račun unaprijed, uz uvjet da prethodno polože odgovarajuća sredstva jamstva. Druga je da im se ugovorena sredstva za bruto plaće refundiraju mjesečno po dostavljenom dokazu o isplaćenju zaradi.

Koje uvjete trebaju ispunjavati poslodavci?

Uvjeti koje poslodavci trebaju ispuniti su sljedeći: da se ne financiraju iz proračuna, da redovito uplaćuju poreze i doprinose za obvezno socijalno osiguranje, da su solventni i da nisu smanjivali broj uposlenika od 1. travnja 2009. godine. Inače, uvjeti ovog javnog poziva vrijede za poslodavce s teritorija AP Vojvodine, kao i za poslodavce čije je sjedište, primjerice, u Beogradu a

poslovna jedinica na području naše pokrajine.

Kakva je procedura za prijavljivanje u programu?

Procedura za sudjelovanje u javnom pozivu veoma je jednostavna. Zahtjev, na propisanom obrascu, s pratećom dokumentacijom podnosi se najbližoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje. Odluke se donose u veoma kratkom roku, a najkasnije u roku od 8 dana, nakon čega poslodavca obavještavamo kako može zaposliti pripravnika i s njim se potpisuje ugovor. Obrazce, kao i sve druge potrebne upute, poslodavci s područja Sjevernobackog okruga mogu dobiti u subotičkoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje, u Subotici, Trg slobode 3/III. osobno, putem telefona 024/644-605 ili putem e-mail-a: ljukujundzicivankovic@nsz.gov.rs ili sgrujic@nsz.gov.rs.

Kakva su Vaša iskustva, kako reagiraju poslodavci, što su njihova najčešća pitanja?

Najčešće dvojbe poslodavaca tiču se mogućnosti mogu li, u nedostatku stručnog kadra za određene poslove, angažirati osobu iz srodnih struka. Primjerice, mogu li za poslove novinara, u nedostatku diplomiranih žurnalista, primiti sociologa, filozofa, profesora književnosti i

slično, s obzirom da nije u pitanju izravno angažiranje u struci. Naš odgovor bio bi da mogu, ukoliko je to u skladu s uvjetima pravilnika o sistematizaciji konkretne medijske kuće. Zatim, može li se pripravnika sa srednjom stručnom spremom primiti i na razdoblje kraće od 12 mjeseci, a odgovor bi bio da može ukoliko je to u interesu obiju strana, ali nema zapreka niti da pripravnik ostane uposlen punih 12 mjeseci, s obzirom da iskustvo nikad nije suvišno.

Što je s poslodavcima koji su novi u poslu, koji su tek otvorili tvrtku?

Nije sporno niti da pravo sudjelovanja imaju i novoosnovani poslodavci ukoliko ispunjavaju odgovarajuće uvjete za zapošljavanje pripravnika i imaju otvoren račun.

Do kada je otvoren javni poziv?

Javni poziv je na snazi sve do utroška sredstava za ovu namjenu. Dakle, nisu određene kvote po pojedinim filijalama, tako da isključivo o potrebama poslodavaca i pripravnika ovisi koliko će mladih dobiti priliku za posao uz ovaj oblik financijske podrške. Sudeći po velikom zanimanju poslodavaca, oni su već donijeli svoj sud i program prepoznali kao iznimno povoljan.

Z. Perušić

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev JKP »SUBOTICAPLIN« za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: »DISTRIBUTIVNA PLINSKA MREŽA ZA MZ GAT« zaveden u Službi pod brojem IV-10-501-197/09 od 8. 05. 2009. godine. Trasa razvodnog plinovoda u okviru MZ Gat ide sljedećim ulicama:

Somborska cesta, Vrdnička, Dinka Zlatarića, Beogradska cesta, Romanijaska, Mihajla Radnića, Mije Mandića, Tavankutska, Pariške komune, Prilepska, Bačka, Ruđera Boškovića, Gundulićeva, Jerneja Kopitara, Filipa Kljajića, Jablanička, Palmotićeve, Unska, Brodska, Vladimira Đanića, Tiha, Lajosa Husvétha, Kostolačka, Ogulinska, Kladovska, Mačvanska, Lazara Horvatskog, 365. nova, 364. nova, Kolubarska, Kralja

Zvonimira, Dinka Šimunovića, Ivana Antunovića, Vladimira Gortana, Cankareva, Skenderbegova, Marka Oreškovića, Kalora Milodanovića, Gyule Vájlja, Filipa Višnjica, Hvarska, Sitnička, Đure Daničića, Dositejeva, Banatska i Ottmára Mayera. U ulicama Filipa Kljajića, Palmotićeve i Gundulićeva, trasa razvodnog plinovoda identična je trasi glavnoga prstena plinovoda.

Razvodni plinovod se južnom stranom ulice Somborska cesta polaže paralelno s magistralnom cestom M-17.1 od stacionaže ceste km 116+578,00 do stacionaže ceste km 117+402,00. Na Beogradskoj cesti koja je dio magistralne M-22.1 razvodni plinovod se jugozapadnom stranom ulice polaže paralelno s magistralnom cestom M-22.1 od stacionaže ceste km 30+205,00 do stacionaže ceste km 30+392,00.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 15. 5. 2009. godine do 1. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnoga objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev JKP »SUBOTICAPLIN« za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš izvedenoga projekta: »IZGRADNJA RAZVODNOG PLINOVODA U ULICAMA U OKVIRU PROSTORA MZ MALI BAJMOK«, zaveden u Službi pod brojem IV-10-501-198/09 od 8. svibnja 2009. godine. Realizacija projekta obuhvaća sljedeće ulice:

Somborska cesta, Franje Kluza, Frana Supila, Hipodromska, Kosmajaska, Stevana Tikvickog, Ivana Kvale, Petra Petrekanovića, Albe Franciskovića, Danče Bertuša, Doroslovačka, Imotska, Bojanska, Debarska, Fočanska, Kolašinska, Limanska, Šarplaninska, Mavrovska, Batinska, Krušedolska, Bjelovarska, Raška, Baranjska, Sivačka cesta, Vladimira Đanića, Titelska, Stipna Mukića, Ivana Sarića, Radnička, Braće Milašin, Mačvanska, Somborska cesta. Trasa razvodnog plinovoda u ulicama Somborska cesta i Franje Kluza je paralelna s magistralnom cestom M-17.1 od stacionaže ceste km 113+751,00 do stacionaže ceste km 116+813,00 i križa se sa magistralnom cestom m-17.1 na stacionaži ceste km 115+736,00.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 15. 5. 2009. godine do 1. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev JKP »SUBOTICAPLIN« za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš objekta: »DISTRIBUTIVNA PLINSKA MREŽA ZA dio MZ NOVO SELO« u sljedećim ulicama:

Karadorđeva cesta, Antuna Mihanovića, Stevana Filipovića, Cvjetka Manojlovića, Augusta Cesarca, Stevana Mokranjca, Rudnička, Svačićeva, Vareška, Niška, Kálmána Mesterháziya, Haduk Veljka, 15. svibnja, Marka Marulića, Lovčenska i Neretvanska, tj. na sljedećim katastarskim česticama: 5346/1, 5454, 5350, 5438, 5437, 5348, 3007, 5456, 5457, 5459, 5460, 5461, 5458, 6453/1, 5442, 3322 i 3303, K.O. Stari grad, grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 15. 5. 2009. godine do 1. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnoga objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Kampanja Vijeća Europe

Izjasni se protiv diskriminacije!

»**D**iskriminacija je u mnogim područjima u Europi prisutna, upravo zbog njene tako složene kulturne raznolikosti. Ipak, najčešći oblik diskriminacije je još uvijek onaj zasnovan na (etničkom) podri-

Subotice, koji su uvidjeli da sudjelovanje u kampanji protiv diskriminacije postaje imperativ svih multikulturnih sredina. Tijekom ove godine, prema programu kampanje, u desetak europskih zemalja bit će organizirani susreti i seminari za

sionalnosti u izvještavanju o diskriminaciji. Povezivanje medija u Europi, koji imaju veliku moć mijenjati i utjecati na promjene suvremenog društva, može pomoći da se postojeća diskriminacija ako ne eliminira, a ono makar umanji u značajnoj mjeri», kaže Blion.

Premda diskriminacija u cijeloj Europi predstavlja kazneno djelo, različita izvješća pokazuju kako je u mnogim zemljama ona uobičajena, a njene žrtve, ili potencijalne žrtve – često neobaviještene o svojim pravima i eventualnim mjerama zaštite. Polazeći od temeljnih načela u području ljudskih prava, koja su ugrađena u osnovne akte VE, kampanjom »Izjasni se protiv diskriminacije« žele se animirati mediji širom kontinenta u suprot-

stavljanju svakom obliku diskriminacije, te njihovim angažmanom potaknuti dijalog između različitih kultura, nacija i rasa. Mediji mogu dati važan doprinos u podizanju opće svijesti o ovim problemima, i također potaknuti javnu debatu o njima, koja bi pomogla boljem razumijevanju između različitih zajednica, stoji u programu kampanje.

Osim stvaranja medijske mreže na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, te iniciranja tiskanih, audiovizualnih i internet medija, krajnji cilj kampanje je što više i profesionalnije izvještavanje o pojavama i oblicima diskriminacije, mogućnostima prevencije i mehanizmima zaštite i obrane žrtava.

S. Mamužić

jetlu. Podrijetlo je često presudno u prihvatanju i neprihvatanju ljudi iz naše okolice, a najčešća meta diskriminacije u mnogim europskim zemljama su ljudi drugih rasa, kao i Židovi, Romi i muslimani», kaže Reynold Blion, ravnatelj sektora za medije i različitost Vijeća Europe i jedan od koordinatora kampanje Vijeća Europe »Izjasni se protiv diskriminacije«, koja se provodi u partnerstvu s novinarima i medijima iz europskih zemalja koje su kulturno i etnički vrlo raznolike.

Dokument o interkulturalnom dijalogu (i) u području medija, u Vijeću Europe usvojenom prije godinu dana, potpisali su i predstavnici

novinare, na kojima će sudjelovati uglavnom mediji iz multikulturnih i multietničkih sredina. Do sada su organizirana dva takva seminara na kojima su se okupili novinari iz 15-ak europskih gradova. Prvi takav medijski skup, održan krajem godine u Grčkoj, promovirao je ideju da se borba protiv diskriminacije logistički ojača povezivanjem medija, dok su se na sljedećem, održanom tijekom travnja u Sevilji, novinari iz različitih zemalja, organizirani u timove, bavili konkretnim oblicima diskriminacije.

»Cilj ovakvih susreta je svakako jačanje veza među novinarima Europe i podizanje razine profe-

Europske i naše teme

»**E**uropski gradovi interkulturalnosti« naziv je zajedničkog programa Vijeća Europe i Europske Unije, započet 2008. godine, u koji je, uz 14 gradova Europe, uključena i Subotica. Kroz program se ostvaruju suradnja i razmjena iskustava u područjima lokalne uprave u multietničkim zajednicama, afirmacija kulturnog naslijeđa, javnog informiranja i obrazovanja. Program je u Subotici promovirao Centar lokalne demokracije u suradnji s lokalnom samoupravom i uz podršku Fonda za razvoj neprofitnog sektora Vojvodine, koji tijekom ove godine organizira niz aktivnosti namijenjenih predstavnicima lokalnih medija. Prvi od tih projekata bio je seminar pod nazivom »Europske i naše teme«.

HRVATSKI KULTURNI CENTAR »BUNJEVAČKO KOLO«
SUBOTICA GLAZBENI ODJEL
RASPIŠUJE

NATJEČAJ

Za skladbe koje će biti izvedene na

IX. »FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA«
Festival će biti održan u rujnu 2009. godine u Subotici

Osnovna svrha ovoga festivala je promidžba i popularizacija nove bunjevačke glazbe i poticaj svima, a posebno mladim ljudima, da i sami pridonesu očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju prezentirati život i običaje bačkih Bunjevaca;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3-4 strofe;

4. Dužina pjesme je 3-5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku;
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni materijali se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora, kontakt telefon) mora biti u zasebnoj, zatvorenoj kuverti;
11. Nakon odabira najboljih radova, stručno povjerenstvo će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvođenje na festivalu samim slanjem skladbe daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i videokazeti radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren od dana objavljivanja do 31. svibnja 2009.
Skladbe slati na adresu: HKC »Bunjevačko kolo« Subotica Preradovićeve 4 ili na adresu:
Vojislav Temunović, Skerlićeva 17. Subotica,
s naznakom: ZA IX. »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

SRIJEMSKO SELO HRTKOVCI, JEDNO OD NAJVAŽNIJIH ARHEOLOŠKIH NALAZIŠTA U EUROPI

Simbol razvoja, ali i stradanja

Prvi arheološki nalazi s lokaliteta Gomolava su kuće od drveta i gline koje datiraju iz vremena mlađeg neolitika, oko 4000 godina p.n.e * Posljednji veliki val iseljavanja potaknula su dva događaja: govor Vojislava Šešelja 6. svibnja 1992. i ubojstvo Milana Štefanca

Pokraj rijeke Save, okruženo najplodnijom srijemskom zemljom nalazi se selo Hrtkovci. Zahvaljujući bogatim usjevima plodne srijemske zemlje i zahvaljujući blizini Srijemske Mitrovice i Rume, Hrtkovci su uvijek predstavljali bogato i razvijeno selo, koje je ipak zadržalo svu ljepotu 'ušorenih' širokih ulica i prostranih dvorišta koja krase srijemska sela.

Rijetko se koje selo može pohvaliti da u svom ataru ima arheološke ostatke stare preko šest tisuća godina, što ga svrstava u najstarija naseljena mjesta i najvažnija arheološka nalazišta u Europi.

GOMOLAVA

Prvi arheološki nalazi s lokaliteta Gomolava su kuće od drveta i gline koje datiraju iz vremena mlađeg neolitika (mlađe kameno doba) oko 4000 godina p.n.e, nakon neolitika nailazimo na ostatke bakrenog doba. Ostatke brončanog doba, koje je uslijedilo poslije bakrenog doba, vidimo u ostacima poluukopanih kuća. Željezno doba je ostavilo tragove iz oba svoja razdoblja – za vrijeme starijeg željeznog doba nepoznato pleme podiže skromne i proste kolibe, dok u vrijeme mlađeg kamenog doba nastaju veće kuće od pletera s keramičkim pećima. Posljednji sloj na Gomolavi datira iz vremena rimske vladavine ovim prostorima i čine ga rimska villa rustica s nekropolom (veliko groblje izvan naselja). Villa rustica predstavlja velike rimske kuće izvan gradova, koje su se nalazile na velikim imanjima i zemljišnim posjedima. Sastojale su se od nekoliko dijelova: manjeg i raskošnog dijela, gdje su živjeli upravitelji ili gospodari imanja, dijela gdje su bili smješteni nadzornici radova i velikih prostorija gdje su bile smještene sluge. Svi ovi slojevi čine »arheološku tortu« koja je od neprocjenjivog arheološkog značaja, ali svake godine, zbog nedovoljne zaštite,

rijeka Sava, koja je u Hrtkovcima najdublja na cijelom svom toku (preko 30 metara), polako uništava ove slojeve

RAZVOJ SELA

Tijekom srednjeg vijeka Hrtkovci predstavljaju »pustaru«, privremeno stanište ljudi koji su iz raznih razloga naseljavali ovo mjesto na kraće vremensko razdoblje. Hrvatski ban Mikac Mihaljević (1325.-1343.) dobiva posjede u okolini Hrtkovaca i Nikinaca (Nikinici su selo pokraj Hrtkovaca, prvobitno su nosili naziv Mikinc po banu Mikcu Mihaljeviću) 1338. godine, koji su zavedeni pod imenom Orehovec, dok 1477. godine postoje zabilješke u mađarskim knjigama o naselju Hudrovec, čiji se lokalitet poklapa s lokalitetom

odlukom Marije Terezije osniva ju Hrtkovce i Nikince kao stalna naselja. Hrvati se masovnije naseljavaju u Hrtkovce između 1790. i 1810. godine. Nakon tog razdoblja Klimenti sve više napuštaju svoj jezik i kulturu, prihvaćaju hrvatski jezik i običaje i zbog već postojeće zajedničke katoličke vjere počinju se izjašnjavati kao Hrvati. Nakon mnogih promjena imena: Orehovec, Hudrovec, Herkovec, Hertkovec, Hrtkovci, 1881. godine nastaje današnji naziv Hrtkovci.

POČETAK 90-IH

Do početka 90-ih godina Hrtkovci su imali približno 2700 stanovnika od kojih je oko 1500 bilo hrvatske nacionalnosti, dok su ostali bili Srbi i Mađari. Dva velika događaja pokrenula su masovna iseljavanja

vanje Hrvata uz bacanje bombi na kuće, nasilno upadanje naoružanih osoba u kuće, javna prebijanja i maltretiranja Hrvata. Ovi postupci prouzrokovali su iseljavanje 200 hrvatskih obitelji za manje od dva mjeseca.

Drugi događaj koji je potaknuo iseljavanje Hrvata bilo je ubojstvo Milana Štefanca, koji je 29. srpnja čekajući autobus na seoskoj postaji nasilno otet te mučen i masakriran na najstrašnji način u njivama pokraj sela. Uklanjanje ploče Hrtkovci na ulasku u selo i postavljanje ploče Srbislavci predstavljali su čin usmjeren protiv Hrvata. Ploča Srbislavci je ubrzo uklonjena, ali još dugo nije postavljena ploča sa starim nazivom sela. U župni stan su redovito upadale naoružane osobe i maltretirale župnika Nikolu Kraljevića, koji je

Kraj XIX. / početak XX. stoljeća
Hrtkovci - trgovina Schmutza

današnjih Hrtkovaca. Hrvatski barun Marko Pejačević kupuje u svoj posjed Hrtkovce 1774. godine, ali već sljedeće godine Hrtkovci su pripojeni Vojnoj granici. Hrtkovci kao stalno naselje nastaju 1749. godine naseljavanjem Klimenata. Klimenti su veliko albansko katoličko pleme, koje se poslije neuspjelog rata doselilo u Srijem oko 1739. godine, te 1749. godine

hrvatskog stanovništva. Na održavanju mitinga Srpske radikalne stranke 6. svibnja 1992. godine dr. Vojislav Šešelj pročitao je popis hrvatskih obitelji koje se moraju iseliti u Hrvatsku (ovaj govor mržnje i poziv na protjerivanje danas je jedna od točaka optužbe protiv dr. Vojislava Šešelja u Den Haagu). U danima poslije mitinga počinje nasilno protjeri-

nekoliko puta pretučen i ubadan nožem. Svi ovi postupci izazvali su to da se najveći broj Hrvata iselio. Stoga je danas u Hrtkovcima ostalo samo 250 Hrvata, cijeli ovaj proces nazvan je »sindrom Hrtkovci«, koji se, nažalost, primijenio na još mnoga hrvatska sela u Srijemu.

Dario Španović

UPOZORAVAJUĆI REZULTATI USPOREĐIVANJA PLANIRANE I IZVEDENE IZGRADNJE ZGRADA I POSLOVNIH PROSTORA

Divlja gradnja preplavila Sombor

Analizom svih većih gradilišta u Somboru utvrđeno kako većina ne posjeduje urednu projektno-tehničku dokumentaciju

Na jednoj od prethodnih sjednica Gradskog vijeća Sombora odlučeno je da se napravi analiza svih većih gradilišta u ovom gradu. Gradonačelnik *Dušan Jović* imenovao je povjerenstvo za reviziju projektno-tehničke dokumentacije, koja je usporedila postojeću dokumentaciju gradilišta s izvedenim stanjem. Do sada je obrađeno 25 većih gradilišta, a izvedeno stanje se u 99 posto slučajeva ne poklapa s projektnom dokumentacijom.

»Nitko nema namjeru zaustavljati bilo kakve investicije, dapače, potrebna nam je svaka«, rekao je *Dušan Jović* na konferenciji za novinare u prošlu srijedu. »Mi smo tu kako bismo izašli u susret, a ne da blokiramo određene radove, ali moram napomenuti kako Grad Sombor neće dopustiti da se radi onako kako ne treba. Nećemo dopustiti da naš lijepi grad u sljedećem razdoblju ne bude tako lijep zato što svatko gradi što hoće. To tako neće ići.«

Nisu rijetke primjedbe investitora na gradske službe kako godinama ne mogu dobiti građevinske dozvole. *Jović* je rekao kako ove primjedbe ne odgovaraju istini, jer svatko tko ima uredne papire dobiva građevinsku dozvolu u najkraćem mogućem roku, a jedini razlog za neizdavanje je neuredna dokumentacija.

NEDOVOLJNO PARKIRALIŠNOG PROSTORA

Jedan od većih problema je i što mnoge zgrade imaju više stanova od onoga što je predviđeno projektnom dokumentacijom, te se javlja problem nedostajućih parking mjesta.

Takse se obračunavaju na osnovi projekta, a za sve što je izvedeno više od onoga što projekt nalaže, Grad traži izvjesne nadoknade koje se trebaju sliti u proračun. Povjerenstvo je zaključilo kako se gradi veći broj stambenih jedinica nego što je to projektima predviđeno, a u mansardnim i potkrovnim etažama formiraju se po dvije etaže, i onda dolazi do problema nedostajućih parkirališnih mjesta. Generalnim planom je predviđeno da na jedan stan ide jedno parkirališno mjesto i jedno parkirališno mjesto na 70 četvornih metara poslovnog prostora. Povjerenstvo će se baviti

jedini i mjerodavan. Vrijeme je da se počnemo baviti konceptom uređenja grada onako kako treba, a za to postoji Javno poduzeće 'Urbanizam', koje je apsolutno mjerodavno za svu plansku dokumentaciju, za izradu urbanističkih projekata i za planove detaljne regulacije. Konačno moramo planski uređivati ovaj grad, a ne da nam investitori diktiraju način uređenja.«

SANKCIJAMA DO ČISTE SITUACIJE

Inspekcija je uradila svoj dio posla i napravljen je presjek stanja. Po-

Nećemo dopustiti da naš lijepi grad ne bude lijep zato što svatko gradi što hoće: gradonačelnik *Dušan Jović* i *Paula Vukašinović*

objektima unazad do 2004. godine. Načelnica Odjela za komunalne poslove *Paula Vukašinović* izjavila je: »Ekonomske kriterije ne može biti

duzete su određene mjere, mnoga od ovih gradilišta su zatvorena, trenutno su obustavljeni radovi, bit će izdani i nalozi za rušenje nekih

Analiza projekata

Povjerenstvo za reviziju projektno-tehničke dokumentacije bavilo se analizom projekata za koje je prijava izdana dijelom 2007. i tijekom 2008. godine, i analizom objekata koji su useljeni a nemaju uporabnu dozvolu. Analiza se zasnivala na uspoređivanju projektne dokumentacije i stanja na terenu. Analiziran je broj stanova, broj parkirališnih mjesta, koeficijent izgrađenosti i zauzetosti parcele, položaj objekta na parceli, uvjet za priključenje objekta na komunalnu infrastrukturu i drugo.

objekata, a podnijet će se i kaznene prijave. Provest će se uobičajena procedura u ovakvim slučajevima, dakle, poduzet će se sve mjere koje zakon nalaže. Ipak, gradonačelnik je još jednom napomenuo kako se ne želi zaustavljati započeta izgradnja i kako će se pokušati legalizirati postojeće zgrade. Cilj je dovesti objekte u ono stanje koje je predviđeno planovima, a primijenit će se i određene sankcije kako bi se dobila čista situacija i kako se ovakve stvari ne bi ponovile.

Zlatko Gorjanac

Nakon višegodišnjih nastojanja za dobijanjem prostorija

HKUD »Jelačić« konačno u svom objektu

PETROVARADIN – Predsjednik HKUD »Jelačić« *Josip Pokas* početkom svibnja preuzeo je ključeve prostorija koje se nalaze u Petrovaradinu i gdje će članovi ove udruge ubuduće obavljati svoje redovite aktivnosti. Na inicijativu generalne konzulice Republike Hrvatske u Subotici *Ljerke Alajbeg*, ova je ideja ostvarena, a samu realizaciju pomogli su gradonačelnik Novog Sada *Igor Pavličić* i Javno poduzeće »Poslovni prostor«. Prostorije su »Jelačiću« izdane u zakup i nalaze se u veoma lošem stanju, ali vodstvo udruge se nada

da će ih zajedničkim snagama i uz pomoć dobrih ljudi osposobiti za rad.

A. Jukić-Mandić

Ljutovčani se uspješno predstavili u Lemešu

Pljesak oduševljene publike

SVETOZAR MILETIĆ – Komedijom »Mamica je umrla dva puta« dramski odjel HKUD »Ljutovo« iz Ljutova predstavio se pred oko stotinu gledatelja u Svetozaru Miletiću. Dobro uigrana ekipa glumaca odlično je odradila ovu predstavu, što je publika nagradila burnim pljeskom. Predstava je odigrana 3. svibnja u Domu kulture.

L. Tošaki

ZBOG VELIKE ZAGAĐENOSTI I ČESTOG POMORA RIBE

U tijeku revitalizacija Velikog bačkog kanala

Veliki bački kanal spada u najzagađenije vodotokove u Europi * Ukupna vrijednost projekta pod nazivom »Konačno rješavanje zagađenja Velikog bačkog kanala« iznosi 45 milijuna eura
*** Sredinom travnja dogodio se još jedan pomor ribe u Velikom bačkom kanalu**

Veliki bački kanal spada u najzagađenije vodotokove u Europi. Prostire se na potezu Crvenka-Kula-Vrbas i predstavlja »suštinu« hidrosustava u Bačkoj, koji spaja Dunav kod Bezdana s Tisom kod Bečeja.

Kanal je plitak za riječnu plovidbu, a osim toga mulj mu je zagađen, kao i voda, tako da dodatno zagađuje rijeku Tisu. Iz Velikog bačkog kanala treba izvaditi 400.000 kubičnih metara mulja, a to nije jednostavno, jer se kanal zagađuje više od stoljeća i pol.

MINISTARSTVO RJEŠAVA PROBLEM?

Konačnom rješavanju ovog problema, koji osim što je ekološki dovodi u pitanje i zdravlje ljudi u okolici, pristupilo se prošle godine. Prva faza predviđa izgradnju magistralnog kolektora, drugi dio izgradnju središnjeg objekta za pročišćavanje otpadnih voda, a treća faza remedijaciju i čišćenje Velikog bačkog kanala. Ukupna vrijednost projekta »Konačno rješavanje zagađenja Velikog bačkog

kanala« iznosi 45 milijuna eura i 2008. godine Ministarstvo za zaštitu životnog okoliša je na radove potrošilo 6,9 milijuna eura. Ove godine osigurano je 7 milijuna eura za izgradnju Tvornice za pročišćavanje otpadnih voda.

POMOR RIBE U KANALU

Prije skoro dva stoljeća kanal je iskopan za odvodnjavanje, a sada je, prema ekološkim studijama i istraživanjima, zagađen na razini fekalnih voda. Zagađivači

su tvornice »Karneks«, »Vital«, »Medela« i »Panon«.

»Sredinom travnja dogodio se još jedan pomor ribe u Velikom bačkom kanalu«, kaže predsjednik Ekološkog pokreta Vrbas *Ratko Đurđević*. »Prema mojim informacijama, za pomor ribe odgovorna je Karneksova farma svinja 'Farmakop' u Vrbasu. Na osnovi razgovora, koje sam obavio s građanima iz okolnih objekata, zaključio sam kako se stajnjak s farme svinja koji izbacuje taložnice, procjeđuje bez ikakvog tretmana. Koncentracije fosfora i dušika u ovom kanalu dostižu vrijednosti koje se obično nalaze u tečnom stajnjaku, koji se čuva u zatvorenom prostoru. Visoke vrijednosti dušika u kanalu sadrže u velikoj mjeri i jedinjenja amonijaka, koja su po našoj osnovnoj sumnji glavni krivci za pomor ribe u Srbobranu. Obavijestili smo Republičku vodosposobarsku inspekciju, ali poučeni dosadašnjim iskustvom ne očekujemo puno«.

Radovi na revitalizaciji Velikog bačkog kanala počeli su krajem prošle godine i trebali bi biti završeni do 2012. godine. Kada se očisti, kanal treba koristiti za odvodnjavanje, ribolov i osposobiti ga za riječnu plovidbu.

U Crvenki, Kuli i Vrbasu stanovnici godinama pričaju kako je zbog kontaminiranog mulja i zagađenja kanala došlo do ugrožavanja zdravlja ljudi. Prema informacijama bolnice u Vrbasu, od 1984. do 1994. provedeno je istraživanje po kome postoji veza između bolesti i života građana u okolici kanala. Studija koja je rađena nakon toga nije utvrdila tu vezu. Bez obzira na sve, mnogo će vremena još proći dok se netko ne usudi okupati se u kanalu.

Sandra Iršević

Do sada pruženo preko 250 usluga i informacija

Info-šalteri za žene na usluzi do kraja rujna

BAČ – Do kraja travnja preko 200 žena obratilo se na info-šalteru za žene, koji od početka ožujka funkcionira u općinama: Ruma, Kikinda, Žitište i Bač. Najčešći razlozi zbog kojih se građanke obraćaju su - nezaposlenost, nasilje u obitelji, mogućnosti prekvalifikacije i samozapošljavanja, ostvarivanje prava na alimentaciju, nereguliran radni staž, informacije u svezi s natječajima i subvencijama države, kreditima za početnike i žensko poduzetništvo, informacije o oblicima pomoći za školovanje djece itd. Suradnice na info-šalterima tijekom ovog razdoblja pružile su preko 250 usluga i informacija u svezi s određenim slučajem, priopćava Zavod za ravnopravnost spolova Vojvodine.

Info-šalteri za žene realiziraju se u okviru programa »Institucije u službi prava« i pokrenuti su kao pilot-projekt u četirima vojvođanskim općinama s ciljem povezivanja potreba i problema građana i građanki s mjerodavnim institucijama u različitim područjima života: obrazovanju, zdravlju, socijalnoj skrbi, radu i zapošljavanju, braku i obitelji itd., i pomoći njihovoj boljoj informiranosti.

Program realizira Zavod za ravnopravnost spolova AP Vojvodine u partnerstvu s nevladinom organizacijom Žensko aktivno društvo »ŽAD«, lokalnim samoupravama u naznačenim općinama, Nacionalnom službom za zapošljavanje, centrima za socijalni rad, policijom, zdravstvenim ustanovama u ova četiri grada, uz potporu Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova i zamjenice pokrajinskog ombudsmana za ravnopravnost spolova.

Info-šalteri će raditi do 30. lipnja ove godine, a info-šalter u Baču nalazi se u staroj zgradi općinske uprave.

S. Čoban

U povodu 106. obljetnice postojanja udruge u Rumi

Održan godišnji koncert »Matije Gupca«

Cjelovečernji koncert Velikog tamburaškog Orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume u povodu 106. obljetnice postojanja održan je u Velikoj dvorani Kulturnog centra 9. svibnja. Kao gosti nastupili su i tamburaši Gradskog tamburaškog orkestra »Branko Radičević« iz Rume, kao i članovi folklornog ansambla Hrvatskog kulturnog društva »Lisinski« iz Našica.

Koncert su, svojim četirima skladbama, otvorili tamburaši GTO-a »Branko Radičević« pod ravnanjem dirigenta *Boška Bogičevića*. Oni su izveli najprije »Španjolski ples« *Pedra Markvina*, zatim »Amurske valove« *Kjsa Sokolova* i za kraj dva kola »Krsteno oro« i »Malo bunjevačko kolo«. Nakon njih nastupaju i domaćini sa svojim prepoznatljivim repertoarom, s četvero vokalnih solista:

Katarinom Atanacković, Dunjom Divić, Bogdanom Dejanovićem i Dušanom Stuparom.

Mnogobrojna publika je tijekom te ugodne svibanjske večeri mogla uživati kako u skladbama tamburaške i starogradske glazbe, tako i u ozbiljnoj, filmskoj i instrumentalnoj glazbi, a po običaju tu je

bilo i obrada najpoznatijih djela svjetske glazbene baštine.

Poznati rumski kroničar *Ratko Racković* govorio je o temi Rume i Našica, nekada i sad, o dubokim kulturnim i povijesnim vezama ovih dvaju gradova, čiji se najveći dio povijesti i nastanka vezuje za čuvenu plemićku obitelj *Pejačević*.

Marijeta Rakoš i Nikola Šme su se predstavili kratkim recitalom, a zatim su na scenu stupili i gosti iz Našica, članovi folklornog ansambla HKD-a »Lisinski« u svojim prekrasnim nošnjama. Predsjednici dvaju društava *Zlatko Kolarić* i *Darko Damjanović* razmijenili su prigodne darove, uz dogovor da se suradnja i prijateljstvo dvaju društava nastavi i ubuduće. Za goste iz Našica organiziran je i izlet tijekom kojega su posjetili Petrovaradinsku tvrđavu, crkvu Gospe Snježne na Tekijama u Petrovaradinu, koja je ujedno i jedino svetište novoosnovane Srijemske biskupije, kao i pravoslavni manastir Grgeteg na Fruškoj gori. Sve vrijeme puta gostima je o povijesti i znamenitostima Srijema, kao i o brojnim zanimljivostima o mjestima koja su obilazili govorio *Ratko Racković*.

N. J.

Godišnji koncert HUK »Lajčo Budanović« u Maloj Bosni

Pokazali što znaju i umiju

Članovi Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne pokazali su što znaju i u što su ulagali trud ovih osam godina koliko udruge postoji. U prepunoj dvorani Doma kulture, u subotu 9. svibnja održan je godišnji koncert udruge koja broji oko 50 članova, a koji su se ovom prilikom publici predstavili bunjevačkim plesovima i plesovima iz okruženja.

Folklorna je sekcija najbrojnija, a u osnutku je literarna sekcija čiji su se članovi također predstavili na ovom koncertu. Članove folklorne sekcije na probama i nastupima prati tamburaški orkestar. Za sve koreografije kojima su se predstavile srednja i starija skupina zaslužan je koreograf *Ivica Dulić*,

a za koreografije koji su predstavili mlađi članovi – *Katarina Dulić*.

Osim domaćina, u međutočkama su kao gosti sudjelovali i članovi folklorne sekcije HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, kao i članovi tamburaške sekcije HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova.

Nazočne je na početku programa pozdravio tajnik udruge *Stipan Dulić*, a program je vodila *Katarina Dulić*. Među uzvanicima bili su predstavnici Generalnog konzulata RH u Subotici, HNV-a, Grada Subotice, DSHV-a, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, HAD-a, i katoličke crkve.

Verica Kujundžić

Nakon lokalnih izbora u Općini Stara Pazova Hrvati u vlasti u Golubincima

U Općini Stara Pazova prošle su nedjelje održani lokalni izbori za savjete mjesnih zajednica, a u većini mjesta došlo je do znatnih promjena u sastavima tih tijela. U MZ Stara Pazova uvjerljivo je pobjedila koalicija »Za europsku Staru Pazovu - Boris Tadić« s osvojenih 18 od ukupno 21 mjesta. U mjestima Podunavlja dobre rezultate postigla je Srpska napredna stranka *Tomislava Nikolića*.

Na izborima za članove Savjeta Mjesne zajednice Golubinci 10

mandata pripalo je koaliciji Za naše Golubince, koju čine Demokratska stranka i Grupa građana »Preporod«, a jedno mesto osvojila je Srpska radikalna stranka, koja je u prošlom sazivu imala većinu članova.

U Savjetu Mesne zajednice Golubinci u iduće četiri godine bit će: *Staniša Opačić, Branislav Živanović, Vilson Nikolić, Sava Kovačević, Dejan Kovačević, Dragan Gašparović, Pera Gašparović, Tomislav Kireta, Josip Vojković i Ilija Žarković*, kao i *Milivoj Stajić* iz SRS-a.

Poslije tko zna koliko godina u Savjet MZ Golubinci ušlo je šest pripadnika manjina (Hrvata, Roma), koji su bili na listi Za naše Golubince. Izlaznost na izborima u Golubincima je bila 32 posto.

I. R.

PREKO 15 TISUĆA MLADIH NA DRUGOM SUSRETU HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U LIVNU

Još jedan obogaćujući susret

Drugog dana susreta hrvatske katoličke mladeži, na Gorici je održana svečana sveta misa, koju je predvodio predsjednik Odbora za mlade HBK, šibenski biskup mons. Ante Ivas * »Nakon svih negativnih poruka, neka mladi sada uzmu zastavu pozitivne poruke upravo iz susreta u vjeri, molitvi i zajedništvu«, poručio je kardinal Puljić * Središnje misno slavlje u 15 sati predvodio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a propovijed je održao banjalučki biskup Franjo Komarica

Piše: Arijana Beus

Fotografije: Petar Gaković

Na prostoru oko franjevačkog samostana Gorica kod Livna održan je drugi po redu susret hrvatske katoličke mladeži, pod geslom »Korake nam upravlja putovima mira i dobra«. Drugi po redu ovakav susret, koji je održan u BiH, okupio je preko 15 tisuća mladih iz: BiH, Hrvatske, Srbije, Njemačke, Italije i Austrije.

Na početku programa mlade je prvi pozdravio povjerenik za mlade Banjalučke biskupije don Ilija Piličić. Nakon toga, uz duhovne pjesme, u spontanom i opuštenom ozračju, uslijedilo je predstavljanje 130 župa iz kojih su se u Livnu okupili mladi. Križni put predvodio je župni vikar u Jajcu fra Nikica Vujica, a nakon toga održano je pokorničko bogoslužje, koje je vodio voditelj franjevačkih novaka fra Marinko Pejić. Središnje misno slavlje u 15 sati predvodio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a propovijed je održao banjalučki biskup Franjo Komarica.

ZASTAVE POZITIVNE PORUKE

Nakon što je uputio pozdravne riječi mladima, biskup Komarica je istaknuo značaj ovakvog druženja i okupljanja mladih katolika. »Dobro je da smo došli i neka smo došli! Neka bude blagoslovljeno ovo naše druženje s Kristom i

Križni put u Livnu

našom braćom i sestrama, koji dijele s nama zajedničku vjeru u Krista, ljubav prema Njemu i Njegovoj Crkvi. Neka nas Duh Sveti ubuduće povezuje u trajni, čvrsti vez zajedništva s Bogom i Crkvom Kristovom! I neka nas učini vjerdostojnim apostolima Isusa Krista i istinskim graditeljima mira i dobra u ovoj zemlji i u našem životnom ambijentu«, istaknuo je u svojoj propovijedi biskup Komarica. U obraćanju mladima i svim nazočnim vrhbosanski nadbiskup Vinko Puljić istaknuo je kako je sretan

što je sudionik ovakvog velikog i lijepog susreta.

»Nakon svih negativnih poruka, neka mladi sada uzmu zastavu pozitivne poruke upravo iz susreta u vjeri, molitvi i zajedništvu. Neka ovo svim sudionicima bude obogaćujući susret«, istaknuo je kardinal Puljić. Svečanom misnom slavlju, uz brojne svećenike, nazočni su bili: nadbiskup i metropolit splitsko-makarski Marin Barišić, nadbiskup zadarski Ivan Prenda, biskup šibenski Ante Ivas, biskup dubrovački Želimir Puljić, provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovro Gavran, provincijal Hercegovačke franjevačke

provincije fra Ivan Sesar i gvardijan franjevačkog samostana Gorica fra Marko Jukić.

ZAVRŠNO MISNO SLAVLJE

Drugog dana susreta mladi su sudjelovali na misama u župama gdje su smješteni, a središnje misno slavlje služeno je u banjalučkoj katedrali.

Na Gorici je svečanu svetu misu drugog dana susreta katoličke mladeži predvodio predsjednik Odbora za mlade HBK šibenski biskup mons. Ante Ivas, uz koncelebriranje svećenika iz raznih biskupija i župa hrvatskog govornog područja.

Diobzora i orkestar u kojem je sudjelovao i subotičanin Vlado Kovač (bongosi)

Blagdan bl. Ivana Merca

Na drugi dan susreta obilježava se blagdan bl. Ivana Merca, zaštitnika mladih vjernika i prvog blaženika u BiH, pa je povodom toga održano središnje slavlje u banjalučkoj katedrali za mladež smještenu u okolici Banjaluke. Mladež iz Hrvatske svojim je vršnjacima iz BiH poručila kako su zajedno u vjeri i zajedno u narodu, a smatraju da su mladi s ovog područja u teškoj situaciji, zbog posljedica rata, te da im je potrebna podrška iz Hrvatske, koju su im spremni pružiti.

Svečano euharistijsko slavlje u Livnu

Nazočne je na početku misnog slavlja pozdravio gvardijan franjevačkog samostana Gorica fra Marko Jukić, izrazivši zadovoljstvo što je susret obilježen porukom mira i ljubavi Božje. Biskup Ivas je u svojoj propovijedi istaknuo značaj ovakvih susreta mladih, potrebu da se prenose prave vrijednosti novim naraštajima, kako mladi u globaliziranom svijetu ne bi svoje idole tražili u raznim sadržajima poput »Big brothera« i slično.

»Takva traganja završe u izgubljenosti, besmislu, koji obično vodi u ovisnost bilo o alkoholu, bilo o drogi. U svijetu u kojem se vama mladima, a i nama starima, agresivno nude i nameću uzori u stjecanju materijalnih dobara, uzori u kultu tijela i tjelesnoga, uzori u zabavi i

glamuru, u modi, glazbi i športu. U svijetu u kojemu su podcijenjeni i često izrugani i odbačeni kao nepotrebn i nesuvremeni uzori duhovnoga života uzori u dosljednom kršćanskom životu istine i ljubavi, nade i mira. U ovom umornom svijetu, dragi mladi, trebamo hrabrih uzornih Kristovih vjernika i to baš hrabrih mladih Kristovih vjernika. Ovaj svijet i ovaj narod trebaju vašu hrabrost da budete uzorni vjernici. Ne dajte se od nikoga zvesti polovično«, kazao je biskup Ivas.

Nakon misnog slavlja zahvalio je volonterima, sestrama, svećenicima, kao i svim ostalim koji su pomogli organizirati ovogodišnji susret, a mladima je zaželio sretan povratak svojim domovima.

I Subotičani na susretu

Na ovogodišnji susret mladih uputilo se i oko 80 mladih iz Subotičke biskupije, među kojima dio čuvara Božjeg groba, kao i dio VIS-a »Proroci« iz Subotice. Mladi iz te biskupije bili su smješteni po obiteljima Banjalučke biskupije, te na sam blagan bl. Ivana Merza, rodnom Banjalučanina, bili dijelom središnje mise u katedrali sv. Bonaventure, koju je predvodio zagrebački pomoćni biskup Valentin Pozaić uz koncelebraciju banjalučkog biskupa Franje Komarice i dvadesetak svećenika.

P. Gaković

Subotičani na misi u katedrali u Banja Luci

Festival duhovne glazbe »Bonofest« u Vukovaru

Nastup »Proroka« i Marije Jaramazović

Četvrti po redu, Festival duhovne glazbe Bonofest okupio je 40 izvođača iz Hrvatske i inozemstva, među kojima su bila i dva predstavnika Subotičke biskupije. Svi sudionici programa predstavili su se u dvjema večerima, 8. i 9. svibnja u vukovarskoj

župnoj crkvi sv. Filipa i Jakova.

Prvu su večer nastupili mladi izvođači, a drugu poznati pjevači koji su izvodili duhovne skladbe.

Subotičku biskupiju predstavili su: Vokalno-instrumentalna skupina »Proroci« pjesmom »Anđeli čuvari« i solistica Marija

Jaramazović pjesmom »Hajdemo zajedno«.

Festival nije natjecateljskog karaktera, te su svi izvođači kao uspomenu na sudjelovanje dobili križ sv. Damjana kako bi ih podsjećao na nastup u Vukovaru.

I ove godine organizator ovog

festivala je Povjerenstvo za pastoral mladih pri središnjoj vukovarskoj župi sv. Filipa i Jakova, koje je izdalo dvostruki nosač zvuka na kojemu se nalaze sve skladbe ovogodišnjeg Bonofesta.

Priredila: Ž. V.

U Novom Sadu u tijeku 76. međunarodni poljoprivredni sajam, jedan od najvećih u regiji

Ponuda velika, tražnja upitna

Od inozemnih izlagača najviše je proizvođača i trgovaca iz najbližeg okruženja: Hrvatske, Bugarske, Rumunjske, Crne Gore, Slovenije i Mađarske, a ima i ih i iz SAD-a, Njemačke, Velike Britanije, Italije, Francuske, pa i iz Kine, Indije i Turske...

Čak i u uvjetima ekonomske krize ljudi moraju kupovati hranu. Odjeću i automobile ne moraju, ali hranu moraju. Ova se rečenica, kao prepričana izjava pokrajinskog premijera *Bojana Pajića*, svakodnevno vrti na službenom razglasu Novosadskog sajma, na kojem je u tijeku Međunarodni poljoprivredni sajam, jedan od najvećih u regiji. Tom se izjavom sugerira da bi Vojvodina, kao izraziti poljo-industrijski potencijal, sadašnju gospodarsku krizu mogla proći manje okrnjena nego neki drugi krajevi zemlje, pa i šire.

Prvi dan sajma, subota 9. svibnja, međutim, nije ulijevao veliko povjerenje. Slika značajno manjeg broja posjetitelja nego ranijih godina jednostavno je bola oči. Izlagača je i ovoga puta puno, preko 1600 iz tridesetak država i s različitim

kontinenta, no opipljivi efekti njihova nastupa zbrajat će se tek u tjednima i mjesecima koji dolaze. Optimizma ne nedostaje, ali je ljestvica očekivanja niža nego ranije. Ako pad prodaje ne bude veći od 40 posto u odnosu na lane, bit ćemo zadovoljni, često se moglo čuti i na ovoj sajamskoj manifestaciji.

HRVATSKE TVRTKE

Od inozemnih izlagača najviše je proizvođača i trgovaca iz najbližeg okruženja: Hrvatske, Bugarske, Rumunjske, Crne Gore, Slovenije i Mađarske. Iz tih su zemalja i najbrojniji strani posjetitelji, sudeći bar po registarskim pločicama na automobilima parkiranim oko sajma. Najatraktivnije tvrtke koje su izložile svoje najnovije proizvode i ovoga su puta iz SAD-a,

Njemačke, Velike Britanije, Italije i Francuske, dok zapažen nastup imaju i proizvođači iz zemalja narastajuće gospodarske snage – Kine, Indije, Turske...

Velik prostor na najatraktivnijoj lokaciji u Master dvorani zauzima *Todorićev Agrokor*, a na štandu Hrvatske gospodarske komore Osijeka zajednički nastupaju: Borovo, Kandit, Đakovština d.d., Saponija, BC institut Zagreb, Kutjevo, Slavonija slad i Belišće d.d. Zanimljivo predstavljanje ima i Limarija Sebastijan iz Bestovja, koja je kupila Jedinstvo iz Bačke Palanke, a prema riječima njihovih predstavnika na sajamskom štandu na otvorenom, sjedište tvrtke otvorit će u Maloj Bosni kraj Subotice. Proizvode široku lepezu proizvoda, od limarije i opreme za roštiljadu i svinjokolju, do kućne galanterije.

Počela prodaja traktora uz popust

U Srbiji je počela prodaja domaćih traktora uz popust od 2000 eura. Kupci mogu biti registrirani poljoprivrednici ili poljoprivredne tvrtke, a iz programa državne subvencije moguće je kupiti traktore koje proizvode Industrija mašina i traktora (IMT) i Industrija motora Rakovica (IMR). Tvrtke koje kupe traktore uz popust neće ih moći prodati u sljedeće tri godine.

U državnom je proračunu za ovu namjenu osigurano 400 milijuna dinara.

Traktor IMT 539 bez kabine, uz subvenciju će koštati 6399 eura, a rata će prilikom otplate na sedam godina biti 89 eura mjesečno, dok će za model s kabinom cijena biti 6990 eura, a rata će biti 97 eura mjesečno. Krediti se odobravaju uz fiksnu kamatnu stopu od 4,5 posto. Zainteresirani kupci mogu se javiti na izravno proizvođačima IMT-u i IMR-u.

Na pitanje otkud selidba sjedišta u Malu Bosnu, ako tamo neće biti ni proizvodnje niti prodajnog mjesta, službenica na štandu imala je samo jedan odgovor: »Gazda to sigurno zna«. Proizvodi im se mogu kupiti u beogradskom Pevecu, ali i u trgovačkim centrima Rodić i Maxi. Agrokorov sajamski prostor praktički nema izložene proizvode, nego velike svijetleće reklame ionako nadaleko poznatih artikala i marki: Jana, Frikom, Dijamant... I, naravno, četiri hostese u ugodnom čavrljanju.

DOMINACIJA TRAKTORA

U odnosu na prijašnje godine, zamjetan je veći postotak izloženih traktora. Središnja saja-

mska mjesta gotovo su preplavljena traktorima, dok su drugi poljoprivredni strojevi ostali u njihovoj sjeni. A, traktora je raznih: od IMT-a za 8500 eura, do John Deera i Fergusona kojih ima i za 200.000 eura. Razlika nije samo u cijeni. Najnoviji modeli američkih, njemačkih i britanskih traktora više podsjećaju na suvremene cestovne krstarice. Njihovi proizvođači tradicionalno vode računa ne samo o funkciji svoga proizvoda, nego i o njegovu dizajnu. Kabine i komandne table nekih od njih podsjećaju na one od zrakoplova, da ne kažemo svemirskog broda. U usporedbi s malim IMT-om, za čiju kupovinu država subvencionira 2000 eura, izgledaju kao čelični divovi koji mogu i poletjeti. Koji to domaći poljoprivredni proizvođač može

Zadovoljni iako je situacija teška

Među izlagačima poljoprivrednih strojeva bila je i subotička tvrtka Agria, koja proizvodi pneumatske sijačice za žitarice i povrće, te rezervne dijelove. Vlasnik ove tvrtke Lazar Baraković kaže kako je njihov nastup na Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu bio relativno uspješan, i pokraj toga što je prodaja u prva četiri mjeseca ove godine značajno manja u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

»Ugovorili smo neke poslove, ali će ova godina uistinu biti teška«, kaže Baraković.

za kilogram, a slanina je 800 dinara. I jedno i drugo je ukusno, vjerojatno i zdravo, pa ipak...

I, dok su proizvođači s raznih strana svijeta plaćali i preko 500.000 dinara za izložbeno mjesto na otvorenom, u nadi da će im se novac vratiti kroz neki sklopljen posao, smanjena posjećenost dijelom je uzrokovana i ne baš niskim cijenama ulaznica, a onda i ostalim troškovima. Ilustracije radi, ulaznica za 76. po redu Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu iznosi 550 dinara za odraslu osobu, a, recimo, pljeskavica u lepinji košta 300 dinara, piletina 400. S prijevozom iz bilo kojeg mjesta Vojvodine tako za posjet sajmu jednoj prosječnoj obitelji treba najmanje 6-7 tisuća dinara, pa nek se svatko sračuna.

Otud nije niti veliko čudo da je najposjećeniji dio priredbe onaj koji je vašarski, tamo gdje se prodaju sitnice i starudija, reklo bi se. No, niti tu novac baš pretjerano ne mijenja vlasnika, uglavnom se aktivnosti završavaju na razgledanju.

»Na sajmu ove godine ima puno manje posjetitelja, moj je dojam da ih nema niti polovica u odnosu na ranije godine«, kaže predsjedavajući Asocijacije poljoprivrednika Vojvodine Miroslav Kiš, kojeg zatičemo na sajmu. »Ulaznica je jako skupa i mi ćemo izraziti svoje nezadovoljstvo vodstvu Novosadskog sajma. Sajam nije namijenjen nekom drugom nego poljoprivrednicima, a oni su istrošeni i nema smisla na njima dodatno zarađivati tako skupom ulaznicom. Inače, što se ponude tiče, najnovija svjetska

dostignuća gotovo svih renomiranih proizvođača su tu, a bit će vjerojatno i neke prodaje, jer su krediti prilično povoljni, a zemlja se mora obrađivati, bez obzira što je kriza i bez obzira što je suša.«

OPTIMIZMA NE MANJKA

Sajam je, ne baš prema ustaljenoj praksi, otvoren dan prije, u petak 8. svibnja. Figurativno rečeno, vrpce je svečano presjekao premijer Mirko Cvetković, rekavši tom prigodom kako poljoprivredna i prehrambena proizvodnja, u uvjetima ekonomske krize, mogu postati nositelji razvoja domaćeg gospodarstva. Nije izostalo niti premijerovo obećanje da će srpska vlada »nastaviti pružati potporu poljoprivrednicima kroz konkretne programe i efikasne

26 posto, subvencioniranje poljoprivredne proizvodnje u ovoj godini nije ugroženo, osim za nekomercijalna poljoprivredna gazdinstva.

»Olakšavajuća je okolnost što smo zadržali vlastite prihode, za razliku od ostalih ministarstava, kojima su vlastiti prihodi smanjeni za oko 40 posto, tako da ćemo taj dio nadoknađivati iz tih prihoda«, objašnjavao je Dragin ovih dana. Prema njegovim riječima, subvencije od 12.000 dinara po hektaru ne smiju biti dovedene u pitanje, jer se ne radi o potrošnji već o investiranju u kvalitetno sjeme, umjetno gnojivo, kvalitetno dizel gorivo. Nakon objave o subvencioniranoj kupovini IMT-ovih traktora, ministar je optimističan: »U razgovoru s predstavnicima IMT-a dobio sam

kupiti, i još više, za koliko se vremena takav stroj može isplatiti, pitanje je na koje nedostaje jednoznačan odgovor. Ali, sigurno je da će bar neki od tih ekspozicija naći kupca i u Srbiji, posebice Vojvodini. Kada se vlasništvo nad većim dijelom poljoprivrednog zemljišta u pokrajini razdjeli na tek nekoliko moćnih pojedinaca, niti prodaja ovakvih skupih traktora nije nemoguća.

Relativno je bogata ponuda stoke i sitne peradi, kao i kućnih ljubimaca, a mala je atrakcija štand na kojem se prodaju mesne prerađevine od starih, autohtonih domaćih životinja. Međutim, i tu treba biti oprezan: kobasica od svinje mangulice košta 1900 dinara

odgovore na njihove inicijative i sugestije«.

Resorni ministar Saša Dragin dodaje kako, i pokraj toga što su sredstva Ministarstvu poljoprivrede rebalansom smanjena za

informacije da više nije problem kako prodati traktore, već kako proizvesti dovoljan broj«, izjavio je Saša Dragin Tanjugu.

Ministar Nebojša Bradić otvorio izložbu radova hrvatske kreativne agencije

Bruketa&Žinić u Beogradu

Kreativni hrvatski dvojac: Davor Bruketa i Nikola Žinić

Izložba hrvatske kreativne agencije Bruketa&Žinić, u okviru koje beogradskoj publici predstavlja oko dvjestotinjak svojih komunikacijskih projekata, otvorena je prošloga petka u Beogradu u zgradi predratnog Trgovinskog društva Geozavoda i trajat će do 22. svibnja.

Zagrebačka agencija, koja je

za svoj rad nagrađena nekim od najprestižnijih nagrada u Americi, Europi i Japanu, svoj rad po prvi puta predstavlja u Srbiji.

Otvarajući izložbu, srbijanski ministar kulture *Nebojša Bradić* čestitao je dvojici zagrebačkih umjetnika na nagradama koje su do sada osvojili, ocijenivši pritom kako je u suvremenom svijetu, od

svih kreativnih industrija, dizajn jedna od najprestižnijih.

»Kada se nekom od umjetnika, koji žive na jugoistoku Europe, dogodi da uđe u atlas grafičkog dizajna, to znači da je uvršten među najbolje u svijetu. Takvo priznanje dobili su i naši gosti – *Davor Bruketa* i *Nikola Žinić*. Otvarajući ovu izložbu, mi zapra-

vo dajemo na uvid beogradskoj publici svjedočanstvo o njihovom radu u proteklih 15 godina«, rekao je on.

Izložba je podijeljena na tri dijela – ideje, vizualizacije i cjeloviti projekti, te nastoji ilustrirati proces nastanka mnogobrojnih međunarodno nagrađivanih dizajnerskih i komunikacijskih rješenja ove agencije. Posebno zanimljiva bit će agencijska računala s originalnim radnim datotekama u koje će posjetitelji moći intervenirati te se na taj način i sami uključiti u proces stvaranja radova.

Izložba je organizirana u suradnji s Kulturnom frontom Beograd, institutom Geozavod, beogradskom općinom Savski Vijenac i uz podršku RTV B92, s ciljem pokretanja regionalne kulturne razmjene te potrebe naglašavanja važnosti ideja u kulturnom, ali i ekonomskom životu zajednice.

Agencija Bruketa&Žinić osnovana je 1995., a danas je to zajednica od 60-ak kreativaca, komunikacijskih stručnjaka i studenata s raznih strana svijeta. Do sada su primili preko 300 nagrada, a njihovi radovi pojavljuju se u mnogim međunarodnim stručnim publikacijama, on-line i tradicionalnim medijima te izložbama.

(Hina)

KOMENTAR

Primjer dobre suradnje

Piše: Zvonimir Pelajić

Dok se HKUPD »Matoš« intenzivno priprema za Općinsku smotru folkloru, u Plavni se još uveliko razgovara o protekloj manifestaciji. Razmjenjuju se dojmovi i analizira ovaj, za ovo mjesto vrlo značajan događaj. Većina smatra kako je manifestacija uspjela i da je ova najmlađa, a možda i najmanja kulturna udruga u Podunavlju, pokazala na pravi način kako se ostvaruje misija promicanja, poticanja, čuvanja, organiziranja i razvitka nacionalne baštine.

Naravno da iz svega toga treba izvući određene pouke i zaključke. Činjenica je kako bez pomoći Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata ovo zacijelo ne bi uspjelo ili bi bilo svedeno na kratkotrajnu emotivnu razdraganost, estradnu svirku i veselje. S druge strane i sam je Zavod započeo prikupljati glazbenu zaostavštinu dr. *Josipa Andrića*, s ciljem da se njegova djela stavljaju na repertoar, koji bi bio na raspolaganju i drugim čimbenicima naše zajednice.

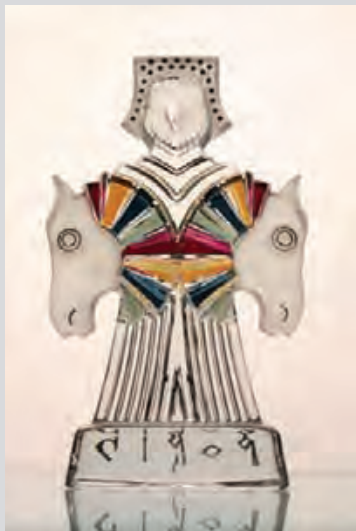
Iako je kulturno-umjetnički dio programa zacijelo bio dobro režiran, ipak se mora konstatirati kako se mali broj naših institucija prijavio na sudjelovanje u ovoj manifestaciji. Jedan od razloga je i nepoznavanje naše povijesti. Zato je indikativna rečenica generalne konzulice Republike Hrvatske u Subotici *Ljerke Alajbeg*, koju je izgovorila na otvorenju manifestacije: »Svi se moramo više okretati korijenima, vrijednostima koje su naši stari prenijeli na nas, jer ima puno neistraženog«. Da ima puno i neznanja svjedoči anegdota što sam je osobno doživio u razgovoru s osobom, koja je tada bila na važnom mjestu

u našoj zajednici. Kad sam mu desetak minuta objašnjavao sve o dr. Josipu Andriću i njegovoj vezi s Plavnom, on je na koncu zaključio kako je sada prvi put saznao da *Ivo Andrić* i njegova majka potječu iz Plavne. To je dokaz kako ta značajna osoba nije ništa znala ni o Ivi Andriću, a kamoli o dr. Josipu Andriću.

Zato Predsjedništvo HKUPD-a »Matoš« zahvaljuje svima koji su pomogli u organizaciji manifestacije, a spomenuti su u Andrašićevom članku. Treba pohvaliti još i redakciju emisije na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« na Radio Bačkoj, koja je u nekoliko navrata objavljivala teme o Matošu, Andriću i samoj manifestaciji. To je primjer dobre suradnje bez koje naša zajednica ne može napredovati, niti »zidati« svoj identitet.

Tri »Porina« za Zvonka Bogdana

ZAGREB – Priznanje »Porin«, koje dodjeljuje Institut hrvatske glazbene industrije, stiglo je u ruke barda tamburaške glazbe Zvonka Bogdana, piše portal subotica.info. Zvonko Bogdan i tamburaški ansambl »Serbus« iz Zagreba osvojili su čak tri »Porina«, koja su im uručena na svečanoj dodjeli tih nagrada proteklog vikenda u Biogradu na moru. Bogdan je nagrađen za najbolji folklorni album »Godine su mnoge prošle« u izdanju Menarta, a koji je Srbiji izdao City records. S istog albuma, »Porin« za najbolju folklornu pjesmu pripao je skladbi »Gdje ste noći, gdje ste dani«.

a Zvonko Bogdan i tamburaški ansambl »Serbus« nagrađeni su i za najbolju izvedbu folklorne glazbe za spomenutu pjesmu.

Gostovanje Male scene Hrvatske čitaonice u Zemunu

ZEMUN – U suradnji sa Zajednicom Hrvata Zemuna, Knjižnicom i čitaonicom »Ilija Okrugić« i Društvom mladeži Zemuna, glumci Male scene Hrvatske čitaonice iz Subotice gostovat će u Zemunu.

Oni će uoči zemunskog proštenja, u iduću subotu 23. svibnja, odigrati predstavu »Skupština na čoši«.

Predstava će biti odigrana u dvorani zemunske crkve, a početak je u 19 sati.

Osječki HNK započeo internetsku prodaju ulaznica

OSIJEK – U osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu (HNK) u utorak je pušten u rad sustav za on-line kupnju ulaznica za kazališne predstave i druga kulturna događanja u ovoj nacionalnoj kazališnoj kući. Zahvalivši Gradu Osijeku, koji je inicirao i osigurao sredstva za ovaj projekt, intendant osječkoga HNK-a Vlaho Ljutić kazao je kako se kazalište na ovaj način pokušava usmjeriti na dio publike koja se intenzivnije koristi računalima i internetom te tako povećati gledanost i prihode.

Hrvatska kazališta u pratećem programu Sterijinog pozorja

NOVI SAD – Sterijino pozorje, 54. po redu, koje će pod sloganom »Kazalište ne smije čekati gledatelje, ono im mora poći u susret« od 23. svibnja do 5. lipnja biti održano u Novom Sadu, ugostit će u pratećem programu i ostvarenja hrvatskih kazališnih kuća. Naime, u okviru međunarodnog programa »Drugovi« bit će izvedena višestruko

Iz predstave »Turbofolk«

nagrađivana predstava »Turbofolk« u produkciji HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke.

Posebnu pozornost ovdašnje javnosti već sada izaziva gostovanje Teatra »Ulysses« s Brijuna, čiji je osnivač i umjetnički direktor Rade Šerbedžija. U razdoblju od 30. svibnja do 5. lipnja ovaj će se teatar predstaviti s pet predstava: »Kralj Lear«, »Moj obračun s njima«, »Balade Petrice Kerempuha«, »Romeo i Julija« i »Pijana noć 1918.«. Vrijedi dodati i kako će u žiriju Sterijinog pozorja među ostalima sjediti i Ivo Brešan, dramski pisac iz Hrvatske.

Proljetni izlet »likovnjaka« na Tisi

KANJIŽA – Šesnaestero članova Likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice protekloga su vikenda održali proljetnu mini koloniju u Kanjiži, na obalama rijeke Tise. U tom su mjestu boravili na poziv tamošnjeg Sportskog ribolovačkog kluba »Bratstvo«. Osim što su upoznali rad tog kluba osnovanog 1955. godine, likovnjaci su ovom prigodom dogovorili nastavak suradnje, a nije izostalo ni druženje, uz obaveznu riblju čorbu.

Iz Likovnog odjela najavljuju kako krajem mjeseca planiraju posjet Vajskoj, gdje će biti gosti HKUPD-a »Dukat«.

Berislav Skenderović podnio ostavku

NOVI SAD – Berislav Skenderović podnio je ostavku na mjesto direktora Opere Srpskog narodnog pozorišta (SNP). Kako prenosi »Građanski list«, poznati vojvođanski dirigent, koji je na mjesto prvog čovjeka Opere SNP-a imenovan prosinca 2006. godine, ostavku je obrazložio pismenim priopćenjem: »Ostavka koju sam podnio nije rezultat zahtjeva upravnika Mladenovića, niti je potvrda njegovih netočnih navoda o uzrocima otkazivanja projekta 'Carmina burana', već je moja osobna odluka da tim činom iskažem potporu svim ansamblima Opere (Orkestar, Hor, solisti), kao i svim sindikatima u njihovom jedinstvenom zahtjevu za smjenu upravnika, zbog toga što mnoge višegodišnje nagomilane probleme u SNP-u ignorira i vještom manipulacijom ih izbjegava riješiti.«

Skenderović u priopćenju, među ostalim, ukazuje na »nepodnošljivu lakoću upravljanja kojom upravnik vlastitu neodgovornost i nesposobnost prebacuje na suradnike i njihovom smjenom problem fiktivno rješava«.

NACIONALNA MANIFESTACIJA U 38 GRADOVA

»Noć muzeja« sutra diljem Srbije

Najluđa kulturna noć u godini (u terminu od 18 do 2 sata iza ponoći) ponudit će blizu 400 različitih sadržaja na 190 lokacija

Manifestacija »Noć muzeja«, koja se ove godine održava u Srbiji po šesti put, u subotu 16. svibnja otvorit će vrata muzeja, galerija i izložbenih prostora u čak 38 gradova diljem zemlje. U zanimljivim izložbama, performansima i revijama potencijalni će posjetitelji moći uživati na više od 190 lokacija, na kojima će biti predstavljeno blizu 400 različitih sadržaja, priopćavaju organizatori.

Ovogodišnja nacionalna »Noć muzeja« (www.nocmuzeja.rs) održava se kao dio europske manifestacije Noći muzeja, koja je pod pokroviteljstvom Europske komisije i UNESCO-a.

Novi Sad: Program u šest zona
Noć muzeja u Novom Sadu bit će održana na 40 lokacija, a posjeti-

Lanjska bilanca

Nacionalna manifestacija »Noć muzeja« prošle je godine održana u 23 grada, a posjetilo ju je ukupno 450.000 posjetitelja.

telji će moći vidjeti 60 različitih sadržaja. Prostori su podijeljeni u šest zona: Banovina, Dunavski park, Pešačka, Zlatne grede, Liman

i Tvrdava. Kako bi građanima omogućili da se brže i lakše kreću u Noći muzeja u suradnji s JGSP Novi Sad kreirana je kružna gradska autobusna linija, koja će povezivati sve zone. Publika uz kupljenu kartu dobiva besplatno i katalog u kojem se nalaze sve potrebne informacije. Cijena ulaznice je 250 dinara za cijelu noć i za sva mjesta.

Zanimljivo je da će Izvršno vijeće Vojvodine u svojem svečanom holu organizirati izložbu umjetničkih djela iz kolekcije tog pokrajinskog tijela, koja je skupljena proteklih 60 godina.

Subotica:

Od Indonezije do performansa

Gradski muzej u Subotici za ovu prigodu priređuje izložbu »Kava kava i betel« posvećenu običaju pijenja kava kave u Oceaniji i žvakanju betela u jugoistočnoj Aziji u svjetlu predmeta iz Izvaneuropske zbirke muzeja, kao i izložbu »Priča jednog ateljea«, koja donosi slike iz vojvodanskih javnih zbirki *Sándora Toroka*, te slike njegove kćeri *Melinde Török* inspirirane umjetničkim subotičkim ateljeom. Posjetitelji će također moći vidjeti izložbu »San na javi« *Dragane Mladenović*, a za glazbenu podlogu bit će zadužen Grufti Groove Quartet.

Moderna galerija Likovni susret priprema izbor djela iz zbirki slikarstva, grafike i skulpture, keramike i novih medija, zatim multimedijalnu

izložbu »Obiteljske kompozicije« *Maje Rakočević-Cvijanov*, kao i predstavljanje internetskih stranica te ustanove.

Galerija dr. Vinka Perčića će ugostiti Multimedijalno udruženje »Pleh« iz Hrvatske (u sastavu: *Marijan Molnar, Vlatko Vincek, Zoran Pavelić i Kata Mijatović*), koji će predstaviti svoj projekt »Pleh u periferiji«.

Sombor: Inovirani stalni postavi

Osim inoviranog stalnog postava, u Gradskom muzeju Sombor moći će se pogledati i stalni postav suvremene umjetnosti – Likovna

U Galerija Milana Konjovića bit će izloženo stotinjak pastela ovog poznatog slikara, nastalih tijekom tri godine, preciznije 1943, 1944. te 1949. godine.

Srijemska Mitrovica:

Rimski tragovi

Središnja ustanova kulture u Mitrovici u ovoj će noći biti Muzej Srijema. Ova će institucija ugostiti radionicu za izradu kopija rimskih uljanih keramičkih lampi – žižaka, a posjetitelji će tako moći dobiti uvid u rimski način proizvodnje tih lampi i upute kako da ih sami naprave primjenjujući tehniku dvo-

Muzejska noć u Hrvatskoj

Ovogodišnja Noć muzeja u Hrvatskoj je već održana početkom godine, 30. siječnja. Muzeje i galerije te je večeri u 31 gradu posjetilo više od 140.000 posjetitelja.

jesen (presjek jugoslavenskog slikarstva i crteža 'druge' Jugoslavije (SFRJ), u razdoblju 1961.-1990. godine). Odjel za odnose s javnošću Gradskog muzeja Sombor predstaviti će najzanimljivije i najznačajnije filmove iz arhive Muzeja.

Kulturi centar Sombor priređuje izložbu slika *Mihaila M. Petkovića*, kao i izložbu panoramskih fotografija, velikog formata 100 x 40cm, autora *Branka Mileševića*, fotografija iz Sombora.

strukog kalupa. »Rimska kuhinja« nudi degustaciju pojedinih rimskih jela i pića uz koje će biti služeni recepti i druge informacije o ishrani antičkog svijeta. Izložba keramike Sirmija prezentira oko 80 rekonstruiranih posuda iz rimskog razdoblja, a izložba »Srijem kroz stoljeća« utemeljena je na kronološkom prikazu političke, vojne, gospodarske i kulturne povijesti Srijema od 1180. do 1945. godine.

D. B. P.

Nova knjiga prof. Sanje Vulić iz Zagreba

Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj

Nakladom NIU »Hrvatska riječ« i subotičkog ogranka Matice hrvatske objavljena je knjiga jezikoslovke dr. sc. *Sanje Vulić* iz Zagreba »Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj«.

Kako zapaža prof. dr. sc. *Jasna Melvinger*, više od jednog desetljeća hrvatska dijalektologinja doc. Sanja Vulić proučava jezik pisaca iz Bačke, Hrvata Šokaca i Hrvata Bunjevaca, na temelju njihovih djela, koja teritorijalno pripadaju ili hrvatskoj književnosti Bajskog trokuta, u okvirima granica današnje Mađarske, ili, pak, hrvatskoj književnosti u Vojvodini, odnosno, u današnjoj Srbiji. »Svi pisci, za čija se djela doc. Vulić zainteresirala, nisu iz istoga književnopovijesnoga razdoblja. Neki od njih su se pojavili u kulturnome

i književnome životu svoje regije još koncem 19. stoljeća, a neki su se u hrvatskoj književnosti oglašili tek u prvome desetljeću ovoga milenija. Sabravši u svoju, inače,

veoma opsežnu knjigu dvadesetak znanstvenih rasprava, dobrim dijelom već objelodanjenih, što u Hrvatskoj, što u inozemstvu, bilo u zbornicima sa znanstvenih skupova, bilo u znanstvenoj ili književnoj periodici, doc. Vulić prikazala je rezultate svoga rada posvećenog u kroatistici nedovoljno istraženome području, te tako pridonijela boljemu poznavanju tradicije književnoga izričaja i aktualne književne prakse u bačkim regionalnim središtima hrvatske kulture izvan matične države«, bilježi Jasna Melvinger.

Ovom knjigom, kako ocjenjuje izv. prof. dr. sc. *Silvana Vranić*, Sanja Vulić ne teži potpunu prikazu cjelokupne hrvatske književnosti u Bačkoj, već sadrži opis jezičnih značajki pojedinih auto-

ra druge polovice 19. stoljeća, pa nadalje, iz Bajskog trokuta i subotičkoga književnoga kruga. »Autorica na kraju iscrpnih analiza jezičnih odrednica zaključuje da jezik autora tih krugova sadrži sve bitne jezične i duhovne sastavnice hrvatskoga književnoga makrosustava. U uvodnom slovu autorica klasificira organske idiome, kojih su autori izvorni govornici, na štokavske mjesne slavonske idiome u Srbiji te govore štokavskoga poddijalekta novostokavskoga ikavskoga dijalekta«, bilježi *Silvana Vranić*.

Knjiga će biti predstavljena u okviru Festivala ogranka Matice hrvatske u Subotici danas (petak, 15. svibnja) od 10 sati u Plavoj vijećnici Gradske kuće.

J. B.

Nova glazbena zbirka

»Crkvene popijevke« Ilije Okrugića Srijemca

Nakon svjetovnih, nedavno je objavljena i zbirka crkvenih popijevki dugogodišnjeg petrovaradinskog župnika i opata, književnika i pjesnika, te skladatelja-amatera *Ilije Okrugića Srijemca* (1827.-1897.). Kao i prvospomenuto izdanje, ovu je zbirku priredio glazbeni pedagog i pijanist iz Petrovaradina *Đuro Rajković*, a objavila ju je također Knjižnica i čitaonica »Ilija Okrugić« iz Zemuna.

Zbirka sadrži gotovo sve Okrugićeve crkvene popijevke i napjeve. Njih su s početka, kako u proslavu bilježi priređivač, preno-

sili usmenom predajom petrovaradinski orguljaši, a 30-ih godina prošloga stoljeća prvi ih je zabilježio i harmonizirao skladatelj i orguljaš *Stanislav Preprek*. Isti ih je autor ponovno harmonizirao 70-ih godina prošloga stoljeća i u tom su obliku 1981. godine objavljene u Petrovaradinu pod naslovom »Crkvene pjesme«. I ova glazbena zbirka, naslovljena »Crkvene popijevke«, zapravo je ponovljena spomenuta zbirka iz 70-ih godina. Međutim, po riječima priređivača Đure Rajkovića, ona je bogatija od predašnje, jer osim Okrugićevih božićnih, sve-

tootajstvenih i marijansko-tekij-skih popjevaka, donosi i nekoliko skladbi na Okrugićeve riječi, kao i Preprekove orguljske uvode i međugigre pojedinim popijevkama.

Budući da su u cjelokupnom Okrugićevom stvaralaštvu najmanje sačuvana (zapisana) upravo glazbena djela, ova zbirka skupa sa »Svjetovnim popijevkama« predstavlja iskorak u obnavljanju i boljem poznavanju njegova stvaralaštva, ali i sveukupne kulturne baštine kako srijemskih, tako i vojvodanskih Hrvata.

D. B. P.

Ekskluzivna izložba u Muzeju Vojvodine

Predstavljen kasnoantički šljem iz Jarka

Na ekskluzivnoj izložbi koja je otvorena ovih dana u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu mogu se vidjeti tri pozlaćena kasnorimska šljema iz IV. stoljeća, kakvih u svijetu postoji svega 15. Riječ je o trima najvrjednijim eksponatima iz kolekcija toga muzeja.

Sva tri šljema otkrivena su na području Srijema, prva dva u mjestu Berkasovo još 1955. i od onda se čuvaju u Muzeju Vojvodine, dok je treći šljem pronađen 2006.

u Jarku kod Hrtkovaca sada po prvi put izložen javnosti.

Osim ovih predmeta i arheoloških artefakata koji su uz njih pronađeni, posjetitelji će, prema najavama, moći vidjeti 45-minutni dokumentarni film »Dolina zlatnih šljemova« posvećen otkriću šljemova, njihovom arheološkom i povijesnom kontekstu, te njihovoj sudbini u rukama arheologa i konzervatora.

D. B. P.

VLATKO IVANDIĆ, »LJUBAVNE PRIČE IZ GRADA KRAJ MORA«, VUKOVIĆ&RUNJIĆ, ZAGREB, 2008.

»Sedam dana nakon povratka s odsluženja vojnog roka u Novom Sadu, Krešo je otišao na koncert Sonic Youtha u Ljubljani. U glavi mu je još zujalo od ranojutarnjih naredbi i svakidašnjih gluposti, pa je krenuo organizirano autobusom, nije imao živaca kao nekada za vožnju vlakom, za cjelonoćno čekanje na peronu i presjedanje u Divači. U autobusu je bilo četrdesetak ljudi, nikog nije poznavao, sjedio je uz prozor i povremeno mjerkao djevojku na sjedalu s druge strane prolaza. Pred Krizankama je sreo Ivana, Kristijana i Željka, prijatelje koji su došli vlakom, pa su zajedno ušli unutra. Koncert je bio divna eksplozija buke. Nakon završetka otišao je do autobusa, no onda ih je organizator putovanja, umjesto kući, najprije odveo u klub K 4. Bilo mu je strašno dosadno i samo je sjedio s pivom u ruci. Nekoliko puta se duže pogledao s djevojkom iz autobusa, osmijehnula mu se. Kad su konačno krenuli, gotovo svi su ubrzo klonuli i uspavali se, a njih su dvoje počeli razgovarati. Njena suputnica je zaspala. Negdje oko Postojne premjestila se do njega, zvala se Petra, i pričali su do izlaska iz autobusa kod Arene«.

Tako počinje prva priča iz nove knjige *Vlatka Ivandića*, naslovljena »Petra«.

ŽENSKA IMENA KAO NASLOVI

I ostale priče, osim jedne, nosit će imena ženskih osoba. Primjerice, Tihane: »Već cijeli sat Sead stoji pred Tihaninom zgradom. Vrzma se, hoda, ogledava. Odlučio je da baš tu večer mora pozvoniti na njena vrata. Živi sama u podstanarskom stanu na trećem katu, dugo nema nikoga, saznao je«.

Ili Nataše: »To što su Nataša i on pet godina radili u istom uredu, Vedranu nije previše značilo. Teško da bi je izvan posla nazvao i poznanicom. Iako su bili na ti, nisu se družili. Za marendu su išli svatko na svoju stranu. Ona s kolegicama iz susjednog ureda, on s prijateljem iz drugog odjela«.

Pa Ljerke: »Gurajući Billom prepuna kolica, Luka je na odjelu sa sladoledom ugledao Ljerku. Bila je sa sinom i nekim muškarcem, natrpavali su kolica, izgledali su mu veselo i povezano. Odmah je zamijetio da je trudna, trbuščić se jasno

Velike teme skrivene u zakutcima svakidašnjice

Naizgled jednostavno, Ivandić zapravo progovara o velikim temama skrivenim u zakutcima svakidašnjice, često neprepoznatljivim i nepravedno gurnutim na marginu na kojoj im nikako nije mjesto

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Vlatko Ivandić rođen je 1970. u Puli, gdje i danas živi i radi kao zamjenik općinskog državnog odvjetnika. Dosad je objavio zbirku pjesničkih odlomaka »Priče ptica i ljudi« te romane »Prije nego bura stane« i »Atelje pod morem«.

pisanja o ljubavi on postaje 'težim' i 'tvrdim' od bilo kojeg 'stvarnog' prozaika, jer se ne plaši oštih rubova, slomova i smrti kao velikog i mračnog finala ljubavi. Upravo smrt glavnog lika čini neke njegove priče krajnje potresnima, dok smo u drugima, u kojima se naizgled ne dogodi baš ništa osim što protagonisti popiju kavu, svjedoci nerealiziranih, ne manje napetih odnosa što će ostati u glavama junaka kao neka mračna mjesta kojima će se vraćati u besanim noćima«.

Veličina je ovih kratkih priča u tome što se u svakoj dogodi rez, u svakoj je lik taknut nečim neumitnim, čije će tragove nositi dok bude živ. I premda bi se reklo da knjigom defiliraju Puljani i Puljanke, slaveći pritom svoj grad kraj mora, u njima bi se mogli prepoznati Tristan i Izolda, tragični Wagnerovi junaci. Naravno, ova knjiga nije uopće natopljena Wagnerom, nego rock'n'rollom.

Zbirka »Ljubavne priče iz grada kraj mora« najnoviji je naslov autora kojem potvrđuje da je Ivandić pisac kojeg vrijedi čitati. Naizgled jednostavno, Ivandić zapravo progovara o velikim temama skrivenim u zakutcima svakidašnjice, često neprepoznatljivim i nepravedno gurnutim na marginu na kojoj im nikako nije mjesto. U blagim odsjajima doista bitnog, s mogućnošću proživljavanja ispričanog kroz vlastite priče, ova nas knjiga zasigurno neće ostaviti ravnodušnima.

ocrtavao ispod majice. Uputio se prema njima, želio ju je pozdraviti, ali kad su im se pogledi sreli, okrenula je glavu«.

I tako dalje i dalje, ženska imena kao naslov i motiv obilježavaju priče određene kao ljubavne.

OPSESIIJA PISANJA O LJUBAVI

A sama knjiga predstavljena je riječima: »Kada bi Robert Altman, da je

živ, snimao film prema Ivandićevim pričama, bili bi to 'Kratki rezovi 2'. On bi 'Ljubavne priče iz grada kraj mora' složio tako da bi se sinkrono odvijale, sve dok kroz kaleidoskop ljudi i događaja ne bismo ugledali ono bitno čime se Vlatko Ivandić bavi u svakoj svojoj knjizi: odnos muškarca i žene u svojoj punini, ali i jednostavnosti. Od početka svoje literarne karijere Ivandić piše ljubavne romane i priče. S tom opsesijom

Glasati ili glasovati?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U Republici je Hrvatskoj u punom jeku predizborna kampanja koja ponovno aktualizira pitanje sinonima *glasovati* i *glasati*.

Neki pitaju:

- Za koga ćeš *glasovati*?

Dok u drugih isto pitanje glasi:

- Za koga ćeš *glasati*?

Mi se pitamo:

- Koji je oblik jezično pravilniji?

Glagoli *glasati* i *glasovati* utemeljeni su, kao i glagol *glasiti*, na imenici *glas*. Imenica *glas* u »Veliku rječniku hrvatskoga jezika« *Vladimira Anića* ima nekoliko značenja. Glas je: 1. učinak rada govornih organa, 2. visina tona u pjevanju, 3. mišljenje drugih o kome, 4. pojedinačno izjašnjavanje u odlučivanju ili na izborima, 5. vijest, novost, 6. najmanja govorna jedinica. Isti je autor uz glagol *glasati* naveo sinonim *glasovati* u značenju: davati svoj glas za koga ili što na izborima ili pri odlučivanju.

Ako pogledamo u starije rječnike, vidjet ćemo da su oba oblika zabilježena već u 16. stoljeću, ali u značenjima po kojima su sinonimi s glagolom *glasiti*: puštati glas, dati glas, razglašavati, proglašavati, oglašavati... U značenju birati *glasati* i *glasovati* se rabi uglavnom od 19. stoljeća. Bogoslav Šulek, jedan od najutjecajnijih hrvatskih jezikoslovaca, glagol *glasovati* tumači njemačkim *abstimmen* i *votieren*. »Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika« (JAZU, 1976.) navodi potvrde glagola *glasati* iz pera V. Bogišića. Parčić u svome »Hrvatsko-talijanskom rječniku« *glasovati* prevodi samo kao birački termin (*votare*, *dare* ili *voto*), navodeći i imenice *glasovatelj*, *glasovalac*, *glasovanje*. M. Drvodelić u »Hrvatskosrpsko-engleskom rječniku« ima oba glagola u biračkom značenju, ali prednost daje glagolu *glasovati*, a pod natuknicom *glasati* upućuje: vidi *glasovati* (*vote*).

Iz navedenih primjera možemo vidjeti kako su oba glagola već dugo u uporabi. Kako glagol *glasovati* danas ne rabimo u prvobitnim značenjima

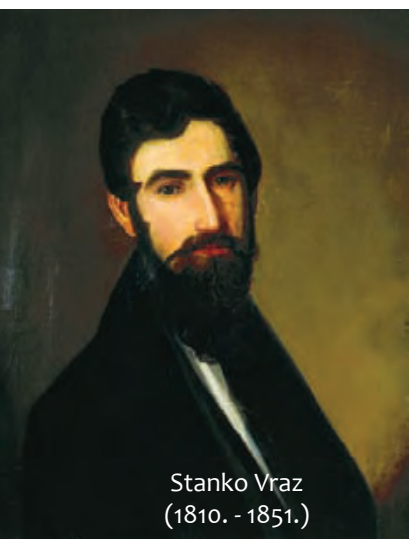

puštati glas i objavljivati, trebali bismo ga zadržati u nekom obliku jer će u protivnom nestati iz jezične uporabe. Budući da je uputno imati što manje sinonima, bilo bi ga dobro rabiti u značenju davanja svoga glasa na izborima.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (26. dio)

Stanko Vraz

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Stanko Vraz
(1810. - 1851.)

Gajevu ilirsku ideju i zbog »viših ciljeva« se odrekao svoje narodnosti i materinskog jezika. Rođen je u Cerovcu (Slovenija) 1810. godine. U Grazu 1833. godine upoznaje *Ljudevita Gaja*, a iste godine po prvi put posjećuje Zagreb, u kojem se od 1839. trajno nastanjuje. Govorio je francuski, španjolski, talijanski, engleski, njemački, veliki broj slavenskih jezika, te grčki i latinski. U Zagrebu se priključuje hrvatskim preporoditeljima prihvaćajući ideje iliraca. Vraz se smatra osnivačem književne kritike, a svoje je kritičke članke objavljivao pod imenom Jakob Rešetar, dok je pseudonimom Jakob Cerovčan potpisao svoje mladenačke pjesme pisane slovenskim jezikom.

Vraza su njegovi suvremenici smatrali jednim od prvih tale-

nata naše književnosti, lirskim pjesnikom autentične inspiracije i književnim organizatorom velike snage. Dio svog književnog stvaralaštva sabrao je i objavio u trima zbirkama pjesama: *Dulabije* (1840.), *Glasi iz dubrave žerovinske* (1841.) te *Gusle i tambura* (1845.). Prve dvije knjige *Dulabija* tiskao je 1840., dok su treća i četvrta objavljene tek nakon njegove smrti.

Ljubavne stihove *Dulabija*, odnosno pisma Gajevoj nećakinji Ljubici Cantily, sastavio je u formi krakovjaka, poljske narodne pjesme, koju će nakon njega nasljedovati i drugi hrvatski preporoditelji. Bio je iznad svega pjesnik ljubavi koji svoju dragu uzdiže do ideala budeći svojim ljubavnim kanconijerom poznate literarne asocijacije. Od prvoga je dana išao svojim putem ne napisavši ni jednu budnicu, ni jednu davoriju, ni jednu politički aktualnu pjesmu u duhu ilirizma. Pjesmom *Odgovor braći što žele da pjevam davorije* (*Danica*, 1837.) iznosi razloge svog pisanja

ljubavne lirike u vrijeme prevladavanja budničkih akorda.

Zbirku balada i romanci *Glasi iz dubrave žerovinske* posvetio je Dragojli Štadar. *Gusle i tambura* je naziv treće Vrazove zbirke u kojoj se ističe ciklus prijevoda A. de Lamartina, F. Schillera i drugih, te ciklus intimne lirike (*Cvijeće i voće*). Kao autor ciklusa od 47 soneta naslovljenih *Sanak i istina* te ciklusa od sedam gazela, lirske vrste koju je preuzeo od njemačkih romantičara, Vraz potvrđuje svoju privrženost i vjernost ljubavnoj tematici.

S vremenom se razišao s Gajem, koji je ilirski pokret smatrao isključivo domoljubnim i političkim. Vraz se, kao rođeni pjesnik, s takvim stajalištem nije mogao složiti te je osnovao prve hrvatske književne novine *Kolo*. Sve do pred kraj života, kada se zapošljava kao tajnik *Matice ilirske*, Vraz nije imao ni želio stalni posao, želeći se u potpunosti posvetiti književnosti.

Godina svetog Pavla – hodočašće Subotičana u Bač

Upoznavanje ranog kršćanstva u našim krajevima

Tijekom Godine svetog Pavla apostola mnogi vjernici hodočaste u drevni Bač, nekadašnje sjedište stare Bačke nadbiskupije, koja se nalazi pod zaštitom ovoga sveca. Današnje sjedište te nadbiskupije nalazi se u Subotici i ona sada nosi naziv Subotička biskupija. U Baču se nalazi crkva posvećena svetom Pavlu.

»Ovo je Godina svetog Pavla i zato želimo početi u našu konkatedralu i tražiti zagovor svetog Pavla za našeg biskupa Ivana, za naše svećenike, redovnike, redovnice, sjemeništare i bogoslove, za buduće bogoslove, za naše obitelji, za naše mlade i djecu, za stare i bolesne! U ovoj Pavlovoj godini hodočastimo u Bač kako bismo bolje upoznali svetog Pavla i vidjeli kako nas Bač povezuje s početkom kršćanstva, kojemu je sveti Pavao bio najveći apostol«, rekao je župnik i voditelj hodočašća mons. *Bela Stantić*, koji je govorio i o povijesnom dijelu ovoga grada.

Naime, poznato je kako je sveti Pavao imao viđenje u Troadi, gdje mu je jedan Makedonac rekao: Dodaj u Makedoniju i pomozi nam! Pavao je prešao moreuz i došao u makedonsko mjesto Filipe, zatim u Solun, Bereju... Iz pisma cara Justinijana, koje je 535. godine

upućeno nadbiskupu *Katelijanu*, metropolitu u Justinijani Prvoj (Skoplje), vidi se kako je Justinijan podložio pod crkvenu oblast novog metropolita dio Druge Panonije (Bačka) i biskupiju u njoj: »Koja se nalazi u gradu Baču«. Sigurno je u području između Dunava i Tise bilo kršćana, pa je logično kako im

je trebala biskupija. Tako se lakše može razumjeti kako je biskupska crkva - katedrala posvećena svetom Pavlu. Tu se vidi veza sa svetim Pavlom. Naime, sveti Pavao je tri puta bio u ovim krajevima naviještati evanđelje. U Makedoniji je bio kult svetog Pavla. Vjerojatno je po toj liniji crkva u Baču posvećena svetom Pavlu. Car spominje biskupiju koja je u Baču, te se po tome vidi kako je biskupija već postojala, a ne da ju on osniva. To nam dopušta zaključiti kako je Bačka biskupija, a kasnije i nadbiskupija, starija od 535. godine. Bač se spominje kasnije kao značajno središte političkog i crkvenog života. Tako se ne može prihvatiti da je sveti Stjepan, kralj ugarski, osnovao Bačku biskupiju. Sveti Ladislav će Bačku biskupiju podići na rang nadbiskupije. I kad je isti kralj Ladislav osnovao Zagrebačku biskupiju (900. godine), na prvom se mjestu spominje *Fabijan*, bački nadbiskup. Kasnije će spojiti Bačku nadbiskupiju i Kalačku biskupiju, što će ostati sve do kraja Drugog

svjetskog rata, kad će državna granica opet razdvojiti ta dva crkvena teritorija. Papa *Pavao VI.* će 1968. godine teritorij nekadašnje Bačke nadbiskupije proglasiti samostalnom Subotičkom biskupijom sa sjedištem u Subotici, a zaštitnik biskupije će ostati isti - sveti Pavao. Prvi rezidencijalni biskup te obnovljene biskupije je bio mons. *Matija Zvekanović*.

Hodočasnici ove subotičke župe Isusovog Uskrsnuća prije odlaska u Bač posjetili su oce karmelićane u Somboru, gdje su imali pokorničko slavlje - svetu ispovijed, kronicu te je svima podijeljen i škapular (medaljica) Gospe Karmelske. U samom Baču posjetili su franjevačku crkvu, koja je posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije, gdje su imali svibanjsku pobožnost i tumačenje povijesti Bača. Obišli su i ostatke čuvene tvrđave u Baču, a u poslijepodnevrim satima služena je sveta misa u župnoj crkvi, koja je posvećena svetom Pavlu.

Ž. V.

Sveti je Pavao, zaštitnik nekadašnje Bačke, a sada Subotičke biskupije, tri puta bio u ovim krajevima naviještati evanđelje

U MAGLI ILI MUTNOM LOVI ČOVJEK ČIJA JE NUTRINA UPITNA

Lako je biti kritizer

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Čovjek se često nađe u čudnim situacijama u životu. Dio je ovoga svijeta. Dio je duhovne baštine i kulture u kojoj je nikao. Dio je ove zemlje i ovoga kozmosa. Još dugo neće biti istražena sva kompleksnost silnica koje utječu na čovjeka i njegovo ponašanje. Tako je na primjer jedna osobita situacija »biti u magli«. Magla je prirodni fenomen i svima nam je poznat. Vozačima otežava vožnju a svima nama smanjuje vidljivost. To je prirodna magla. Međutim, poznato je i zamagljenje duha i uma. Možda je i to prirodna pojava. Ova druga je puno opasnija.

Sjećam se mons. Quintusa koji je jednom držao propovijed u katedrali o Isusovoj kušnji u pustinji. Ta kušnja je svakako bila prijelomna u Isusovom životu. Definitivno je pokazao kako se obračunava s kompromisima, lažima i podvalama Sotone. Da bi propovjednik vjernicima dočarao situaciju u kojoj se našao Isus, dugo se zadržao na temi magle. Sjećam se Quintusove izreke: Kad se vidi, a već se ne vidi.

STVARANJE MAGLE

Po sebi smiješna rečenica, ali je vrlo istinita. Ne znaš što učiniti jer ti je sve u magli. Takve trenutke koristi đavao i nastala je stoga izreka: U magli se najlakše lovi. Ili slična izreka: U mutnoj vodi se ne vidi pa se lakše lovi. Pitanje je samo tko je lovac i što želi uloviti. Sklon sam razmišljati da je uglavnom lovac čovjek, ali ne s dobrim namjerama.

U magli ili mutnom lovi čovjek čija je nutrina upitna. Koji skriva istinu ili je ne zna, ali svakako o njoj govori i druge zavodi. Tako zapravo »stvara oko sebe maglu«. Ovih dana toliko je te magle o nekim temama u našoj zajednici, da nas može zaboljeti glava ako uzmemo novine ili časopise i pokušamo vidjeti o čemu se radi. Upitna je kompetencija nekih koji govore i »zauzimaju stavove«, ali je još više upitna kompetencija istine za koju misle da je izreknu. Jednostavno ne žele prihvatiti da je voda mokra ili da je sunce svjetlo. Jasno, zatvaraju oči pred istinom, a »stvarajući maglu« unose takvu pomutnju i u duše gledatelja ili čitatelja, namjerno koristeći nečije neznanje ili nedovoljno poznavanje. Mislim da smo svi na kušnji koju čini đavao, želeći da u mutnome postanemo još više mutni, a time ne više dovoljno složni i jaki da bilo što učinimo i da to bude na opću korist zajednice. Čini se da je važno rušiti, a

U magli ili mutnom

lovi čovjek čija je

nutrina upitna. Koji

skriva istinu ili je ne

zna, ali svakako o njoj

govori i druge zavodi.

Tako zapravo »stvara

oko sebe maglu«.

Služiti istini velike su

riječi. To je »vrhovna

volja« koja se nala-

zi u pozivu pošte-

nog čovjeka. Cijena

kojom se plaća služ-

ba istini je sam život.

Volja za istinom jest

osnovna težnja sva-

koga čovjeka.

ne graditi. Kritizirati, a ne kreirati. Jasno, lakše je biti rušitelj nego graditelj i lakše je biti kritizer nego akter.

OTAJSTVO USKRSLOGA

Crkva kao zajednica u svojoj povijesti je naučila biti razapeta. Jasne su nam Isusove riječi da učitelj ne može biti iznad učitelja. Njega su progonili, prozivali, sudili, ogovarali, razapeli. I nas će. Povijest je pokazala da je njegova Crkva trajno razapeta. Ali kao što su onda »zaboravili« vidjeti da je on uskrsnuo, tako i sada mnogi koji se služe »maglom« zaboravljaju da je Crkva djelo Uskrsloga. Zaboravljaju na Isusovu riječ: Vrata je paklena neće nadvladati. Jasno, teško je biti na križu, ali prava teologija križa je teologija oslobođenja. Ruke su ti i noge prikovane, ali ti je duša slobodna. U ovim »domaćim previranjima« želi se uloga Crkve umanjiti i obezglaviti. Želi joj se uzeti prostor u kojemu samo ona ima moć Duha i od toga učiniti nešto što će biti bez duše, samo leš. Crkvene manifestacije bez dimenzije Duha i duše postaju uistinu samo ceremonije. Nekima to odgovara. U tom slučaju ne moraju zauzeti stav, ne moraju slušati poziv, ne moraju čuti Isusa, a mogu ostati po strani, kritizirati i suditi. Međutim, neće tako dugo ići. Crkva je otajstvo Uskrsloga i ostat će u biti i u duši onih koji imaju čisti pogled i čiste namjere činiti sve za opće dobro.

POLUISTINA JE MRAC

Još je opasnija poluistina. Ona nije samo »magla«, nego postaje mrak. Služiti istini velike su riječi. To je »vrhovna volja« koja se nalazi u pozivu poštenog čovjeka. Cijena kojom se plaća služba istini je sam život. Volja za istinom jest osnovna težnja svakoga čovjeka. Nakon što je jedan puta doživio prijevaru, on postaje oprezan. Još je opasnije ako netko nije uopće doživio istinu, pa je postao zavodljiv i povodljiv. To je često situacija kod nas. Znajući to, neki koriste upravo poluistine – što je opasnije od neistine – da bi zaveli i tako obezvrijedili velike stvari. Ponovno kao kršćanin zazivam Isusa: Pošalji Duha svojega i obnovi lice zemlje. Konačna riječ pripada njemu koji je za sebe rekao: Ja sam put, istina i život. U ovoj našoj tmurnoj svakidašnjici vjernicima koji znaju kome se obratiti ostaje molitva: Obnovi lice zemlje!

PRVI MATURANTI HRVATSKOG ODJELA U OŠ »MATKO VUKOVIĆ«

Budući poljoprivrednik

Luka Ivanković rođen je 10. prosinca 1993. godine, sve do osmog razreda pohađao je nastavu u OŠ »Sveti Sava« u Aleksandrovu. Pojavljivanjem mogućnosti za upis u hrvatski odjel, Luka je odlučio prepisati se u OŠ »Matko Vuković«. Ima još dva brata i dvije sestre. Stariji mu je brat na Poljoprivrednom fakultetu, starija sestra na Višoj školi za obrazovanje odgojitelja, mlađa sestra je u 5. razredu u OŠ »Ivan Milutinović«, također u hrvatskom odjelu, dok je najmlađi brat u vrtiću »Marija Petković«. On će na jesen također u hrvatski odjel.

Luka je odlučio upisati srednju Poljoprivrednu školu u Bačkoj Topoli, opći smjer, jer se u budućnosti želi baviti poljoprivredom, a odabiru srednje škole pridonijelo je i bratovljevo pozitivno iskustvo u poljoprivrednoj školi i na fakultetu. »Moja se obitelj bavi poljoprivredom i zavolio sam to, mislim da

sam to od oca naslijedio. Poljoprivreda me zanima i to volim raditi i u slobodno vrijeme. Kad god mogu pomožem ocu na njivi, ako je

potrebno odem i sam«, kaže Luka i dodaje: »Doista sebe u budućnosti vidim kao poljoprivrednika. Tata nam je puno pomogao i osigurao da radimo sa suvremenom mehanizacijom. Imamo i starijih traktora, ali uglavnom su tu moderniji strojevi. Pratimo trendove i rado idemo na sajmove poljoprivrede. Sadašnja mehanizacija je doista usko vezana i uz kompjutere, a to je ono što me također zanima. Ukoliko ne uspijem upisati Poljoprivrednu školu, mada se nadam da hoću, onda bih upisao nešto što je vezano za računalu. I u budućnosti se planiram baviti poljoprivredom, imamo svoje silose, imam sve što mi je potrebno za rad, a ono što je najvažnije – poljoprivreda je ono što i volim.«

Preko ferija Luka rado pomaže ocu, radi i u silosu i na taj način prikuplja džeparac. Ono malo slobodnog vremena koje mu ostane nakon škole i posla s ocem, Luka iskoristi za bavljenje sportom.

Odbojka, pecanje i računalo

Marko Tumbas rođen je 10. studenoga 1994. godine, a od prvog razreda osnovne škole pohađa školu »Matko Vuković«. U hrvatski odjel upisao se prošle godine, kada im je i pružena mogućnost pohađati nastavu na materinjem jeziku. Kaže kako je to bila njegova želja, kao i želja njegovih roditelja. Srednja škola koju je Marko odabrao je Gimnazija »Svetožar Marković« u Subotici, opći smjer (hrvatski odjel). Marko ima dvije sestre, starija je također u gimnaziji, a mlađa će na jesen u prvi razred, u hrvatski odjel.

Slobodno vrijeme Marko provodi uz sport, trenira odbojku dvije godine u subotičkom odbojkaškom klubu, a treninge redovito ima u OŠ »Kizur Ištvan«, i to tri puta tjedno. Prije sporta Marko se bavio glazbom i tri je godine pohađao Muzičku školu u Subotici i svirao gitaru. No, sebe je, kako kaže, pronašao u odbojci. Osim odbojke voli i ribariti i tijekom ljeta to mu je omiljeni hobi. Kad nema niti treninga, niti pecanja, Marko voli sjesti za računalu i igrati igrice, za koje kaže kako su prava slatka napast.

U pripremi za prijamni

Dinko Francišković rođen je 5. srpnja 1994. godine. Od prvog razreda pohađa OŠ »Matko Vuković«, no u osmom razredu, skupa s roditeljima, odlučio je prepisati se u hrvatski odjel. Dinko ima mlađeg brata i sestru, koji također pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Po završetku osnovne škole želi upisati Gimnaziju »Svetožar Marković«, opći smjer (hrvatski odjel). Još uvijek nije siguran čime se želi baviti u budućnosti, no poslije srednje škole planira upisati neki fakultet. S obzirom da je kraj škole izuzetno blizu, Dinko se redovito priprema i za prijamni ispit koji je pred njim.

Slobodno vrijeme Dinko rado provodi slušajući glazbu, čitajući časopise, gledajući TV ili »surfajući« po internetu. No, kada je lijepo vrijeme voli i voziti bicikl.

Piše: dr. Marija Mandić

NATUROPATIJA je disciplina koja se temelji na tretiranju uzroka bolesti prirodnim metodama liječenja, kako bi se postiglo optimalno zdravlje koje može biti ugroženo genetskim predispozicijama, poremećajem prehrane i životnim stilom. Iako je pojam naturopatija nastao 1895. godine, ovakav tip medicine prakticirao se stotinama, ako ne i tisućama godina prije. Koliko je poznato, principe naturopatije među prvima je primjenjivao grčki liječnik i filozof Hipokrat (V. stoljeće nove ere). Osnovni principi naturopatije preuzeti još od vremena škole Hipokrata su sljedeći:

1. Priroda ima snagu za liječenje
2. Identificiraj i tretiraj uzrok, ne samo simptome
3. Tretiraj cjelokupno tjelesno, mentalno i duhovno biće
4. Nemoj naškoditi

5. Potiči kod ljudi prevenciju – bolje je spriječiti nego liječiti
6. Djeluj kao učitelj

Za Hipokrata, pa tako i suvremene naturopate, zdravlje je izraz harmonijske ravnoteže između različitih komponenata ljudske prirode, njegovog okoliša i načina života te je priroda najbolji liječnik – *Vis medicatrix naturae*. Harmonija se postiže pravilnom prehranom, tretmanima vodom, odmorom, suncem i postom. Po sadašnjim stajalištima naturopati savjetuju svoju metodu liječenja kod raznorodnih bolesti, koje se svakodnevno pojavljuju u široj populaciji i to prvenstveno kod: oslabljenog imuniteta, alergija, astme i ostalih bolesti dišnog trakta, kod bolesti srca i krvožilnog sustava, reumatskih bolesti, ginekoloških smetnji, kožnih i infektivnih bolesti, tegoba s probavom, uroloških tegoba, kod stresa, umora, depresije, straha, poremećaja težine i sličnog.

HOMEOPATIJA je slična naturopatiji jer je i njen začetnik Hipokrat, ali se od nje razlikuje po tome što se temelji na principu »slično se sličnim liječi«

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

Naturopatija i

homeopatija

– »*Similia similibus curentur*«. U Europskoj Uniji ima 30.000 liječnika koji se službeno bave homeopatskom praksom. Potpuno

priznavanje homeopatije i njeno izjednačavanje s konvencionalnom (klasičnom) medicinom postoji u sljedećim zemljama: Rusiji,

Engleskoj, Češkoj, Mađarskoj, Belgiji, Portugalu, Rumunjskoj i Litvi. Slovenija i Švedska su jedine zemlje članice EU gdje homeopatija nije prihvaćena kao legalan način liječenja.

Homeopatija smatra kako je uvijek bolestan cijeli čovjek i da do povlačenja simptoma bolesti dolazi samo onda kada liječimo bolesnika u cjelosti. Ona povezuje duh i tijelo svakog čovjeka kao jednu nerazdvojnu energetsku cjelinu. Homeopati smatraju kako u organizmu postoji slaba točka, odnosno dio tijela koji je najslabiji te će on zbog svoje genetske predisponiranosti najprije biti zahvaćen bolešću (um, živčani sustav, endokrini sustav, imunološki sustav). Tako se ovaj način liječenja savjetuje kod psihosomatskih bolesti kod kojih klasična terapija ima ograničavajući efekt, i slično kao i naturopatija, kod bolesti dišnih organa, organa za probavu, reumatskih bolesti, bolesti srca i krvožilnog sustava te uroloških i ginekoloških bolesti.

Homeopatski lijekovi mogu biti biljnog, mineralnog, životinjskog podrijetla, te podrijetla sekreta i ekskreta bolesnih ili zdravih živih organizama. To su supstancije koje u svom osnovnom, koncentriranom obliku uglavnom nemaju ljekovit učinak, mogu biti čak i toksične – otrovne, međutim, posebnom farmaceutskom procedurom od njih nastaju ljekoviti pripravci koji predstavljaju osnovu za homeopatsko liječenje. Klasičan pristup u ovom obliku liječenja polazi od osnove da se jedan homeopatski lijek propisuje jednom pacijentu na osnovi njegovog trenutnog stanja i njegovih trenutačnih tegoba.

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

XVI. međunarodni festival kazališta za djecu

Subotica, 17. - 23. svibnja

NEDJELJA, 17. SVIBNJA

Središnji trg

17 sati – Festivalna maškarada
18 sati – Dječji zbor »Kolibri«
Beograd
19 sati – Puhački orkestar Subotica

Hotel Galerija

19 sati – Izložba lutaka iz Muzeja
»Obrascov« Moskva, Rusija

Narodno kazalište scena »Jadran«

20 sati – Svečano otvorenje

PONEDJELJAK, 18. SVIBNJA

Središnji trg

9 sati – »Djeca - djeci« – Predškolska
ustanova »Naša radost«
17 sati – Subotičke gradske mažo-
retkinje
17:15 - Edu Teatar, Vršac - »Zašto
da idem u školu«
17:45 – N-centar, Subotica, Srbija
18 sati – Teatarska družina »Dva
gusara iz Bukvara«, Srbija
19 sati – Kreative Studio, Subotica
20 sati - KUD »Népkör«, Subotica

Kazalište »Kostolányi Dezső«

10 sati – Slovačka, Lutkarsko kaza-
lište Košice - »Mali Filip i vještica«
18 sati – Ukrajina, Lutkarsko kazali-
šte »Bavka« - »A gdje je peto pile?«

Narodno kazalište scena »Jadran«

12 sati – Hrvatska, Zagrebačko
kazalište lutaka - »Svarožić«
20 sati – Češka, Kazalište »Alfa« -
»Kašparek i indijanci«

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati – Filmski program, ciklus
crtanih filmova – Mornar Popaj (8
epizoda)
13 sati – Filmski program, radio-
nice – Medijski edukativni centar,
Beograd

Gradska knjižnica

12 sati – izložba, »Nacrtaj mi
ovcu« - Zmajeve dječje igre

Bunjevačka matica

19 sati – Izložba plakata i ilustra-
cija prof. Zdravka Mićanovića -
»Razigrani svijet«

UTORAK, 19. SVIBNJA

Središnji trg

9 sati – »Djeca - djeci« – Predškolska
ustanova »Naša radost«
17 sati – Subotičke gradske mažo-
retkinje
17:10 - Jovana Jovanović, solisti-
ca – Tulovo
17:20 – Centar za kulturu »Prelina«
- Katmandu, Nepal

18 sati – Studio modernog baleta
»Larisa« – Subotica
19 sati – OKUD »Mladost« –
Subotica
21 sat – Teatar »Ognja i papira«
Poljska – LET II

Kazalište »Kostolányi Dezső«

10 sati – Rusija, Penzensko obla-
sno kazalište »Kukoljni dom« -
»Zimska bajka«
18 sati – Slovenija, Lutkarsko
kazalište Ljubljana - »Doktor
Faust«

Narodno kazalište scena »Jadran«

12 sati – Srbija, Lutkarsko kazali-
šte »Pinokio«, Zemun - »Čarobni
grah«
20 sati – Bosna i Hercegovina,
Dječje kazalište Republike Srpske
- »Folklorna magija«

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati - Filmski program – ciklus
crtanih filmova - »Mačak u čizmama«

Vestibil Gradske kuće

20 sati – Izložba »Pakao i raj« -
Gregorc Kvjecinski

SRIJEDA, 20. SVIBNJA

Središnji trg

9 sati – »Djeca - djeci« – Predškolska
ustanova »Naša radost«
17 sati – Subotičke gradske mažo-
retkinje

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati - Filmski program – ciklus
crtanih filmova - »Pas reksio«

sala 218

18 sati – promocija knjige, Dušica
Bojović - »Više od igre«

ČETVRTAK, 21. SVIBNJA

Središnji trg

9 sati – »Djeca - djeci« – Predškolska
ustanova »Naša radost«
17 sati – Subotičke gradske mažo-
retkinje
17,10 – Pozorištanice »Veseli cvr-
čak«, Zlatibor, Srbija - »Arsa s
marsa«
17,30 – Mladi talenti – junior
Music Studio - Subotica,
plesni klub »Madžik« - Bajmok
plesni klub »Fiesta« - Subotica
20 sati – Plesni klub »M-plus« -
Kanjiža, Srbija

Kazalište »Kostolányi Dezső«

10 sati – Mađarska, Lutkarsko
kazalište »Bobita«, Pečuh - »Tri
prašćića i vukovi«
18 sati – Izrael, Galilejsko multi-
kulturalno kazalište »Proslava«

Narodno kazalište scena »Jadran«

12 sati – Rumunjska, Lutkarsko
kazalište, Baja Mare - »Krcko ora-
šćić«
20 sati – Bugarska, »Atelje 313« -
»Drugo ja«

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati – Filmski program, ciklus
crtanih filmova - »U grmu je
zeka«

OŠ »Bosa Miličević« - Novi Žednik

10 sati – Promocija knjige, Rajko
Joličić »Ako me voliš, vozi spo-
rije«

Knjižara »Plato«

19 sati – Promocija knjige,
Milivoje Mladenović »Odlike
dramske bajke«

PETAK, 22. SVIBNJA*Središnji trg*

9 sati – »Djeca - djeci« – Predškolska ustanova »Naša radost«
 17 sati – Subotičke gradske mažoretkinje
 17:10 – Anica Cvetković – solistica, Užice, Srbija
 17:50 – Plesni studio »Olena«, Subotica
 18 sati – Dječji gudački simfonijski orkestar, Muzička škola, Subotica
 19 sati – Plesni klub »Stars«, Subotica
 20 sati – HKC »Bunjevačko kolo«, Subotica

Kazalište »Kostolányi Dezső«

10 sati – Španjolska, Geordi Bertran, Barcelona - »Antologija«
 18 sati – Austrija, kazalište »Carin Schefer«, Beč - »Dva lica stvarnosti«

Narodno kazalište scena »Jadran«

12 sati – Makedonija, Kazalište za djecu i mlade, Skoplje - »Telefon«
 20 sati – Srbija, Kazalište mladih, Novi Sad - »Puk«

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati – Filmski program, ciklus crtanih filmova – Tom i Jerry (13 epizoda)

SUBOTA, 23. SVIBNJA*Kazalište »Kostolányi Dezső«*

10 sati – Srbija, Društvo Rusina u Subotici - »Blago babe mrštulje«
 18 sati – Srbija, Teatralna družina »Shadowšlay«, Subotica - »Mili, Džek i razigrani mačak«

Otvoreno sveučilište – amfiteatar

10 sati – Filmski program, ciklus crtanih filmova – „Magična paučina“

Narodno kazalište scena »Jadran«

20 sati – Svečano zatvaranje

15. svibnja 2009.

Godišnji koncert pripremnog ansambla

Dragi čitatelji Hrkovog kutka, sve vas lijepo pozdravljam!

U današnjem broju donosimo vam foto galeriju s godišnjeg koncerta Folklornog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Prošlog se vikenda na godišnjem koncertu predstavila pripremna skupina koja je ujedno i zatvorila seriju godišnjih koncerata.

Subotica će biti domaćinom XVI. međunarodnog festivala kazališta za djecu, te je sljedeći tjedan posvećen upravo vama – djeci, kao i onima koji vole kaza-

lište. Donosimo vam redosljed svih manifestacija, a ujedno vas pozivamo da i vi posjetite ovaj festival.

Sljedećeg tjedna nas očekuje još jedan lijep događaj. Naime, Gradska knjižnica u Subotici će vam predstaviti spisateljicu iz Republike Hrvatske *Željku Horvat-Vukelja*. S njom će se susresti učenici osnovnih i srednjih škola, kao i djeca iz vrtića.

U utorak 19. svibnja, u 8,30 sati, spisateljica će se susresti s djecom vrtića »Marija Petković«, a nakon toga od 12 do 13 sati,

u čitaonici Gradske knjižnice s učenicima subotičkih osnovnih škola »Matko Vuković« i »Sveti Sava«. Popodne od 16 sati posjetit će OŠ »Ivan Milutinović«, a od 19 do 20 sati, u čitaonici Gradske knjižnice bit će upriličen susret s učenicima 1. i 2. razreda Gimnazije »Svetozar Marković«. Sljedećeg dana, u srijedu, posjetit će i osnovne škole u Tavankutu (u 9 sati), Đurđinu (11 sati) i Maloj Bosni (14 sati). O svemu ovome moći ćete čitati u narednom broju našeg kutka.

VAN PROTOKOLA: Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije

Nedjelja pripada obitelji

Razgovarao: Dražen Prčić

Od ovoga broja započinjemo novu rubriku pod nazivom 'Van protokola' u kojoj ćemo, uz ljubaznu suradnju naših sugovornika, prikazati osobe iz društvenopolitičkog života naše zajednice u, za javnost, čini se, manje poznatom svjetlu. Svjetlu njihova svakodnevnog života, kada on nije pod reflektorima javnosti i službenih dužnosti koje obavljaju.

Prvi naš sugovornik je predsjednik DSHV-a i jedini hrvatski zastupnik u Skupštini Srbije, *Petar Kuntić*, koji se rado odazvao

našem pozivu ispričao nam crtice iz njegovog života van protokola.

Kada skinem kravatu jednostavno postajem posve običnim građaninom ove zemlje, jednak svima drugima. U biti, sve je stvar životne rutine i navike, konkretno u mom slučaju je, primjerice, postala posve normalna stvar da se nakon cijeloga dana provedenoga u državnom parlamentu navečer nađem na nekom salašu na Bikovu pokraj Subotice. A tada više nisam ni na kakvoj odgovornoj dužnosti, koju svakodnevno obavljam – započinje priču Petar Kuntić

KUĆNI LJUBIMCI

Moje kućne obveze, glede participiranja u nekim redovitim svakodnevnim poslovima poput nabave i sličnog su zbilja minimalizirane, ali zato veći dio slobodnoga vremena poklanjam redovitoj skrbi prema našim kućnim ljubimcima. Dugogodišnji sam uzgajivač ukrasnih ptica i uvijek kada se vratim s posla, pa bilo to i kasno navečer, obvezno moram otići do njih i provesti neko vrijeme uz kaveze. Zapanjujuće je kako ptice poznaju svoga domaćina i kada se pojavim u mraku odaje u kojoj ih

Zemlja

Najveći dio zemlje koju posjedujem sam zbog nagomilanih obveza bio primoran izdati pod arendu, ali sam ipak ostavio dva lanca koje sam obrađujem, ne želeći izgubiti nit s realnim problemima sagledavanja akutne problematike svakoga poljoprivrednoga proizvođača. Konkretno, nedavno sam završio sjetvu suncokreta posadivši neki novi francuski hibrid i vjerujem kako će sve biti dobro do sljedeće žetve.

držim, prije nego što upalim svjetlo, one se oglašavaju cvrkutom i pozdrave me. Posljednjih nekoliko godina uzgajam američkog texana, glasovitu vrstu industrijskog goluba, s kojima sam na posljednje dvije međunarodne izložbe u Subotici osvojio prvo mjesto. Također, svake nedjelje kada sam u Subotici, obvezno odlazim na ovdašnju Golupčiju tržnicu i razmjenjujem ptice i iskustva sa svojim prijateljima i drugim uzgajivačima, koji su u većini daleko od političkih sfera.

NOGOMET

Otkada je moj mlađi sin Dinko otišao u nogometni kamp Cibalie iz Vinkovaca, svake subote sam negdje na terenima diljem Slavonije, redovito prateći njegove nastupe. S druge strane, i prije njegova odlaska u Hrvatsku, dugo godina sam se aktivno bavio djelatnošću sportskoga radnika u nogometu, i isto tako sam godinama bio na nogometnim terenima diljem Vojvodine, a prije četiri godine sam u suradnji s HNV-om formirao nogometnu reprezentaciju Hrvata iz Vojvodine, koja je na SP autohtonih hrvatskih manjina u Švicarskoj zabilježila vrijedan rezultat – drugo mjesto.

I ovoga ljeta nas, u lipnju, očekuje nastup na turniru EP-a i dobar dio slobodnog vremena trošim na sve pojedinosti organiziranja potrebne logistike glede okupljanja momčadi, odigravanja pripremih susreta i osiguravanja sredstava za odlazak u Split, grad domaćin ovoga natjecanja. Dok me obveze zastupnika u Skupštini Srbije nisu odvele put Beograda, prakticirao sam igrati mali nogomet u nekim popodnevnom ili večernjim terminima tijekom radnoga tjedna, ali sada je to praktički neizvedivo.

OBITELJ

Zbog svih mojih svakodnevnih poslovnih i stranačkih obveza i putovanja na relaciji Subotica – Beograd, moja obitelj ponajviše osjeti moje odsustvovanje. No, zajednički podnevni nedjeljni ručak, posljednjih dvadeset godina, postao je obveznim okupljanjem svih članova naše obitelji. Poslije popodnevnog odmora, također obvezno, u pet sati odlazimo svi skupa na nedjeljnu misu. Kada god vrijeme dozvoli, volim skupa s mojom obitelji posjetiti neki koncert, posljednji puta smo bili slušati Zlatne dukate kada su gostovali u subotičkom KTC-u, ili izaći u neki od lokala u gradu i okolici, primjerice Boss ili etno salaš Čuvarić na Kelebiju – završio je priču o svom vremenu bez kravate predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije Petar Kuntić.

Strong Man u Subotici

15. svibnja 2009.

U NEKOLIKO REDAKA

Snaga

Protekloga vikenda na subotičkom glavnom trgu natjecali su se najjači ljudi svijeta podižući goleme količine tereta. Svaka im čast. Ali, svaka čast i svim običnim ljudima, osobito tvorničkim fizičkim djelatnicima, koji tijekom svoga radnog vijeka ponesu i mnogo više tereta, a pritom im nitko ne aplaudira za to. Prečesto niti ne dobiju plaće koje su pošteno zaradili na svojim izlomljenim leđima. Javnost za njih sazna jedino ukoliko izađu na isti taj gradski trg i štrajkaju.

FOTO KUTAK

Duga u ravnici.

KVIZ

Osvajači olimpijskih zлата

Tko je osvojio najviše zlatnih olimpijskih medalja?
 Koja je žena osvojila najviše zlatnih olimpijskih medalja?
 Koja su tri muška olimpijca osvojila po 9 zlatnih medalja?
 Tko je osvojio najviše zлата na zimskim OI?
 Koliko je zlatnih olimpijskih medalja osvojila Janica Kostelić?

Pliivač Michael Phelps (SAD) – 14
 Gimnastičarka Larissa Latynina (SSSR) – 9
 Atletičari Paavo Nurmi (FIN) i Carl Lewis (SAD), te plivač Mark Spitz (SAD)
 Cross country trkač Bjorn Daehlie (NOR) – 8
 Osvojila je 4 zлата: 2002. Salt Lake - 3, 2006. Torino - 1

VICEVI

Australijom skače klokunica i na svakih 100 metara stane, iz njenog džepa izviri pingvinčić i učestalo povraća. Na Antarktiku u grupi pingvina, sjedi klokanić, povremeno kihne, i gundā:

- Prokleta razmjena učenika...

Dode plavuša u pizzeriju i naruči pizzu.

- Konobar je pita: Izrezanu na dva ili četiri dijela?

- Plavuša će na to: Na dva, na dijete sam!

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Zapisao: Dražen Prčić

Ova fotografija nešto slabije kvalitete napravljena je u jesen 1970. godine, a njezina vrijednost ogleda se u činjenici da je to posljednji susret oca, *Martina Horvackog*, osnivača NK Bačka iz Subotice, najstarijeg nogometnog kluba na prostorima nekadašnje Jugoslavije, i njegovog sina *Marka*, u to vrijeme suca Ustavnog suda Vojvodine i svojevrremeno jednog od prvih gradonačelnika Subotice.

Fotografiju je snimila kćer i sestra *Marija*, a za tamnu površinu i ne posve jasne likove vjerojatno je kriva i tama kućnog 'ambetuša' u kojemu su otac i sin pozirali.

Posljednje godine svoga života Martin Horvacki je provodio upravo ponajviše u hladovini ovoga predvorja obiteljske kuće u Ulici Mihajla Radnića broj 6 u Subotici,

u neposrednoj blizini „Golubove škole“ (OŠ Matko Vuković), sjedeći umotan u kariranu deku s kombinacijom crveno-zeleno-bijelih kockica. U poznoj starosti, umro je u 88. godini života, još uvijek je bio pri punoj mentalnoj snazi i vrlo je rado volio voditi razgovore o brojnim starim i novim temama.

Trenutak nastajanja posljednjeg fotografski zabilježenog susreta oca i sina, najvjerojatnije je prekinuo jednu od njihovih brojnih rasprava o aktualnoj političkoj situaciji, te povijesne 1970. godine, koja će donijeti mnogo promjena u životima mnogih subotičkih Hrvata. Zasigurno jedna od najjačih »razgovornih« strana Martina Horvackog bila je upravo povijest, jer je veći dio svoga radnoga vijeka proveo kao glavni arhivist Gradskog arhiva, koji se nalazio u Gradskoj kući.

A njegov sin i sugovornik Marko Horvacki upisan je velikim slovima u povijest vojvođanskih Hrvata, jer se cijeloga života zalagao za ravnopravnost hrvatskog jezika u tadašnjoj zajedničkoj državi i za otvaranje hrvatske

gimnazije u Subotici. Njegov san se konačno ispunio pretprošloga rujna, kada je konačno upisan prvi razred na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji »Svetožar Marković«.

Značaj ove obiteljske fotografije uvećava i okolnost da je u trenutku njezinog nastajanja Marko Horvacki obnašao dužnost suca Ustavnog suda Vojvodine u Novom Sadu, dotad najvišu dužnost koju je obnašao jedan subotički Hrvat. Odlaskom na rad u Novi Sad i preseljenjem iz rodne Subotice, nažalost zbog brojnih radnih i političkih obveza, nije bio u mogućnosti često posjećivati roditelje i ostali dio obitelji, pa je koristio svaku moguću priliku barem za kratki posjet. Pa i tada, kada bi došao, uvijek je bio »poslovno« obučen u odijelo i kravatu, kako je po starovremenskoj modi navikao. Po tome se ugledao na oca, koji je i doma uvijek bio elegantan, pritom gotovo nikada ne skidajući omiljeni šešir.

Osim svih društveno-političkih tema iz tadašnje aktualne svakidašnjice, još je jedna »ozbiljna« tema bila neizostavnim dijelom njihovih

razgovora. Naravno, u pitanju je nogomet i njihova Bačka, koju su voljeli i za koju su živjeli cijeloga života. Otac Martin jedan je od osnivača najstarijeg nogometnog kluba u zemlji, koji je svojim rukama kopao i stvarao teren pokraj Somborske kapije, a sin Marko je veći dio mladosti, sve do početka studija na Pravnom fakultetu, provodio upravo u Bačkoj, igrajući za sve selekcije kluba. A nogomet je uvijek bio nepresušni izvor brojnih komentara, osobito glede posljednjih prvenstvenih rezultata i priprema za proslavu 70-godišnjice kluba (1971. godine op. a.). Ako se možda po pitanju politike i određenih uvjerenja nisu uvijek slagali, na nogometnom je planu uvijek po pitanju Bačke postojao konsenzus. Kako i ne bi, kada su njezinu crveno-bijelu boju voljeli više od svega.

Nedugo nakon ove posljednje fotografske snimke, koncem te 1970. godine Martin Horvacki je umro i pokopan je na Bajskom groblju u Subotici, a njegov sin Marko umro je 1993. godine i pokopan je na Gradskom groblju u Novom Sadu.

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

Strong Man

Ozljeda Katone

Subotica je protekloga vikenda ugostila najjače ljude svijeta u prvom kolu Lige prvaka, ali je ozljeda mišića lijeve ruke domaćeg natjecatelja *Ervina Katonu* spriječila da osvoji više od četvrtoga mjesta u ukupnom poretku. Sve do preposljednje discipline, kada se ozljeda dogodila, Katona je bio u vodstvu, no na koncu je morao odustatu od daljnjeg nastupa i zadovoljiti se četvrtim osvojenim mjestom. Pobjednik natjecanja je Rus *Miša Koklajev* (55,5 poena), a drugo i treće mjesto, s istim brojem poena kao i četvrti Katona (51,5), osvojili su *Andrus Murumets* i *Trevis Ortmyer*.

Jedrenje

Regata na Paliću

Najveće vojvođansko jezero bilo je tijekom vikenda mjesto održavanja jedriličarske regate na kojoj su sudjelovali natjecatelji iz nekoliko zemalja. Na Otvorenom kupu Jugoistočne Europe za klasu Optimist sudjelovalo je 69 natjecatelja iz: Srbije, Crne Gore,

Makedonije, Mađarske, Bugarske, Slovačke, Kirgistana, te iz Kenije (koja ipak ne pripada ovom dijelu Europe). Ukupni pobjednik regate je Mađar *Balazs Gyapjas*, drugi je bio *Zsombor Gyapjas*, dok je treće mjesto osvojio *Luka Tošić* (Srbija). Regatu je uspješno organizirao JK Palić u suradnji s JK Gemax iz Beograda, a regatni oficir bio je *Miro Bjelajac* iz Hrvatske.

Konjički sport

Utrke u nedjelju

KK Bačka iz Subotice organizira kasačke utrke u nedjelju, 17. svibnja, na svom hipodromu pokraj Somborske kapije. Očekuje se nastup najboljih domaćih grla i vozača sulki, ali i gostovanje nekoliko natjecatelja iz inozemstva.

Nogomet

Poraz Spartaka ZV

Unatoč odličnom startu i голу već na samom početku susreta, nogometaši Spartaka ZV poraženi su na svom terenu od momčadi Dinama (Vranje) s 2-1 i ponovno otežali svoju situaciju na prvenstvenoj tablici Prve lige. Izvanredno kolo igrano je u srijedu, 13. svibnja (Indija), a redovito kolo je na programu u subotu, 16. svibnja, kada Spartak ZV dočekuje Novi Sad.

Humanitarni nogometni susret

DSHV – Subotica Stars

Prijateljski nogometni susret momčadi DSHV-a i revijalnog sastava Subotica Stars, bit će odigran na stadionu NK Bačke iz Subotice u utorak, 19. svibnja. Očekuje se nastup nekadašnjih renomiranih subotičkih nogometaša, uz nekoliko atraktivnih iznenađenja. Susret ima humanitarni karakter, a prikupljeni prihod ide u korist jedne višečlane obitelji skromnog imovinskog stanja. Početak je u 17 sati.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel:024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

SERBIA OPEN 2009.

Beograd ušao na tenisku ATP kartu svijeta

Na prvom velikom profesionalnom turniru igranom prošlog tjedna u glavnom gradu Srbije, zaigralo je i nekoliko tenisača iz Hrvatske

Posjetio i snimio: Dražen Prčić

Danas, gotovo tjeđan dana od završetka prvog, povišnog ATP teniskog turnira održanog na tlu Srbije, na ovaj veliki događaj podsjećaju još neki preostali plakati i bilbordi, ali njegov značaj i veličina za razvoj »bijeloga sporta« na ovim prostorima pamtit će se još dugo. Zahvaljujući obitelji Đoković, koja je uspjela otkupiti licenciju turnira od Nizozemaca (Amersfort), svi ljubitelji ovog sporta imali su priliku deset dana (3 dana kvalifikacijskih natjecanja i 7 dana glavnog turnira) uživati u vrhunskom tenisu nekih od najboljih svjetskih igrača, predvođenih Novakom Đokovićem (svjetski broj 4), Ivom Karlovićem (broj 24), Ivanom Ljubičićem (nekadašnji broj 3), Andrejevim, Baghdatisom, Clementom i drugim majstorima udaranja žute teniske loptice.

SERBIA OPEN U BROJKAMA

Kao što je već svima dobro poznato naslov pobjednika prvog ATP

turnira u Srbiji (ukupni nagradni fond 450.000 eura) osvojio je prvi nositelj Novak Đoković, u potpunosti opravdajući status glavnog favorita.

Na putu do finalne pobjede (6-3, 7-6) protiv poljskog lucky losera Lukasa Kubota (izgubio u posljednjem kolu kvalifikacija, ali je nakon odustajanja jednog od igrača iz glavnog ždriježa »sretno izvučen«), svjetski reket broj 4 svladao je i dva domaća tenisača: Janka Tipsarevića (6-2, 4-6, 6-0) i Viktora Troickog (6-3, 6-2), standardne članove nacionalne Davis cup reprezentacije, te Talijana Andreasa Seppija u polufinalu (4-6, 6-1, 6-2). Pobjeda na ovom turniru oznake 250, donijela je Đokoviću isto toliko ATP poena i novčanu nagradu od 73.000 eura.

Ljubitelji tenisa imali su priliku gledati ukupno 74 susreta, u pojedinačnoj i konkurenciji parova, na trima službenim terenima. Centralni stadion, prema službenim podacima imao je kapacitet od 6420 mjesta, ali ih je tijekom

mečeva Novaka Đokovića bilo i znatno više, dok su teren broj 1 (1000 mjesta) i teren broj 2 (500 mjesta) također bili solidno posječeni, osobito kada bi na njima trenirale neke od glavnih zvijezda.

HRVATSKI TENISAČI

Najbolji rezultat hrvatskog tenisa na Serbia Openu 2009. zabilježio je drugi nositelj Ivo Karlović, izborivši plasman u polufinale u kojemu je od njega bio bolji Poljak Kubat (7-6, 6-2). Ivan Ljubičić je poražen posve neočekivano u drugom kolu protiv Brazilca Marcosa Daniela (4-6, 3-6). U konkurenciji parova nastupali su Ivo Karlović i Roko Karanušić, te Lovro Zovko i Belgijanac Rochus, ali bez rezultatskog uspjeha. No, svi su bili izuzetno zadovoljni organizacijom turnira i načinom na koji su ugošćeni od strane njihovih domaćina. Evo nekoliko njihovih izjava, zabilježenih u srijedu, trećeg dana turnira u Beogradu, kada je i pravljena ova reportaža.

Ivan Ljubičić

»Turnir je odličan i zbilja je velika stvar što su organizatori uspjeli napraviti u praktički samo nekoliko mjeseci. Organizacija je per-

fektna, tereni su odlični i sve je urađeno kako dolikuje jednom ATP turniru. Drago mi je što se obitelj Đoković potrudila napraviti ovakav turnir na kojemu je sve na svom mjestu.«

Ivo Karlović

»Dojmovi su zbilja odlični, jer je prije svega organizacija turni-

ra odlična. Svi su ljubazni prema meni i zbilja se osjećam ugodno.«

Lovro Zovko

»Sve izgleda super, jer znam kako je to bilo prije kada sam ovdje igrao. Bila je samo jedna kućica, tereni i ništa drugo, a danas je to jedan moderan teniski kompleks.«

Megatrend

Zanimljivo je kako su sve hostese na turniru, kao i brojni volonteri koji su pomagali u radu, njih 300, zapravo studenti sveučilišta Megatrend u Beogradu.

TURNIRSKI ŽIVOT

Onaj tko je bio na bilo kojem teniskom turniru dobro zna kako desetak natjecateljskih dana nisu samo vezani uz višesatno gledanje brojnih teniskih mečeva, nego se između njih uvijek događa nešto zanimljivo u tzv. popratnom programu. Serbia Open nije bio iznimka, pa je u okruženju cijelog kompleksa »Milan Gale Muškatirović«, kako se službeno

zove ovaj centar (poznatiji kao 25. maj) u neposrednoj blizini Nebojšine kule na Kalemegdanu i gotovo na samoj obali Dunava, bilo i nekoliko ugostiteljskih objekata s bogatom ponudom hrane i pića, turnirsko selo (village) u kojemu su promovirani glasoviti svjetski sportski brandovi (Adidas, Babolat, Head i dr.), ali i tvrtke koje su bile glavni sponzori ovoga natjecanja (Telekom Srbija; Megatrend i dr.).

S obzirom da su se kapije stadiona otvarale već izjutra, službeni program natjecateljskih susreta započinjao je već prvim susretima igranim u podne. Svi gosti turnira bili su u prilici provesti cijeli dan (neki susreti su završeni i kasno u noć) u ugodnom ozračju sporta uz dunavsku obalu. Na ruku organizatorima išla je i dobra vremenska situacija te, osim kiše na samom startu turnira, nije bilo nikakvih drugih vremenskih neugodnosti.

UMJESTO KOMENTARA

Jedan dan na ATP turniru zbilja je malo vremena za izravno sagledavanje svega što se na njemu događa tijekom cijeloga tjedna, ali je ipak dovoljno da se vidi kako je sve urađeno s velikom pažnjom i domaćinskim trudom. Izjave hrvatskih tenisača, koji su se odlučili doći i nastupiti u Beogradu, bolje su od bilo kojega komentara.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev Veterinarskog zavoda AD »Subotica« za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja izvedenoga projekta: FARMA SVINJA - MIKIČEVO, koja se nalazi na katastarskoj čestici 439/2 K.O. Žednik (Donji Verušić br. 50) grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće – ured 226, u razdoblju od 15. 5. 2009. godine do 1. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnoga objekta na okoliš, ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 20. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04) i članka 24. Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« br.5/05, 16/06 i 06/07), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša:

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta, ALEKSANDAR PERČIĆ, Subotica - Tome Rudića br. 3. podnio zahtjev za davanjem suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš projekta »IZGRADNJA OBJEKTA ZA EKSPLOATACIJU KOKOŠI NESILICA U OKVIRU FARME« koji se planira u Subotici, Futoška ulica, na katastarskim česticama broj 37032/6 i 37025/5 Donji grad, grada Subotice.

Suglasno članku 20, stavak 2 i 3, Zakona o procjeni utjecaja na okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša osigurat će javni uvid u predmetnu Studiju u razdoblju od 15. 5. 2009. do 5. 6. 2009. godine u prostorijama Gradske kuće, II. kat - ured 226, svakoga radnoga dana od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj Studiji o procjeni utjecaja na okoliš bit će održana 8. lipnja 2009. godine u 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226.

PETAK
15.5.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.09 - Vrijeme danas
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Globalno vino:
 Via Appia, dok. serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.40 - Glas domovine
 15.05 - Znanstvena petica
 15.35 - Drugo mišljenje
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
 18.00 - Iza ekrana
 18.40 - Sve će biti dobro, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Vaš film tjedna
 22.35 - Dnevnik 3
 22.55 - Lica nacije
 23.45 - Poslovne vijesti
 23.50 - Vijesti iz kulture
 00.00 - Dosjei X (7), serija
 00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 01.30 - Ljubavnice 1, serija
 02.20 - Bostonsko pravo 3
 03.05 - Jelovnici izgubljenog vremena
 03.25 - Oprah Show
 04.10 - Lijepom našom: Senj (2/2)
 05.10 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
 07.05 - Zgode Toma i Jerryja
 07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 ---- - Klaun Kiri: Fotografija
 ---- - Tikvići: Od jarca do komarca
 ---- - Pingu
 08.10 - Abeceda EU: Slovo F
 08.20 - Školari obavještajci, serija za djecu
 08.45 - Beverly Hills 10, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Dobrotvorni koncert za Majčin dan, snimka
 11.15 - Na prvi pogled, serija za mlade
 11.40 - reprizni program

12.55 - Indeks, emisija o školstvu
 13.25 - Dokuteka - Branko Lentić: Žensko kazalište, dokumentarni film
 14.00 - Obični ljudi, TV serija
 14.50 - U uredu 3, humoristična serija
 15.10 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
 15.40 - Koga briga? Prehrana u školama
 16.25 - Bostonsko pravo 3
 17.15 - Predstavljanje kandidata na lokalnim izborima
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Vip Music Club
 20.05 - Križni put, dokumentarni film
 20.45 - Lijepom našom: Senj (2/2)
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.05 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 22.45 - Ljubavnice 1, serija
 23.35 - Struna u krvi 5, mini-serija
 01.15 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
 01.45 - Filmski maraton: Dani rock'n'rolla, australski film
 03.30 - Filmski maraton: Bijele laži, američki film
 05.00s - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
 07:20 Yu-Gi-Oh GX
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Graditelj Bob
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:00 Inspektor Rex, serija
 12:00 Farma, reality show
 13:00 Vatreno srce, serija
 13:55 Rebelde, serija
 14:55 Začarani grad 3, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin by Bijele udovice
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 22:00 Mrak mrak film, film
 23:30 Evolucija 2, igrani film
 01:10 Ezo TV, tarot show
 02:10 Od sumraka do zore 2, igrani film
 03:35 Od sumraka do zore 3, igrani film
 05:05 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 SpužvaBob Skockani
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.25 Korak po korak, serija
 08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, uživo
 22.00 Voliš li pse?, igrani film, romantična komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu, odluka, uživo
 23.25 Voliš li pse?, igrani film, romantična komedija (2. dio)
 00.15 Vijesti
 00.25 8 milimetara, igrani film, triler

SUBOTA
16.5.2009.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 06.45 - Znanstvena petica
 07.15 - Iza ekrana
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Revolveraš, američki film
 09.40 - Skica za portret
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporter

15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Hrvatska kulturna baština
 16.55 - Svirči moji, glazbena emisija
 17.50 - U istom loncu, kulinarski show
 18.30 - TV Bingo Show
 19.10 - LOTO 7/39
 19.15 - Male tajne velikih majstora kuhinje
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - ? Ususret Eurosongu
 21.00 - Moskva: EUROSONG 2009. - finalna večer
 00.25 - Dnevnik 3
 00.50 - Filmski maraton: Ljubav Jessica Stein, američki film
 02.25 - Filmski maraton: Revolveraš, film
 03.50 - Reporter

07.00 - Najava programa
 07.05 - Disneyjevi crtići: Šiljo i sportovi
 07.30 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
 07.55 - Na kraju ulice
 08.20 - Danica
 08.25 - Abeceda EU: Slovo G
 08.35 - Ninin kutak: Namještaj za lutke
 08.40 - Navrh jezika: Sufiksi
 08.50 - Kokice
 09.05 - Parlaonica
 10.05 - Briljanteen
 10.55 - KS automagazin
 11.25 - 4 zida
 12.00 - Bleiburg: Spomen misa za žrtve Križnog puta i poraća, prijenos
 14.15 - Tenis, ATP Challenger Zagreb Open, snimka
 15.10 - Rukometni Kup Hrvatske (M)
 16.50 - Košarka, PH: Cibona - Zagreb, prijenos
 18.30 - Vaterpolo, PH - završnica: Mladost - Jug, prijenos (2. utakmica)
 19.45 - Garaža
 20.20 - Odmetnice, film
 21.55 - Bitange i princeze 1
 22.35 - Sportske vijesti
 22.40 - Odbojka, kvalifikacije za SP (Ž): Hrvatska - Slovačka, snimka
 23.15 - Noć u kazalištu - Berislav Šipuš: Proces, balet
 00.30 - TV raspored

BROWN SUGAR
na programu
HRT2 18.05., 20:05

Romantična drama. Glazbena kritičarka Sidney Shaw zvana Syd (S. Lathan) odlazi iz Los Angelesa u kojem je pisala za L. A. Times kako bi preuzela novi, izazovniji posao u New Yorku. Tamo kao glazbeni pro-

07:00 Winx, crtana serija
 07:25 Pocoyo, crtana serija
 07:50 Roary, crtana serija
 08:05 Dora istražuje
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:30 Čarobnice, serija
 12:30 Smallville, serija
 13:30 Provjereno, informativni magazin
 14:30 Farma, reality show
 17:10 Vijesti
 17:20 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 18:30 Kod Ane, kulinarski show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Krajnja granica, film
 21:40 Kickboxer 3: Umijeće ratovanja
 23:30 IN magazin by Bijele udovice
 00:05 Frankenfish, igrani film
 01:35 Tihi vrisak, igrani film
 03:05 Evolucija 2, igrani film
 04:35 Mrak mrak film, film
 05:55 Farma, reality show
 06:55 Kraj programa

07.45 Marina, telenovela
 08.40 Ulica Sezame
 09.35 Bikeri s Marsa
 10.00 Ben 10, crtana serija
 10.25 Jedna od dečki, serija
 10.55 Put izdaje, serija
 11.50 Voliš li pse?, igrani film, romantična komedija
 13.40 Premier League: Manchester United - Arsenal
 15.45 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
 18.00 Zvijezde Ekstra: Policijske fotografije dječjih zvijezda (3. dio), zabavna emisija
 18.30 Vijesti

ducent radi njezin najbolji prijatelj iz djetinjstva Andre Romulus Ellis zvani Dre (T. Diggs). Njih su dvoje od osnovnoškolskih dana veliki zaljubljenici u hip-hop, ali unatoč tome što od rane mladosti osjećaju međusobnu privrženost, nikad nisu bili u romantičnoj vezi. Dre tako planira brak s lijepom odvjetnicom Reese (N. Ari Parker), dok se Syd zagleda u zgodnog košarkaša Kelbyja (B. Kodjoe). Kada Dre počne sumnjati u svoju karijeru, a istodobno u New York stigne Syd, njihov će se odnos ponovno naći na kušnji...

19.05 Eksploziv, magazin
20.00 Kum 2, igrani film, kriminalistička drama
23.30 Urnebesna pljačka, film, akcijska komedija
01.00 8 milimetara, film, triler

**NEDJELJA
17.5.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Svirci moji, glazbena emisija
06.50 - Glas domovine
07.15 - Euromagazin
08.00 - Vijesti
08.10 - Majtori violončela u spomen učitelju Antoniju Janigru
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Poirot 11., mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
16.00 - Čahura, američki film
18.00 - Spuga, dok. film
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Lokalni izbori 2009.
00.35 - Dnevnik 3
00.55 - Filmski klub: Pravi kauboji, američki film
02.25 - San o Americi, irsko-američki film
04.10 - Fotografija u Hrvatskoj
04.20 - Opera box
04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Split: More

07.00 - TV vodič
07.35 - Najava programa
07.40 - Dexterov laboratorij, crtana serija
08.05 - Lockie Leonard, serija za djecu
08.30 - MVP: Najkorisniji primat, kanadsko-američki film
10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Zagreb: Misa, prijenos
12.10 - Tree Hill 5., serija za mlade
13.00 - Tenis, ATP Challenger Zagreb Open, prijenos
15.20 - Magazin nogometne Lige prvaka
16.00 - Volim nogomet
19.00 - Odbojka, kvalifikacije za SP (Ž): Hrvatska - Belgija, uključenje u prijenos
19.40 - Automobilizam, WTCC prvenstvo 2009. iz Francuske, snimka
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL: Dinamo - Slaven Belupo, prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Darkman, američki film
00.05 - Prikraćeni 2, humoristična serija
00.30 - Garaža
01.00 - TV raspored

07:05 Code lyoko, crtana serija
07:30 Superheroj Spiderman, crtana serija
07:55 Winx, crtana serija
08:20 Pocoyo, crtana serija
08:40 Roary, crtana serija
08:50 Dora istražuje
09:15 Automotiv, auto-moto magazin
09:45 Novac, business magazin
10:05 Lude 70-e, serija
10:35 Kućanice iz visokog društva, serija
11:35 Lost, serija
13:35 Kripendorfovo plemo, igrani film
15:15 Alibi za ubojstvo, igrani film
17:05 Vijesti
17:15 Povjerljive priče, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:05 Izbori 2009
21:45 Nad lipom 35, show
23:00 Red Carpet, showbiz magazin
00:00 Vijesti
00:25 Televizijska posla, serija
00:55 Neočekivani zločin,

igrani film
02:35 Povjerljive priče, igrani film
04:15 Red Carpet, showbiz magazin
05:15 Farma, reality show
06:15 Kraj programa

07.15 Grupna terapija, humoristična serija
07.45 Ulica Sezame
08.40 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.00 Ben 10, crtana serija
09.30 Jedna od dečki, humoristična serija
09.55 Djevojke s plaže, dramska serija
10.45 Red Bull Air Race: San Diego, sportsko-dokumentarna emisija
11.15 Velike zvijezde cirkusa, zabavna emisija
12.20 Priča o Lindi McCartney, igrani film, drama
13.55 Madison, igrani film, sportska drama
15.35 Urnebesna pljačka, igrani film, akcijska komedija
17.10 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Eksploziv, magazin
18.30 Vijesti
19.20 Discovery: Everest-Preko svih granica, dokumentarna serija
20.00 Udar - Sudnji dan, znanstveno-fantastični TV event (prvi dio)
21.40 CSI: Miami, serija
22.35 Vijesti
23.00 CSI: Miami, serija
23.50 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
18.5.2009.**

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Globalno vino: Kamo idemo?, dok. serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom

15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica: Rastava braka - posljedice
21.45 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Dosjei X (7), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.30 - Život na Marsu 1
02.20 - Dosje kuhinja, serija
02.40 - Bostonsko pravo 3
03.25 - Skica za portret
03.35 - Latinica: Rastava braka - posljedice
05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Zgode Toma i Jerryja
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Klaun Kiri: Ravnoteža
--- - Tikviči: Dva zmaja u priči bez kraja
--- - Pingu
08.10 - Abeceda EU: Slovo H
08.20 - Školarci obavještajci, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - Lijepom našom: Senj (2/2)
11.35 - Antologija hrvatskoga glumišta - Joza Ivakić: Pouzdani sastanak (1997.)
13.10 - The Letter, američki fim
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Ta politikā: Vladavina zakona
15.50 - Brlog
16.10 - U uredu 3, serija
16.30 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Brown Sugar, film
21.55 - Vijesti na Drugom
22.10 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.45 - Život na Marsu 1, serija
23.40 - Dosje kuhinja, serija
00.05 - Blizu doma, serija
00.50 - Dobro ugođena večer: Portret Monike Leskovar
01.40 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Gomitelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 Rebelde, serija
11:30 Vatreno srce, serija
12:25 IN magazin by Bijele udovice
13:10 Inspektor Rex, serija
14:10 Farma, reality show
15:10 Alibi za ubojstvo, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22:00 Privatna praksa, serija
23:05 Vijesti
23:20 Kevin Hill, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Gacy, igrani film
04:10 Seinfeld, serija
04:35 Život na sjeveru, serija
05:20 IN magazin
05:55 Farma, reality show
06:25 Kraj programa

06.45 Dexterov laboratorij, crtana serija
07.10 SpužvaBob Skockani
07.30 Punom parom, kulinarski izazov
08.00 Korak po korak, serija
08.30 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.10 Kunolovac, kviz
10.15 Astro show, emisija
11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija
11.45 U dobru i zlu, serija
12.15 Reba, serija
12.40 Eksploziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov

20.00 Smrtonosno oružje, igrani film, akcijski
21.55 Udar: Sudnji dan, znanstveno-fantastični TV event (drugi dio)
23.40 Vijesti
23.50 Kunolovac, kviz
01.50 Udar: Sudnji dan, znanstveno-fantastični TV event (prvi dio)

**UTORAK
19.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Globalno vino: Svi putevi vode u Rim, dokumentarna serija
11.10 - Dokumentarna serija
11.40 - Hrvatska kulturna baština
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Među nama
15.35 - Kerep na Gacki, emisija pučke i predajne kulture
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Rijeke Hrvatske: Male rijeke, popularno-znanstvena serija
21.20 - Poslovni klub
21.55 - Otvoreno
23.00 - Dnevnik 3
23.15 - Poslovne vijesti
23.30 - Dosjei X (7), serija
00.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.00 - CSI: Miami 6, serija
01.45 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
02.05 - Bostonsko pravo 3
02.50 - Skica za portret
02.55 - Kerep na Gacki, emisija pučke i predajne kulture
03.25 - Drugi format
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Zgode Toma i Jerryja
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Danica i papiga u maškarama
--- - Medvjedići: Ljetni susret
--- - Klaun Kiri: Žonglirajmo zajedno
--- - Profesor Baltazar: Sreća u dvoje
08.20 - Školarci obavještajci, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - reprizni program
11.15 - Paralele
11.45 - Antologija hrvatskoga glumišta - J.P.Kamov: Mamino srce (1984.)
13.25 - Dobro ugođena večer: Portret Monike Leskovar
14.15 - Potrošački kod
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Navrh jezika
15.50 - Kad umjetnost govori
16.00 - Glazbeceda
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Ritam rock plemena (Od Uragana do Urbana), dokumentarni film
21.35 - Vijesti na Drugom
21.50 - CSI: Miami 6, serija
22.40 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
23.05 - Ciklus europskog filma: Ljubav, znatiželja, Prozak i sumnje - španjolski film
00.45 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova Iova, TV igra
10:20 Rebelde, serija
11:20 Vatroeno srce, serija
12:15 IN magazin
13:00 Inspektor Rex, serija
14:00 Farma, reality show
15:00 Čarolija vjere, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV

20:00 Farma, reality show
21:00 Top gun, igrani film
23:05 Vijesti
23:25 Kevin Hill, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Život na sjeveru, serija
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 Projekt budućnosti, igrani film
04:10 Seinfeld, serija
04:35 Život na sjeveru, serija
05:20 IN magazin
05:55 Farma, reality show
06:25 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 Transformeri
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.25 Korak po korak, serija
08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.10 U dobru i zlu, serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Bibin svijet, serija
20.30 Wipeout, game show
21.30 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija
23.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
00.15 Vijesti
00.25 Kunolovac, kviz
02.25 Udar: Sudnji dan, znanstveno-fantastični TV event (drugi dio)

**SRIJEDA
20.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Globalno vino: Prelazeći Rubikon, dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Riječ i život, religijski program
15.35 - Eko zona
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem:
21.00 - Luda kuća 4, TV serija
21.40 - Proces
22.15 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - Dosjei X (7), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.25 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
02.10 - Bostonsko pravo 3
02.55 - Oprah Show
03.40 - e-Hrvatska
04.05 - Eko zona
04.35 - Proces
05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
07.05 - Zgode Toma i Jerryja
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak: Namještaj za lutke
--- - Braća koale: Janjin veliki skok
--- - Mali crveni traktor: Letenje
08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - reprizni program
11.05 - Drugi format
11.45 - Kerep na Gacki, emisija pučke i predajne kulture
12.15 - Rijeke Hrvatske: Male rijeke, popularno-znanstvena serija
12.45 - Scientia croatica
13.20 - Uskrs Fest 2009., snimka
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Kokice
16.10 - U uredu 3, serija
16.30 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija

17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - e-Hrvatska
19.00 - Znanstvene vijesti
19.15 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Nogometni Kup UEFA - finale, emisija
20.35 - Istanbul: Nogometni Kup UEFA - finale, 1. poluvrijeme
21.45 - Istanbul: Nogometni Kup UEFA - finale, 2. poluvrijeme
22.35 - Nogometni Kup UEFA - finale, emisija
22.50 - Vijesti na Drugom
23.10 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
00.00 - Pepper Denis, serija
00.45 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova Iova, TV igra
10:15 Rebelde, serija
11:15 Vatroeno srce, serija
12:10 IN magazin
12:55 Inspektor Rex, serija
13:55 Farma, reality show
14:55 Top gun, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 xXx, igrani film
23:10 Vijesti
23:25 Kevin Hill, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Život na sjeveru, serija
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 Koliko me voliš, film
04:20 Seinfeld, serija
04:45 Život na sjeveru, serija
05:30 IN magazin
06:05 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 SpužvaBob Skockani
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.25 Korak po korak, serija
08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, serija
12.10 U dobru i zlu, serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija

13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, kriminalistička serija
 21.00 Mentalist, kriminalistička serija
 21.50 11. sat, kriminalistička serija
 22.40 Skrivena meta, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti
 23.45 Red Bull Air Race: San Diego, sportsko-dokumentarna emisija
 00.15 Kunolovac, kviz
 02.15 Za sve je kriva svekrva, igrani film, romantična komedija

ČETVRTAK
21.5.2009.

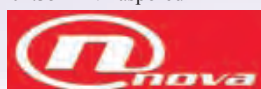
05.50 - Najava programa
 05.55 - Riječ i život, religijski program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Globalno vino: Zar i ti, Brute? - dok. serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Zlatni čovjek, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.40 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - 1 protiv 100, kviz
 21.10 - Dossier.hr
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - Dosjei X (7), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
 01.25 - Blizu doma, serija
 02.10 - Monk 4, serija
 02.55 - Fotografija u Hrvatskoj
 03.10 - Vrijeme za knjigu
 03.50 - Pola ure kulture
 04.20 - Dossier.hr
 05.05 - Draga neprijateljica

07.00 - Najava programa
 07.05 - Zgode Toma i Jerryja
 07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Danica: Danica i mravić
 --- - Profesor Baltazar: Operna zvijezda
 --- - Cipelice lualice: Planinarenje
 --- - Vatrogasac Sam: Normanova zamka
 08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 08.45 - Beverly Hills 10, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Na prvi pogled, serija
 10.25 - reprizni program
 12.10 - e-Hrvatska
 12.35 - Eko zona
 13.10 - 25 godina gospel grupe AGAPE: Vječna ljubav, snimak koncerta (2/2)
 14.10 - Slikovnica
 14.45 - Obični ljudi, TV serija
 15.35 - Koga briga?
 16.10 - U uredu 3, serija
 16.30 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, humoristična serija
 17.00 - Monk 4, serija
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Vrijeme za knjigu
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Vip Music Club
 20.05 - Poslije rata, dokumentarni film
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Oliver Twist, francusko-britanski film
 23.25 - Kronika FESTO-a (1/3)
 23.50 - Vip Music Club

01.50 - Pepper Denis, serija
 02.35 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
 07:20 Yu-Gi-Oh GX
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Graditelj Bob
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:10 Rebelde, serija
 11:10 Vatreno srce, serija
 12:05 IN magazin
 12:50 Inspektor Rex, serija
 13:50 Farma, reality show
 14:50 xXx, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Provjereno, informativni magazin
 22:00 Pod nož, serija
 23:05 Vijesti
 23:20 Kevin Hill, serija
 00:20 Seinfeld, serija
 00:50 Život na sjeveru, serija
 01:45 Ezo TV, tarot show
 02:45 Najbolja glumica, film
 04:15 Seinfeld, serija
 04:40 Život na sjeveru, serija
 05:25 IN magazin
 06:00 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 Transformeri

07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.25 Korak po korak, serija
 08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, humoristična serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Velike zvijezde cirkusa, zabavna emisija
 21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija
 21.55 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
 23.40 Vijesti
 23.50 CSI: New York, serija
 00.35 Mentalist, serija
 01.20 11. sat, kriminalistička serija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12:30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	KONEKTIRANOST, SPOJENOST	UBOJICA IZ ZASJEDE, ASAS (MNOŽ.)	NAŠ GLUMAC, BORIS	ODGAJATELJICE U VRTIČIMA	LUČKI GRAD U JAPANU	PREVIJAJA, RANARNICI	PRVO SLOVO ABECEDJE	VRSTA ALGI	ŽITNA NECIST (anagram: LJAME)		RAZVOJNA FAZA	TIP EL. GITARE FENDER	KOLIČINA (ZAST.)
PASTIRSKA IGRA										DESET NA KVADRAT SPLIT			
ODMAZDA							NIZOZEMSKO PIVO (SPONZOR "LIGE PRVAKA")						
FRANCUSKA PJEVAČICA, SYLVIE							KOVINE ZMIJA UDAVKA						
NAŠA OPERNA PJEVAČICA										DENNIS KRAČE BOLEST PROŽDR-LJIVACA			
BIVŠI PAKISTANSKI DRŽAVNIK, ... UL HAQ				MOKRAČA ALEKSANDAR KRAČE					NAZIV OD-MILA ZA SVINJU LANTAN				
GLUMICA MAGNANI					EUROPSKA ČIZMA BIVŠI FR. AUTOMOBILIST								BORUC ILI SIENKIEWICZ
NIKAL			LANTAN USPRAVNA KUĆNA PREGRADA			KOKOSOV OPERNA PJEVAČICA SACK					SEAN PENN ZAVOJ PROMET-NICE		
OKRUGLO SLOVO		STRANKA ZAŠTITE OKOLIŠA DISKAŠ RIEDEL							POK. TAL. KOMIČAR PJEVAČICA VLADIC-MUJKIĆ				
DALI ILI MURTIĆ						JEREMY IRONS "VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA"			SMEŽURANA KUPUS-NJAČA RIJEKA U LISABONU				
ONDA, TADA				POPISIVANJE INVENTARA POPUT									
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	"RADIJUS" PREDASI		USKO (NJEM.) BROJKA 3, TRICA					BRODSKA PALUBA GRADIĆ U ITALJI				KALJI NABAV-LJANJE	
BENDERVO IME						ARIJANIN IMENJAK BIVŠA PLIVAČICA BOJADŽI							BLUD ILI KOČKA
NJEMAČKA		ANDREJ S NOVE TV RIJEKA U SRBIJI					MAKEDONSKO KOLO SUBMOLEKULARNA ČESTICA				AL PACINO PJESNIČKO IME TROJE		
FOTOGRAF VESOVIĆ				JESENSKI OTKOS "ENHANCED EXPANDED CONTROL"						NAROD U NIGERIJU (IGBO) VIDOVNJAK GELLER			
OKAČITI NA KUKU ILI STAVITI NA VJESALA									UZDA ONA ILI ...				
GORIVO ZA REAKTIVNE LETJELICE													
ČOVJEK SA ZELENOG OTOKA					PLIN U HLADNJAČIMA								

RJEŠENJE KRIŽALJKE: pastoral, sio, osveta, am-stel, varan, metal, estera pili, den, zia, urin, gica, anna, italija, ni, la, orah, sp, o, zeleni, toto, slika, kelj, tad, inventura, r, knap, dek, k, ostap, arijan, d, tora, oro, ap, mio, otava, ibo, objestit, ular, raketno gorivo, trac, amonijak.